

**"Älkää sammuttako Henkeä,
älkää väheksykö
profetoimisen lahjaa.
Koetelkaa kaikkea ja pitäkää
se mikä on hyvää."**

1. Tess. 5:19–21

Tässä numerossa

325 | Pääkirjoitus

Mitä Shakespeare voi meille opettaa

326 | Artikkelit

327 | Simo Kiviranta: Pyhä Henki, kirkko ja karismaattiset ilmiöt

338 | Timo Junkaaka: Karismaattinen liike – uudistus vai eksytys?

350 | Tässä ja nyt

362 | Kirjat

368 | Sananselitystä

394 | Pohjalla

● Pääkirjoitus

Mitä Shakespeare voi meille opettaa

Näinä kirjamesojen jälkeisinä aikoina on hyvä katsahtaa hieman menneisyyteen ja miettiä, mitä historia voi opettaa meille kirkon todellisuudesta. Erinomaisena oppaana tässä toimii **Stephen Greenblattin** elämäkertateos *Shakespeare* (Otava) jo muutamien vuosien takaa. Kirja poikkeaa kymmenistä muista Shakespeare-kirjoista siinä, että se pyrkii asettamaan kirjailijan kontekstiinsa ja etsii ympäristöstä perusteita näytelmien aiheistolle.

Erityisen mielenkiintoista on Greenblattin pyrkimys avata Englannin kirkkohistorian näkymiä yhteiskunnallisen tilanteen takana. Shakespearen elämä sijoittuu Englannin uskonpuhdistuksen vahvoihin vuosiin. Henrik VIII:n jälkeen katoliset ja protestanttiset vaiheet vaihtelivat ja vihanpito oli hirvittävä. Vääräuskoisia teloitettiin puolin ja toisin sadoittain – lähinnä poliittis-uskonnollisin syin.

Greenblatt kiinnittää huomiota kolmeen piirteeseen: pyhiin esineisiin, messuun ja kiirastuleen. Ensinnäkin henkilökohtaisen uskonharjoituksen tasolla katolisen ajan ihmiset olivat tottuneet krusifikseihin, rukousnauhoihin ja Marian rukoilemiseen. Protestantit kielsivät nämä ja johdattivat ihmiset uskomaan vain Vapahtajaan – Saksan uskonpuhdistuksen tavoin – ilman muita välineitä. Toinen muutos oli katolisen messun kieltäminen. Avainkohtina olivat messu-uhri ja ehtoollisaineiden muuttumisen oppi. Alttaritauluja revittiin alas ja kuvien päälle maalattiin valkea seinä. Alttarit vaihdettiin pöydiksi. Liturgian korvasi *The Book of Common Prayer*.

Uskonnollista perhe-elämää puolestaan muutti eniten kiirastuliopin hylkääminen. Tämä vaikutti toisaalta pappien rippituolikäytäntöön ja hyvitystekojen määräämiseen. Toisaalta uusi näkemys muutti suhtautumista hautajaisiin ja kuolleen kohtaloon. Messut kuolleiden puolesta kiellettiin. Enää ei opetettu, että omaiset voisivat lyhentää vainajan tuskan aikaa kiirastuleessa. Greenblattin mukaan tämä asetti monet katolisuuheen taipuvaiset perheet vaikeaan tilanteeseen, koska he eivät voineet enää ”tehdä velvollisuuttaan” kuolleiden omaisten puolesta.

On hämmäntävää, että katolinen uskonkäsitys jäsenyyty englantilaisessa yhteisössä näin yksinkertaisesti. Toisaalta tämä on käytännöllisyydessään perin ymmärrettävää. Muodolliset rukoukset ja kuvat muodostivat tietenkin keskeisen osan arjen uskonnollisesta perinteestä. Marian rukoilemisesta oli tullut jo paljon aikaisemmin tärkeä piirre katolisessa uskossa. Messu puolestaan on avainkohta koko uskonpuhdistuksessa, koska messu-uhrin ajatus ylläpitää katolista kirkkokäsitystä.

Lisäksi kiirastulioppi ohjasi pelastusoppia lähes täydellisesti. Viimeisen voitelun ja synninpäästön kieltäminen tuotti monille tuskaa. Kuten Greenblatt kirjoittaa, katolilaisia opetettiin tuohon aikaan pelkäämään erityisesti äkkikuolemaa, sillä se vei syntiseltä rituaalisen mahdollisuuden sovittaa tilit Herransa kanssa ja osoittaa asiaankuuluvaa synnintuntoa. Kaikki tahrat, joita ei pyyhitty pois tässä elämässä, oli poltettava pois tuonpuoleisessa.

Katolinen jesuiittojen levittämä asiakirja ”hengen testamentti” ohjasi omaisia tulemaan avuksi pyhin rukouksin ja ”asianmukaisin toimin, erityisesti pyhän

messu-uhrin toimittaen, sillä ovat ne pysyvin keino päästää sielu tuskasta ja piinasta”. Espanjalainen teologi oli laskenut, että keskivertokristitty joutuu viettämään noin 1000 tai 2000 vuotta kiirastulessa. Tätä aikaa oli siis syytäkin lyhentää rukouksin, almuin ja ostettujen sielunmesujen avulla. Näihin seikkoihin liittyviä muutoksia Shakespeare kuvaa taitavasti monissa näytelmissään.

Todellinen uskonpuhdistus tuottaa tuskaa uskonnollisiin tapoihin kiintyneelle ja evankeliumista vieraantuneelle ihmiselle. Siksi meidän on tarpeen jatkuvasti oppia menneisyydestä. Rituaalit ja

harhaopit eivät auta ihmistä, kun kyse on vapauttavasta kristinuskosta ja Kristuksen sovitus työn oikeasta julistamisesta. Näihin piirteisiin palaaminen on välttämätöntä myös meidän aikanamme, kun uususkonnollisuuden nousu ja näennäis-ekumenian paine ohjaavat myös suomalaisia uskovia tai herätyksessä olevia avautumaan pyhimyskuville ja messuille. Ainoa kiirastuli, jonka läpi ihmisen on kuljettava, on sisäinen kamppailu katumukseen avautumisessa pyhän Jumalan edessä. Se vaiva päättyy Kristuksen nimessä julistettavaan synninpäästöön. ●

Timo Eskola

● Perustalla

Turhaan saisi saarnaaja istuttaa ja kastella, turhaa olisi sanankuulijan juokseminen ja tahtominen, mitään kääntymystä ei sillä kaikella saataisi aikaan, ellei Pyhän Hengen voima ja vaikutus olisi siinä mukana. Pyhä Henki valaisee ja käännättää sydämet saarnatun ja kuullun sanan avulla, niin että ihmiset uskovat sen sanan ja suostuvat siihen.

Tämä ei merkitse sitä, että saarnaajan ja kuulijan tulisi olla epävarmoja Pyhän Hengen armollisesta vaikutuksesta. Päinvastoin, jos Jumalan sanaa saarnataan puhtaana ja sekoittamattomana ja ihmiset sitä ahkerasti vakain mielin kuuntelevat ja tutkistelevat, heidän on oltava var-

moja siitä, että Jumala on armollisena läsnä ja että hän edellä kuvatulla tavalla antaa kaiken sen, mitä ihminen ei omin voimin voi ottaa eikä antaa. Sillä Pyhän Hengen läsnäoloa, vaikutuksia ja lahjoja ei saa eikä voi arvioida yksin *ex sensu*, sydämen tuntemusten perusteella. Koska kaikki tapahtuu useinkin suuren heikkouden verhossa, meidän tulee olla lupauksen perusteella ja mukaisesti varmoja siitä, että saarnattu ja kuultu Jumalan sana kuuluu Pyhän Hengen virkaan ja työhön: sillä sanalla hän voimallisesti vaikuttaa sydämessämme, siinä hän on itse läsnä. ●

(Luterilaiset tunnustuskirjat, Yksimielisyyden ohje 1990, s. 484.)

Artikkelit

327 | Pyhä Henki, kirkko ja karismaattiset liikkeet

Karismaattiset ja helluntailaiset kirkot kasvavat maailmalla voimakkaasti. **Simo Kivirannan** kirjoitus 35 vuoden takaa auttaa ja rohkaisee arvioimaan karismaattisia ilmiöitä Raamatun, luterilaisen uskon ja kirkon historian valossa. Hän varoittaa tekemästä kokemuksesta passia tai viisumia Jumalan valtakuntaan.

300? | Pyhä Henki – uudistus vai eksytyt?

Timo Junkkaala määrittelee karismaattisen liikkeen suuntaukseksi, jossa kristillisen uskon olennaisena ja tavoiteltavana piirteenä pidetään erityisiä kokemuksia, jotka tulkitaan merkeiksi Pyhän Hengen vaikutuksesta. Usko Jumalan sanan lupauksiin on vaarassa vaihtua Jumalan läsnäolon kokemuksen tavoitteluun.

● Pyhä Henki, kirkko ja karismaattiset ilmiöt

Simo Kiviranta

Teologian lisensiaatti **Simo Kiviranta** (1936–2004) toimi Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa ekumeniikan assistenttina. Nyt julkaistava artikkeli on hieman lyhennetty Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen *Kotimatalla*-kalenterissa vuonna 1979 julkaistusta kirjoituksesta.

Nykyinen hengellinen liikehdintä kutsuu kirkkoa itsetutkisteluun

Karismaattisuutta arvioitaessa on ensin kysyttävä, millaisesta karismaattisuudesta on kyse. Arvioiminen on viime kädessä jokaisen kristityn omakohtaisen ja uskovan seurakunnan yhteisen hengellisen tutkistelun asia.

Liikehdinnällä on meille vakavaa kerrottavaa. Se on paikoitellen tuonut runsaasti väkeä luterilaisen kirkkomme seurakuntayhteyteen. Toisaalta se on vienyt ihmisiä helluntailiikkeeseen, Vapaa-kirkkoon ja eräisiin muihin yhteisöihin. Miten kohtaamme liikehdinnän hengellisenä ilmiönä esimerkiksi sielunhoidon tai kristittyjen yhteyden ja yhteistoiminnan kannalta?

Ennen kaikkea nykyinen hengellinen liikehdintä kutsuu kirkkoa itsetutkisteluun. Mitä kirkossamme, seurakunnissamme ja hengellisissä liikkeissämme on viime vuosina tapahtunut? Onko kirkon virallisessa linjassa tai hengellisten liikkeitemme linjassa nähtävissä tekijöitä, jotka osaltaan selittävät nykyisen tilanteen? Onko julistuksessa ja toiminnassa kapeutunut tai unohtunut jotain uskom-

me olennaisia puolia? Millaista on ollut meidän raamatullisuutemme? Miten olemme uskossa ja elämässä ammentaneet jumalan kansan eli Kristuksen kirkon yhteisestä ja elävästä uskon lähteestä?

Karismaattiset ilmiöt kertovat aina kirkon hengellisestä tilasta

Muotoutumisvaiheessa olevassa alkukirkossa esiintyi runsaasti armolahjoja. Ne olivat Pyhän Hengen näkyviä merkkejä ja kertoivat kirkon hengellisestä elävyydestä. Toisaalta eräät armolahjat aiheuttivat runsaasti ongelmia, ainakin pakanakristillisissä seurakunnissa.

Myöhemmin on kirkon historiassa erityisesti käännekohdissa, murroksissa ja herätyksen aikoina esiintynyt ilmiöitä, jotka ovat verrattavissa karismaattisuuteen. Ne kertovat toisaalta kirkon aikaisemmista laiminlyönneistä, hengellisestä vieraantumisen ja rappiosta, toisaalta kirkon mahdollisuudesta hengelliseen uudistumiseen. Usein on ollut kysymys syvästä kriisistä, joka on saanut aikaan myös hajaannusta ja lahkoutumia. Esim. suomalaiset herätysliikkeet tuntevat jokseenkin kaikki joko alkuvaiheestaan tai siivuilmiönä vastaavia tapahtumia.

Karismaattinen liikehdintä kertoo aina jotain kirkon hengellisestä tilasta. Ajatellaan vaistomaisesti, että kirkko on vanha ja laitostunut. Sen ytimessä ei voi olla elämää tuottavia voimia. Näin olisi-kin asian laita, jos kirkko olisi inhimillinen laitos. Mutta hengellisenä todellisuutena, Kristuksen Ruumiina kristillinen kirkko sisältää samat elämän voimat kuin historiansa alussa. Varhaiskristillinen

kirja nimeltä *Hermaan Paimen* kuvaa kirkon kehitystä nuortumisena. Hengellisesti harhautuneena ja veltostuneena kirkko näytti vanhukselta, mutta uudistuessaan se näytti iloiselta ja nuorelta. Vihdoin koettelemukset kestettyään ja Ylkänsä tuloon valmistautuessaan kirkko oli säteilevä morsian. Kirkolta kysytään kestävyyttä, uskollisuutta ja pitäytymistä Kristukseen. Uudistuksen ajan ja tavan antaa sanan välityksellä Jumalan Henki.

Kuuluivatko karimat erityisesti tai yksinomaan alkukirkkoon?

Kristikunnan koko historian ajan on pohdittu kysymystä, miksi karimat, voimateot ja näkyvät merkit lakkasivat. Jotkut ovat ajatelleet, että merkit oli tarkoitettukin vain alkukirkolle, toiset taas opettavat, että merkit kyllä jatkuvat, mutta ne esiintyvät enemmän kätketyksi sydämen uskossa, rukouksessa ja kristillisessä rakkaudessa. Aika ajoin niitä on annettu uskon rohkaisuksi myös näkyvämmiin. Niinpä kirkkoisä **Ambrosius** opettaa, että elävä usko sisältää aina myös hengellisen merkin:

Olet saanut hengellisen merkin, viisauden ja ymmärryksen Hengen, neuvon ja hyveen Hengen, tiedon ja hurskauden Hengen, jumalanpelon Pyhän Hengen. Säilytä, mitä olet saanut. Sinut on sinetöinyt Isä Jumala, sinut on vahvistanut Herra Kristus, ja sinä olet saanut Hengen vakuudeksi sydämeesi. (*Rouët de Journal* 1332.)

Kirkkoisä **Augustinus** taas näkee kieli-ihmeen laajasti myös eri inhimillisten kielten osaamisena, joka oli tarpeen evankeliumin raivatessa tietään:

Alkuaikoina tuli Pyhä Henki uskoviin päälle ja nämä puhuivat kielillä, joita he eivät olleet oppineet, vaan Pyhä Henki antoi ne

heille puhuttavaksi. Tämä merkki soveltui aikakauteen, sillä Pyhän Hengen vastaanottamiseen liittyvästä kieli-ihmeestä näkyy, kuinka Jumalan evankeliumi oli raivaava tiensä yli koko maan piirin kaikkien kielten keskuuteen. Sitä varten tuo merkki annettiin, ja sittemmin se lakkasi. Odotetaankohan vielä kielilläpuhumista niiltä, jotka saavat Pyhän Hengen käten päällepanemisen kautta? Ajatellaanko, että joku teistä puhuisi kielillä, kun me panemme kätemme jonkun vastakastetun päälle? Onkohan joku teistä niin mieleltään kummallinen, että jos näin ei tapahtuisi, hän sanoisi: ”Nämä kastetut eivät ole Pyhää Henkeä saaneetkaan? Jos he olisivat hänet saaneet, he olisivat puhuneet kielillä kuin muinoin?”

Kun emme enää nykyisin saa Pyhän Hengen läsnäolosta todistusta sellaisten ihmeiden muodossa, mistä sitten voidaan päätellä, että jollakulla on Pyhä Henki? Hän kysyy sydämeltään: Jos hän rakastaa veljiä, Pyhä Henki pysyy hänessä. Hän näkee itsensä ja koettelee itseään Jumalan silmien edessä. (*Homilia* 1. Joh. 6:10.)

Kirkkoisä **Johannes Khrysostomos** puolestaan korostaa rukousta Hengen armolahjana:

Tämä kohta (”Henki itse rukoilee puolestamme”, Room. 8:26) on vaikea, koska monet apostolisen ajan ihmeelliset ilmiöt ovat nyt lakanneet. Sen vuoksi on tarpeellista antaa opetusta silloisesta tilasta. Silloin Jumala oli antanut kastetuille erilaisia lahjoja, joista jokaista nimitettiin myös ”hengeksi”. Niinpä sanotaan, että profeettojen hengen ovat profeetoille alamaiset. – – Kaikkien näiden lahjojen ohella oli olemassa myös rukouksen lahja. Myös tätä nimitettiin ”hengeksi”. Jolla oli tämä lahja, rukoili koko seurakunnan puolesta. Koska me emme useinkaan tiedä, mikä on pelastuksellemme hyödyllistä, ja saatamme vaatia sellaistaakin, mikä ei palvele pelastustamme, sen tähden

tuli silloin rukouksen henki seurakuntaan, ja tämä kohotti anomuksia kaikkien puolesta, jotta koko kirkko olisi saanut sitä, mikä oli sille hyväksi.” (*Bibliothek der Kirchenväter*, Joh. Khr. V, 292–293.)

Myös **Luther** on korostanut, että karismat liittyivät erityisesti alkukirkkoon, mutta eivät kuulu yksinomaan kirkon alkuaikaan (*Galatalaiskirjeen selitys kohtaan 4:6*):

”Ja koska te olette lapsia, on Jumala lähettänyt meidän sydämeemme Poikansa Hengen.” Pyhä Henki lähetetään kahdella tavalla. Alkuseurakunnan aikaan hänet lähetettiin julkisesti, näkyvässä muodossa. Tällä tavalla hän tuli alas Jordanin rannalla Kristuksen päälle kyyhkysen muodossa, apostolien ja muiden uskovien päälle tulen muodossa. Tämä oli Pyhän Hengen ensimmäinen lähettäminen; se oli välttämätön alkuseurakunnassa, joka epäuskoisten vuoksi oli julkisin tunnusmerkein perustettava, niin kuin Paavali todistaa 1. Kor. 14:22: ”Kielet eivät siis ole merkiksi uskoville, vaan niille, jotka eivät usko.” Mutta sittemmin, kun alkuseurakunta oli koottu ja mainituin tunnusmerkein vahvistettu, ei ollut tarpeen pitkittää Pyhän Hengen lähettämistä. (Gal. selv., 446–447.)

Luther lähtee edellä lainatussa kohdassa siitä historiallisesta tosiasiasta, että poikkeukselliset Hengen vaikutukset eivät jatkuineet kirkon historiassa samassa määrin kuin alkuaajan seurakunnissa. Tämähän on jokaisen asiaa avoimesti tutkivan myönnettävä. On kuitenkin huomattava, että puhuessaan näkyvistä Pyhän Hengen merkeistä Luther ei ensiksikään tarkoittane kaikkea, mitä me nimitämme karismaattisuudeksi, vaan puhuu rajatusti ihmetekojen tarpeellisuudesta. Toiseksi hän korostaa Jumalan suunnitelmaa. Jumala näki hyväksi toimia alkukirkon aikana erityisen paljon voimatekojen ja ihmei-

den välityksellä. Seurakunta tarvitsi näitä merkkejä, kun se syrjäisestä maankolkasta alkoi levittää evankeliumia Kristuksesta. Raamattuteologina Luther ei kierrä historiallisia tosiasioita, vaan pyrkii ymmärtämään ja tulkitsemaan niitä Jumalan suunnitelman valossa. Kolmanneksi Luther korostaa, etteivät voimateot ole lakanneet, vaan muuttaneet muotoaan.

Alkukirkko, jolla oli kirjoitettuna vasta Vanhan liiton Jumalan sana (profetaallinen sana), sai vahvistuksen Kristus-sanomalleen, jonka se julisti maailmalle ja talletti kaikille ajoille Jumalan sana (apostolinen sana). Kristinuskossa oli alusta asti ensisijaisena sana, eivätkä sen julistajat esiintyneet silloisten pakanauskontojen ihmeidentekijäin (taumaturgien) tavoin. Pelkkä voimateko ilman sanaa ei julista Kristusta, vaan vetää mielenkiinnon henkilöön, jonka välityksellä teko tapahtui. Karismaatikko joutuu varmasti kilvoittelemaan pysyäksään vain Jumalan työväliseinä ja kantaakseen oikein vastuun julistamastaan sanomasta. Jo apostoliselta ajalta on esimerkkejä siitä, miten helposti tapahtuu väärinkäsitys. Kun apostoli Paavali saapui Bamabaan kanssa Lystraan ja paransi erään raman, heillä oli täysi työ saada kerrotuksi, mistä oli kysymys. ”Kun kansa näki, mitä Paavali oli tehnyt, korottivat he äänensä ja sanoivat lykaonian kielellä: ’Jumalat ovat ihmishahmossa astuneet alas meidän luoksemme.’ – – Mutta kun apostolit Barnabas ja Paavali sen kuulivat, – – he sanoivat: ’Miehet, miksi te näin teette? Meikin olemme ihmisiä, yhtä vajavaisia kuin te, ja julistamme teille evankeliumia, että kääntyisitte noista turhista jumalista elävän Jumalan puoleen – –.’” (Ap. t. 14:11, 14, 15.)

Pelastushistoriallisesti katsoen on ymmärrettävissä, että Jumalan armotaloudessa on erilaisia aikoja. Kristus-tapahtuma on toistumaton. Kristuksen elämä

maan päällä, kuolema, ylösnosemus ja taivaaseen meno olivat ainutkertaisia ja koskevat kaikkia aikoja. Myös Pyhän Hengen vuodatus oli ainutkertainen tapahtuma. Sen sijaan kyllä Pyhän Hengen toiminta Jumalan armotaloudessa jatkuu yhä. Henki ”jäi alas” ja vaikuttaa saman, mitä ensimmäisenä helluntainakin. Aina tämä vaikutus ei tosin ilmene samoilla ulkonaisilla tavoilla. Voidaan siis sanoa, että karismaattisuus kuului erityisesti alkukirkkoon, mutta ei pelkästään siihen. Herra Kristus voi yhä edelleen antaa lahjoja ihmisille (Ef. 4:8–12) ja jakaa Hengen vaikutuksia ”kullekin erikseen, niin kuin tahtoo” (1. Kor. 12:11).

Pyhän Hengen voimallisimmat vaikutukset: usko ja seurakunta

Varsinaisesti Pyhä Henki sanalla vaikuttaa uskon ja loi seurakunnan, jota rakentamaan saatiin armolahjoja. Jumalan armotaloudessa karismoilla on palveleva asema. ” – meidän evankeliumimme tuli teidän tyköne, ei ainoastaan sanana, vaan myöskin voimana ja Pyhässä Hengessä ja suurella varmuudella – – ja teistä tuli meidän seuraajiamme ja Herran, kun suuressa ahdingossa otitte sanan vastaan ilolla Pyhässä Hengessä. – – te epäjumalista käännysitte Jumalan tykö – –. (1. Tess. 1:5, 6, 9). Kun Paavali oli joutunut korinttilaisten kanssa vaikeuksiin, hänen on puhuttava – omasta mielestään tosin ”kuin mieletön” – apostolaattinsa pätevydestä (2. Kor. 12:12): ”Onhan apostolin tunnustetot teidän keskuudessanne tehty kaikella kestävyydellä, tunnusmerkeillä ja ihmeillä ja voimateoilla.” Mutta varsinaisesti hänen apostolinvirkansa tulos ja sen aitouden merkki oli Korintin seurakunta: ”Enkö minä ole apostoli? Enkö ole nähnyt Jeesusta, meidän Herraamme? Ettekö te ole minun tekoni Herrassa? Jos en olekaan apostoli muille, olen ainakin teille, sillä te

olette minun apostolinvirkani sinetti Herrassa.” (1. Kor. 9: 1–2.)

Vanhan kirkon opettajat näkivätkin alkukirkon syntymisessä ja pakanoiden kääntymisessä Jumalan saavuttavan ne ihmeelliset voitot, joista profeetat olivat enustaneet:

Voiko olla suurempaa ihmettä, kuin että lyhyessä silmänräpäyksessä ahnaasta tullimiehestä tulee apostoli, että julma vainooja muuttuu sävyisäksi evankeliumin saarnaajaksi. Jopa vuodattamalla verensä nämä levivittivät sitä uskoa, jota olivat vainonneet. Nämä ovat Jumalan tekoja, joista Poika todistaa, että hän tekee niitä joka päivä yhdessä Isän kanssa – –. (**Johannes Cassjanus**, *Coll. Patrum. Texte der Kircheväter II. S. 508–509.*)

Erityisesti oppi-isämme Luther näkee pelastavan uskon ja kristillisen seurakunnan syntymisen Pyhän Hengen varsinaisina voimavaikutuksina:

Joka antaa teille Hengen ja tekee voimallisia tekoja teidän keskuudessanne, saako hänen aikaan lain tekojen vai uskossa kuulemisen kautta? Tämä merkitsee: Ette ole ainoastaan saaneet Henkeä uskossa kuulemisesta, vaan kaikki se, mitä olette käsittäneet ja tehneet, teillä on uskossa kuulemisesta. – – Kun siis saarnaaja julistaa niin, että sana ei jää tuloksettomaksi mikäli on kysymyksen hedelmistä, vaan vaikuttaa kuulijoissa, toisin sanoen, kun usko, toivo, rakkaus, kärsivällisyys yms. seuraavat, siinä Jumala silloin ”antaa Hengen ja tekee voimallisia tekoja” kuulijoissa – –; on kuin hän sanoisi: Jumala sai minun julistukseni kautta aikaan sen, että te uskoitte, että myös sen, että te elitte pyhää elämää ja kärsitte pahaa. (Gal. selitys 3:5, 266–267.)

Erityisesti hengellisen kriisin aikana, jolloin kirkossa kysytään, mikä on keskeistä,

ja jolloin monia asioita arvioidaan uudelleen, on korostettava, että Pyhä Henki saadaan uskossa kuulemisen kautta. Henki vaikuttaa meissä uskon ja muut ”Hengen hedelmät”. On Jumalan suurta siunausta, jos seurakunta saa erilaisia karismoja, jotka palvelevat tämän tavoitteen saavuttamisessa. Meillä ihmisillä vain on taipumus keskittää huomiomme itse karismoihin. Unohtuu, että karisimat eivät ole armonvälineitä, vaan Jumalan työn apuvälineitä.

Pyhän Hengen sisäinen ja ulkonainen todistus

Puhuessaan Pyhän Hengen näkyvistä merkeistä Luther erottaa toisistaan Hengen ulkonaisen ja sisäisen todistuksen. Tätä jakoa on luterilaisessa teologiassa tunnetusti paljon selvitetty erityisesti niiden merkityksen ja välttämättömyyden kannalta. Olennainen on Pyhän Hengen sisäinen todistus (*testimonium Spiritus Sancti internum*), joka antaa ihmiselle täyden pelastusvarmuuden ja mahdollisuuden ymmärtää Jumalan sanaa sekä todistaa siitä. Kyseessä on itse asiassa sama kuin Sanan todistus, mutta siinä vain Pyhä Henki ”luokitsee” (Gerhardus) sanan sydämeen.

Olemmeko viime vuosikymmeninä paljonkaan rohjenneet puhua Hengen todistuksesta peläten, että se vie omien mielenliikkeiden väärään tarkkailuun ja hurmahenkiseen sisäisen sanan oppiin? Näin ei kuitenkaan käy, jos pysytään uskonpuhdistuksen isien opinkäsityksessä, jonka mukaan Hengen todistus aina ottaa todisteensa Sanasta. Luther selvittää kysymystä laajasti ja jotenkin rohkeasti Galatalaiskirjeen selityksessään:

Ja sitten toinen tapa: Pyhä Henki lähettää Sanan välityksellä uskovien sydämeen niin kuin tässä sanotaan: ”Jumala on lähettänyt meidän sydämeemme Poikansa Hengen.” Tämä toteutuu käyttämättä näkyvää

muotoa, kun nimittäin suullisen sanan välityksellä saamme sellaisen hehkun ja valon, josta me muutamme toisiksi ja uusiksi ja josta meihin kasvaa uusi arvostelukyky, uusi mieli ja uudet taipumukset. – Suuri ero on siis meidän ja sanan vihollisten ja väärärentäjien välillä: me kykenemme, Jumalan kiitos, sanan perustuksella varmasti päätelemään ja arvostelemaan mikä on Jumalan tahto meitä kohtaan, mitä kaikki lait ja opit, mikä oma elämämme ja toisten. (Gal. sel., 447–450.)

Ulkonainen todistus (*testimonium externum*) on yhä olemassa, vaikka Pyhä Henki ei antaisikaan erityisen näkyviä ja poikkeuksellisia merkkejä. Luther lukee ulkonaisiin merkkeihin halun kuulla Jumalan sanaa, Kristuksesta kertomisen, kiitoksen ja Kristuksen tunnustamisen, vaikka sen tähden menisi omaisuus ja henki, ilon tehdä tvötä sekä auttaa ja lohduttaa lähimmäistä. Erityisesti on luterilaisessa perinteessä korostettu tunnustuksesta aiheutuvaa ristiä, jossa Hengen läsnäolo tulee todelliseksi.

Sana, usko ja kokemus

On siis paikallaan ja tarpeellista pitää esillä Pyhän Hengen sisäinen todistus. Se on opetuksessa välttämätöntä senkin vuoksi, että kaikki ulkonainen – joko ”normaali” tai ”epänormaali” on sidoksissa siihen. Pyhän Hengen sisäistä todistusta on kuitenkin tutkittava yhdessä sanan kanssa. Ihmisen on ikään kuin asetettava sydämensä sanan alle ja katsottava siitä läpi. Silloin Pyhä Henki antaa sanasta todistuksen sydämeen eli koettavan vakuutuksen. Sitä vastoin ei tule tarkkailla merkkiä sydämessä sanasta irrallaan.

Ei siis ole tarkoitus sanaa korostettaessa työntää pois tai hävittää kokemusta. Emme pyri jonkinlaiseen tunteettomaan, stoalaiseen kristillisyyteen, jossa aina varotetaan kaikesta tunteemisesta ja julistetaan kylmä,

”tasaisen harmaa” kristillisyyden ihanteeksi ja ainoaksi sallituksi. On kaksi eri asiaa toisaalta vaatia muilta ja itseltään tunteita ja elämyksiä ja hengellistä korkeajännitystä ja toisaalta saada itse kokea ja antaa toisten kokea elämyksellisesti autuuden iloa, pelastusvarmuuden aikaansaamaa kiitosta, sisäistä ja ulkonaista rohkaistumista ja Pyhän Hengen lohdutusta. Ainakaan evankelinen (hedbergiläinen) herätysliike ei ole edustanut kalseaa, ilotonta ja tasaisen harmaata kristillisyyttä.

Vaarana ei ole tunteen ja kokemuksen olemassaolo, vaan sen väärä sijoittaminen. Kokemusta ennen on asetettava paljon sitä merkittävämpiä tekijöitä. Ennen muuta tarvitaan vapaa evankeliumi, jota ei ole vesitetty tai sekoitettu lailla ja ihmisajatuksilla. Toiseksi tätä on saarnattava sekä opillisesti että sielunhoidollisesti oikein. Ei ruveta vaatimaan elävyyttä luonnolliselta ihmiseltä eikä korjaamaan uskon hedelmiä ennen uskoa. Ei kysytä kokemusta pääsylippuna, passina eikä viisumina Jumalan valtakuntaan. Saa uskoa ”harmaana”, jopa mustana eli tuomittuna syntisenä. Itse asiassa sellaisena joutuu uskomaan, sillä evankeliumi ei kelpaa muille. Mutta uskossa Pyhä Henki tulee sydämeen ja vaikuttaa siellä kokemukseksi. Usko ensin ja koe sitten! Tämä on evankeliumin puhtauden tähden välttämätön järjestys.

On saarnaajia, jotka ikään kuin heiluttavat leipää seurakunnan edessä ja ojentavat sitä jopa melkein ihmisten ulottuville. Mutta juuri kun pitäisi antaa heidän syödä sitä, se vedetään takaisin jollakin varauksella: ”Jumala on tehnyt kaiken valmiiksi, sinua odottaa ihmeellinen elämä (MUTTA) sinun täytyy ensin vain omalla kohdallasi (tehdä tai kokea sitä ja sitä). Saarnaaja ei silloin todellisuudessa luota siihen, että Kristus itse on evankeliumin sanassa ja että Pyhä Henki vaikuttaa uskon ihmisessä, joka kuulee ja ottaa vas-

taan sanan. Evankeliumin julistaja ei saa ryhtyä tunnepohjaisiin arviointeihin julistamastaan sanasta eikä harhautua sen mukaisiin lisäyksiin, vaan saarnattava ”kohtisuoraan” omilletunnoille. Hänen tulee olla tietoinen siitä, että sanaan voidaan vastustaa, jolloin ei vaikuta sen paremmin uskoa kuin kokemustakaan.

Tunnustuskirjamme opettavat tästä hyvin käytännöllisesti:

Saarnaaja ja kuulija alkoot epäillä tätä armoa ja Pyhän Hengen vaikutusta. Heidän pitää olla varmoja siitä, että – kunhan vain Jumalan sanan Jumalan käskyn ja tahdon mukaan puhtaasti ja sekoittamattomana saarnataan ja ihmiset ahkerasti ja täydellä todella sitä kuulevat ja tutkivat – Jumala varmasti on armoineen läsnä antaen, kuten mainittiin, sen, mitä ihminen muussa tapauksessa, omaan voimaansa perustuen, ei voi ottaa eikä antaa. Pyhän Hengen läsnäoloa, vaikutusta ja lahjoja ei näet saa eikä voi arvostella *ex sensu*, sen mukaan kuinka ja milloin ne sydämessä tunnetaan; meidän täytyy päinvastoin, kun tämä kaikki usein on suuren heikkouden peitossa, lupauksen perusteella ja sen mukaisesti olla vakuuttuneita siitä, että saarnattu ja kuultu Jumalan sana on Pyhän Hengen virkaa ja toimintaa, jonka kautta hän varmasti on i meidän sydämissämme voimallisena ja niissä vaikuttaa, 2. Kor. 2. luku. (*Täydellinen selitys* 2, s. 478.)

Karismaattisuus ja sielullisuus

Karimat ovat hengellisiä eli Pyhän Hengen jakamia lahjoja, eivät luonnollisia eli luomisessa saatuja lahjoja (kuten esim. hyvä lauluääni, synnynnäinen johtamistaito, voimakas ja empaattinen sielunelämä jne.). Kuitenkin luomisen ihmeellinen rikkaus luonnonlahjojen (lahjakkuuksien) muodossa ja hengellisen elämän rikkaus (erilaiset lahjat ja tehtävät Kristuksen ruumiissa) muistuttavat toisiaan ja liitty-

vät toisiinsa. Kumpiakaan ihminen ei voi myöskään itse ottaa, vaan Jumala antaa niitä niin kuin hyväksi näkee (1. Kor. 12:11; Hepr. 2:4). Luther puhuu armolahjoista värikkääseen tyyliinsä Kirkkopostillassa kolmannen helluntaipäivän ensimmäisessä evankeliumisaarnassa selittäessään tekstiä hyvästä paimenesta:

He kaikki kuulevat saman Kristuksen äänen, toisin sanoen, evankeliumin saarnan samasta uskosta, kasteesta, toivosta ja autuudesta; tämä on heillä kaikilla samanlaisena, kenelläkään ei ole enempää kuin toisellaakaan. Se armo, joka on Magdaleenalla, on aivan sama kuin se, mikä tapahtui neitsyt Marialle, ja pyhän Pietarin osaksi tuli sama armo kuin ryövärin.

Mutta silloin syntyy erilaisuus, kun hän alkaa nimitellä erikseen samassa arnessa olevia samaan tapaan kuin paimen erikoisesti merkitsee tai nimittää kunkin lampaan, toisen Ruskoiseksi, toisen Tummaiseksi, aina miten haluaa. Tämä tietää niitä tekoja, joita myös Kristus jokaisen elämässä erikoisesti vaikuttaa, häntä hänen hädisään ja kysymyksissään lohduttaen, rohkaisten, niistä kirvoittaen jne., ja samoin kun hän jakaa kullekin oman lahjan, toiselle vahvemman uskon kuin toiselle tai terävämmän ymmärryksen, ennustamisen ja Raamatun selittämisen, saarnaamisen ja toisia hallitsemisen lahjan, ja samoin kun hän käyttää toista erikoisempaan tehtävään, runsaampaan ja suurempaan toimintaan kuin toista, panee toisen kärsittäväksi paljon ja toisen vähän; evankeliumia hän levitti laajemmalle pyhän Paavalin kuin toisten kautta ja samoin pyhää Pietaria hän johdatti ja kutsui toisenlaisiin kärsimyksiin kuin pyhää Johannesta.

”Armolahjat” näet ”ovat moninaiset”, sanoo pyhä Paavali 1. Kor. 12. luvussa, ”mutta Herra on sama; ja seurakuntavirat ovat moninaiset, mutta Herra on sama; ja voimavai-
kutukset ovat moninaiset, mutta Jumala,

joka kaikki kaikissa vaikuttaa, on sama” jne. Samoin kuin talossa on monenlaisia toimia ja töitä, mutta kaikki ovat saman talonisännän palvelusväkeä ja heillä on sama elatus ja ruoka, ja samoin kuin ruumiissa on monenlaisia jäseniä, ja jokaisella niistä oma tehtävänsä ja käyttönsä, mutta kuitenkin kaikki osallistuvat samaan elämään, samaan hyvinvointiin ja nauttivat samaa ravintoa, samoin myöskin Kristuksen valtakunnassa on monenlaisia lahjoja, töitä, kärsimisiä jne., jokaiselle jaeltuna hänen kykynsä ja kutsumuksensa mukaan, mutta kuitenkin kaikki ovat samoja Kristuksen karitsaisia, osallisia kaikista hänen rikkauksistaan, ja kaikki ilman erotusta hänelle yhtä rakkaita. (Kirkkopostiila II, 667–668.)

Jumalan Henki voi siis käyttää ihmiselle annettuja erilaisia luomisen lahjoja, jolloin hän pyhittää ne seurakunnan rakentamistyöhön. Niistä tulee meihin ”vuodatetun” Jumalan rakkauden (Room. 5:5) aseita. Armolahjojen on myös oltava jatkuvasti Pyhän Hengen johdatuksessa ja Kristuksen käytössä. Jos me otamme ne omaan käyttöömmek, ne muuttuvat sielullisiksi eivätkä enää rakenna seurakuntaa. Sielullisina lahjat muuttuvat myös jollakin yksipuolisella tai harhautuneella tavalla ymmärretyn pelastuksen välineiksi. Esimerkkejä korostuksista, joissa lahjat voivat tulla irrotetuiksi alkuperäiseltä pohjaltaan:

Kirkon erityistyömuotoja pidetään nykyajan kirkolle annettuina karismoina. Ne voivatkin olla erityislahjoja, jos ne kasvavat seurakunnan uskosta ja säilyttävät sitteen uskoa synnyttävään evankeliumin julistamiseen. Jos ne sen sijaan muuttuvat kirkon hengellisen työn korvaaviksi ”sekulaareiksi karismoiksi”, voidaan kaikkien aikojen hurmahenkien vanavedessä mennä ohi evankeliumin.

Jos ei tutkita kristillisen uskon pohjalta, mistä karismaattisuudessa on

kysymys, voidaan ruveta tulkitsemaan kaikkea psykologisesti, jolloin karismaattisia ilmiöitä aletaan myös ohjata ja ohjelmoida virheellisesti. Kun elämme yhteiskunnassa, josta puuttuu lämpöä ja hellyyttä, aletaan hengellisen elämän kokemusta pitää suoranaisena pelastuksena elämän tilanteeseen. Kokemus kanavoidaan ”hellyyssohjelmaksi” ja ”kosketuksen evankeliumiksi”. Tunnettavasta rakkaudesta muokataan psykologisin keinoin rakkauden pelastustie. Hellyys ja lämpö voivat suorastaan muuttua hengellisiksi saarekkeiksi muuten kylmästi eletävässä elämässä. Tarkoitus ei ole nyt vähätellä inhimillistä lämpöä ja läheisyyttä eikä liioin hengellisen elämän viriämisen myötä ilmenevää kristillistä rakkautta. Mutta rakkaus on uskon hedelmä eikä se korvaa itse uskoa. Kristillinen rakkaus tekee elämän hyväksi. Se on Jumalan taivaallista hyvyyttä ihmisen maallisessa elämässä. Mutta se ei ole sama kuin pelastava evankeliumi. Rakkaus on eettinen tehtävä eikä siitä saa tehdä näennäis- eli kvasievankeliumia. Silloin laki ja evankeliumi sekoitetaan. Lämpöä ja läheisyyttä on osoitettava ihmiselämän luonnollisissa yhteyksissä – joissa se yleensä on myös vaikeinta – kuten suhteessa aviopuolisoos, lapsiin, perheenjäseniin, sukulaisiin ja työyhteisön jäseniin (kullakin tasolla suhteen oman luonteen edellyttämällä tavalla). ”Hellyyssohjelmas- ta” tulee helposti samanlainen tekojen evankeliumi kuin 1960-luvun yhteiskunnallinen ja poliittinen osallistuminen. Nyt jo puhutaan 60-luvun yhteiskunnallisuuden yhdistämisestä 70-luvun ”lämpimyyteen”. Silloin muka toteutettaisiin täyteläinen kristillisuus. Tosiasiassa saat- taan syntyä kahden teko-opin yhteenlasku – evankeliumin kustannuksella. Tämän tiedostaminen on ilmeisen tarpeellista, jottei sinänsä hyvä korostus johtaisi perustavaan väärinkäsitykseen.

Saarna voi muuttua kristillisen uskon ja elämän kuvailuksi, esittelyksi tai eritelyksi. Tämä vaara koskee sekä pappien että maallikoiden puheita. Alkukirkon julistajat tajusivat olevansa airueita, jotka julistivat Kristuksen voittoa. Apostoli Paavali piti itseään Vanhan liiton profeettojen työn jatkajana. Kaikki saarna oli – ja on – profeetallista. Profeetallisuus toteutui ohjaavassa ja kaitsevassa apostolisessa julistuksessa, sitä tukevassa ”evankelioivassa” seurakuntaprofetiassa, paljastavassa ilmestysprofetiassa, karismaattisen viran muodossa ilmenevässä yleiskirkollisessa profetiassa ja lähetyssaarnassa jne. Paavali näkeekin profetian (1. Kor. 14) parhaana karismana. Hän toivoo, että tätä olisi paljon. Kuitenkin sen pitää olla apostolisen uskon mukaista (Room. 12:6).

Myös nykyhetkellä kaikkien seurakuntalaisten Kristus-todistus on profeetallista. Profeetallisuutta toteuttaa myös maallikkosaarna eri muodoissaan. ”Oi, jospa koko Herran kansa olisi profeettoja, niin että Herra antaisi henkensä heihin” (4. Moos. 11:29).

Karismaattisuus ja demonisuus

Karismaattisuus on kristilliseen kirkkoon ja sen elämään kuuluva ilmiö, eikä suinkaan satunnaisesti sen ulkopuolelta sisään tunkeutuva tekijä. Kuitenkin karismaattisuuden ilmetessä joudutaan myös tutkimaan sen aitoutta. On nimittäin havaittavissa, että milloin karismaattisuus on syttynyt kirkossa liekkiin, sen rinnalle ja sekaan on aina ilmestynyt pseudo- eli valhekarismaattisuutta, joka ei ole hengellistä vaan sielullista, ei kristillistä vaan eksyttävää eikä henkivoimaista (pneumaattista) vaan demonista (itse Eksyttäjän aikaansaamaa).

Erityisesti tämä koskee profeetallisuutta. Saatana käyttää ”valkeuden enkeliksi” pukeutuen harhauttavasti Jumalan to-

tuutta ja toimii Lumoajana. Vanhan liiton Jumalan kansa joutui käymään tätä taistelua koko ajan. Vanhan liiton profeetta paljasti Jumalan tahdon eikä toiminut mieltymysten ja odotusten mukaan. Hänen henkivoimaisuutensa ja ihmetekonsa palvelivat Herran sanan julistamista. Sen sijaan väärät profeetat kätkivät Jumalan tahdon ja puhuivat ”tarkoituksenmukaisesti”. He esiintyivät henkivoimaisina ja häikäsevästi, mutta kyseessä oli eksytys.

Uuden testamentin valossa tämä on pysyvä ongelma kirkossa. Erityisesti se voimistuu ja huipistuu lopun edellä. Ennen loppua on oleva väkevä eksytys, joka on pseudokarismaattinen. Sen tunnusomaiset piirteet ovat väärä messiaanisuus ja väärä profeetallisuus (vrt. Matt. 24:24: ”väriä kristuksia ja väriä profeettoja nousee”; Matt. 7:15; Mark. 13:22). Lopun ajan väärä profetia edustaa samalla väärän profetian jatkuvuutta kirkon historiassa. Se voi saada sijan kirkon opetuksessa ja virassa. Samoin se saattaa ilmetä poikkeuksellisena pseudokarismaattisuutena (” monta väärää profeettaa on lähtenyt maailmaan”, 1. Joh. 4:1; ”teidän omasta joukostanne nousee miehiä, jotka väärää puhetta puhuvat”, Ap. t. 20:30). Ilmestyskirjan kuvaamassa lopputaistelussa väärän Messiaan, pseudohengellisen hallitsijan rinnalla häntä tukemassa ja propagoimassa esiintyy pseudokarismaattinen johtaja: väärä profeetta (Ilm. 16:13; 19:20; 20:10). Kun Jumala silloin lähettää myös kaksi profeettaa, heidät surmataaan. Yleinen mielipide on siinä määrin väärän profeetan muokkaama, että ihmiset iloitsevat profeettojen surmaamisesta. Jumalan totuutta julistavat profeetat tunnettiin ”hankalina” ja heidän raivaamisensa vapautumisena. Ihmiset ”iloitsevat heidän kohtalostaan ja riehuvat ja lähettävät lahjoja toisilleen, sillä nämä kaksi profeettaa olivat vaivanneet niitä, jotka maan päällä asuvat” (Ilm.

11:10). Väkevin eksytys ei näytä olevan häikäilemätön ”liberaalisena”, vaan tenhoava hengellisyys, joka kuitenkin on demonisuutta.

Arvosteleminen ja sen perusteet

Karismaattisuutta on sen luonteesta johtuen kristillisessä seurakunnassa koeteltava ja arvosteltava. Tämä ei tarkoita jonkinlaista yleisesti negatiivista ”pysyvän opponentin” roolia, vaan hengellistä tutkimista. Se kuuluu:

- a. Niille, joille on annettu henkien erottamisen lahja. Tämä saattaa ilmetä monin muodoin, kuten Uudesta testamentista voidaan nähdä. Henkien erottaminen on eräänlaista profeetallisuutta. Tällaisen lahjan omaava toimii niin kuin profeettakin sopusoinnussa seurakunnalle annetun apostolisen uskon kanssa, sillä Pyhä Henki ei puhu itseään vastaan.
- b. Koko seurakunnalle eli uskovien yhteisestä pappeudesta osallisille. Seurakunnan oikeutena ja velvollisuutena on tutkia kaikkea opetusta ja hengellisen elämän ilmenemismuotoja. Reformaatioaikana tämä nousi hyvin keskeiseksi, sillä uskonpuhdistuksen isät näkivät kirkon juuri tukahduttaneen uskoviensa hengellisen pappeuden toiminnan. Luther lausuu helluntaisaarnassaan: ”Pankaa siis tarkasti mieleenne: lampaiden on arvosteltava sitä, mitä heille esitetään, ja heidän on sanottava, että meidän Herranamme on Kristus, ja että hänen sanansa on ennen kaikkia perkeleen ja ihmisten sanoja. Häneen me tahdomme tarttua ja arvostella, menettelevätkö paavi, piispat ja arvon herat oikein vaiko eivät, sillä Kristus sanoo tässä lampaiden arvostelevan ja

tuntevan, mikä on oikea ääni ja mikä ei. – – Luonnollisetkin lampaat tekevät niin, että pakenevat vierasta ja pitäytyvät paimenensa ääneen. – – Minä olen Jumalan lammas, minä tahdon saada ja omakseni ottaa hänen sanansa; jos te sen minulle annatte, pidän minä teitä paimenina, mutta jos te velvoitatte minut väärään oppiin, antamatta minulle evankeliumia puhtaana, niin minä en pidä teitä paimenina enkä omaksu teidän ääntänne; sillä se virka, josta te kerskutatte, ei ulotu sanaa pitemmälle.” (Kirkkopost. II, 659.)

- c. Seurakunnan hengelliselle viralle, jolla on apostolinen kaitsemistehtävä kirkon parhaaksi. Pyhä Henki antaa sille erityisen armon avun toimia apostolisen opin vartijana ja opettajana. Heidän virkansa ei kuitenkaan ulotu pidemmälle kuin se sana, jota heidät on kutsuttu palvelemaan.

Erytisen ongelman muodostavatkin arvioimisperusteet. Hengellisiä ilmiöitä voidaan lähestyä myös nykyaikaisten käyttäytymistieteiden avulla, kuten uskontopsykologiassa ja uskontososiologiassa tehdään. Psykologia on kuitenkin kaikkien käyttäytymistieteiden tavoin siinä määrin pirstoutunut ja sen perusteiden tutkimus kesken, ettei sen pohjalta päästä mihinkään ehdottomiin vastauksiin. Psykologia erittelee ja tulkitsee ilmiöitä, esittää hypoteeseja ja teorioita, mutta ei julista totuuksia. Sen valossa voidaan ymmärtää, mitä mahdollisesti tapahtuu, mutta se ylittää tieteelliset rajan-

sa, jos se väittää tietävänsä, mitä jokin on. Tämä koskee sekä inhimillistä ja muuta luotua todellisuutta, luotua tuonpuoleista todellisuutta että luomatonta jumalallista todellisuutta. Siksi uskontopsykologiset selitykset vaihtelevat suuresti. Juhla-jumalanpalvelus, evankeliumijumala tai parantamiskokous voidaan tulkinnasta ja tulkitsijasta riippuen nähdä joukkosuggestiona. ”Jumala ompe linnamme”, Kurvisen laulut, körttivistä tai uusi hengellinen ”musa” voidaan selittää epänormaaliksi ja ”sairaaksi”, jos tiedettä halutaan soveltaa tähän tapaan.

Psykologinen polemiikki seurakunnassa osoittautuu helposti bumerangiksi. Tietenkään ei ole torjuttava käyttäytymistieteiden apua kristillisen seurakunnan sisällä esiintyvien ilmiöiden selvittämisessä. Niillä on oma näkökulmansa, joka monessa tapauksessa auttaa julistusta ja sielunhoitotyötä tekevää. Psykologian tarkastelu saattaa joskus antaa ratkaisevankin sysäyksen ilmiön hengelliseen tutkimiseen. Mutta varsinaisia arvioimisperusteita mainitut tieteet eivät anna.

Kristillisen seurakunnan tulee suunnistaa erilaisten hengellisten virtausten keskellä omalta pohjaltaan ja omalla vastuullaan. Jumalan sanan varassa se joutuu ratkaisemaan, mikä on apostolisen opetuksen mukaista. Sanalla linjalla se soveltaa myös käytännöllistä arvioimisperustetta kysymällä, mikä on seurakunnalle rakennukseksi. Menneiden vuosisatojen kokemukset viittaavat siihen suuntaan, ettei aikakaudesta ja ympäristöstä ole kirkolle opastajaksi. ●

Totta vai tarua?

Graig Evans purkaa raamatuntutkimuksen moderneja myyttejä teoksessaan **Jeesus-huijaus paljastuu**.

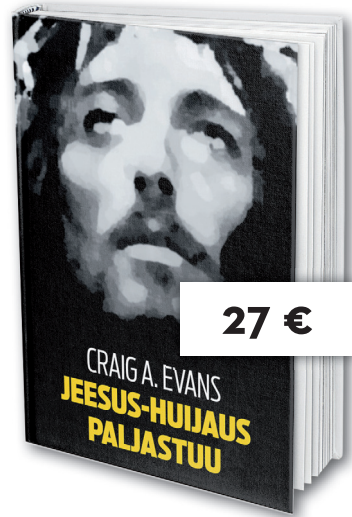
Craig Evans

Jeesus-huijaus paljastuu

Raamatun historiallinen tutkimus näyttää tuottavan uuden ja ihmeellisen Jeesus-kuvauksen aina sopivasti joka pääsiäiseksi. Mitä erikoisempi kuvaus, mitä enemmän se poikkeaa perinteisestä Jeesus-käsityksestä, sitä enemmän se saa huomiota lehdistöltä. Miksi mediaa seuraava yleisö on valmis nielemään kaikenlaiset väittämät? Miksi tutkijat ovat niin innokkaita tekaisemaan kaikenlaisia uusia jeesuksia?

Maailman johtaviin Uuden testamentin tutkijoihin lukeutuva Craig Evans paljastaa, miten tietyt valitut menetit ja ennako-oletukset kuin vääjäämättä johtavat lähdeaineiston vääristelyyn. Evans tekee ero huijauksen ja vakavasti otettavan historian Jeesuksen tutkimuksen välillä ”kadonneista kristinuskosta” ja Jeesus-seminaarista aina Juudaksen evankeliumiin ja Dan Browniin Da Vinci -koodiin.

Pehmeäkantinen, n. 280 s. Ilmestyy joulukuussa

Eero Junkkaala

Esseitä Uuden testamentin vaikeista kohdista

”Uuden testamentin pääsanoma on selvä ja yksinkertainen. Mutta on siellä hankaliakin kohtia. Mitä on Pyhän Hengen pilkka? Kuka on antikristus? Lainaako Matteus Jeremiaa ja Sakarjaa? Mikä on Jeesuksen lapsuuskertomusten oikea tapahtumajärjestys? Pohdin tässä kirjassa näitä ja yli kuuttakymmentä muuta kysymystä, jotka ovat joskus askarruttaneet Raamatun lukijaa. Kaikkiin kysymyksiin ei ole tyhjentäviä vastauksia, mutta kerron, mitä niistä on kirkossa yleensä ajateltu.” – Eero Junkkaala

Kovakantinen, 192 s.

Tilaukset

www.perussanoma.fi | puh. 09 5123 9120 (klo 9-16) | tilauspalvelu@perussanoma.fi

PERUSSANOMA - USKON JA TIEDON LÄHTEELLÄ

● Karismaattinen liike – uudistus vai eksytys?

Timo Junkkaala

Kirjoittaja on Suomen Raamattuopiston Säätiön toiminnanjohtaja ja Helsingin yliopiston kirkkohistorian dosentti.

Karismaattisuus kasvaa ja hämmentää

Helluntailaisuus ja karismaattinen liike ovat voimakkaassa kasvussa. Liikehdinnän piirissä arvelaan olevan jo yli 500 miljoonaa ihmistä eli lähes neljännes maailman kristityistä. Suurinta kasvu on ollut Etelä-Amerikassa ja joissakin Afrikan ja Aasian maissa. Etelä-Amerikassa muutos on ollut niin suuri, että helluntailais-karismaattiset kirkot ovat vakavasti haastaneet roomalais-katolisen kirkon, joka on ollut sielä täysin hallitseva vuosisatoja. Afrikassa on arvioitu syntyneen lähes 10 000 uutta uskonnollista liikettä, jotka eivät kuulu mihinkään perinteiseen kirkkoon.

Samaan aikaan on kasvanut hämmennys. Mitä nämä uudet liikkeet oikein ovat? Joidenkin mielestä nuo liikkeet vastaavat elävän ja toimivan kristillisyyden kaipuuseen. Toisten mukaan ne johtavat sellaiseen elämysten ja kokemusten kierteseen, joka vääristää koko uskon ja elämän. Onko siis kyse paluusta alkuseurakunnan aikaan vai lopunajan eksytyksestä? Kohtaammeko näissä liikkeissä Pyhän Hengen tuoman uudistuksen vai postmodernin aikamme narsistisen harhaopin?

Mikä on karismaattinen liike?

Karismaattisessa liikkeessä on paljon samoja piirteitä kuin helluntailaisuudessa. Niinpä liikettä on kutsuttu myös uushel-

luntailaisuudeksi. Helluntailiike syntyi Yhdysvalloissa 1900-luvun alussa. Sen tyyppilliseksi piirteeksi tuli erityisen Pyhän Hengen kasteeksi kutsutun kokemuksen korostaminen. Merkkinä tuosta kokemuksesta pidettiin kielilläpuhumista.

Karismaattisen liikkeen alkuna on pidetty Los Angelesin lähistöllä toimineen episkopaalipapin **Dennis Bennetin** kokemusta pääsiäisenä 1960. Hänen saamansa kokemus oli samantapainen kuin helluntailiikkeessä yleiset ns. henkikastekokemukset. Karismaattinen liike kosketti pian eri kirkkokuntia, jopa roomalais-katolista kirkkoa. Katolilaiset karismaatikot eivät ole luopuneet omasta kirkostaan tai sen opeista.

Karismaattisen liikkeen kolmanneksi aalloksi on kutsuttu 1980-luvulla **John Wimberin** johdolla syntynyttä ns. voimaevankelioimista (*power evangelism*). Wimberin mukaan kristillisyyden on vasta puolitiessä, jos julistukseen ei liity toteennäyttäminen eli ihmeet ja merkit. Julistettu sana tulee vahvistaa ihmeellisillä teoilla, jotka nopeuttavat ja vahvistavat uskon kasvua. Wimberin mukaan pelastavan uskon lisäksi tulisi tavoitella ihmeitä vaikuttavaa uskoa. Wimberin toiminta synnytti Vineyard-seurakuntia, jotka ovat organisoituneet maailmanlaajaksi liikkeeksi.

Toronton Vineyard-seurakunnasta 1990-luvun alkupuolella liikkeelle lähtenyt ns. Toronton herätystä on kutsuttu karismaattisen liikkeen neljänneksi aalloksi. **Guy Ghevreau**, Toronton kuuluisaksi tulleen Airport Vineyard -seurakunnan työntekijä, joka 1990-luvulla vieraili Suomessakin, vahvisti käsityksen siitä, että ainakin hänen edustamansa karismaattisen liikkeen aalto on nimenomaan

voimakkaiden kokemusten tavoittelua. Osoituksena siitä, että liike on Jumalasta, pidettiin sitä, että ihmiset joutuivat sellaiseen tilaan, jossa eivät voineet kontrolloida itseään. Ihmiset nauroivat ja itkivät, saivat pakkoliikkeitä ja kaatuivat maahan.

Mitä siis on karismaattinen liike? Liikkeen edustajat itse pitivät sitä lopun ajan suurena herätyksenä, joka yhdistää uskovat eri ryhmistä. Liikkeen piirissä syntyneitä ilmiöitä, kaatumisia ja muita erikoisia kokemuksia, samoin kuin kielilläpuhumista, parantamista ja profe-toimista pidetään Pyhän Hengen aikaansaannoksina ja erityisinä osoituksina Jumalan siunauksesta.

Toisaalta liikkeen edustajat saattavat kuitenkin sanoa, etteivät ulkonaiset piirteet ole liikkeessä tärkeitä. Keskeisintä sanotaan olevan ylistyksessä ja hengellisissä kokemuksissa koettava Jumalan läsnäolo ja sen synnyttämä rakkaus Jumalaan ja lähimmäisiin. Kun tuo läsnäolo koetaan hyvin voimakkaasti ja ihmeenomaisesti, uskotaan, että kyseessä on erityinen Pyhän Hengen kosketus. Liikkeessä mukanaolevat ovat kokeneet saaneensa Jumalan siunausta, uskon rohkaisua ja sisäistä paranemista. Näillä kokemuksilla sanotaan olevan suuri merkitys sekä hengellisesti että psyykkisesti. Seurakuntien elämään liike on tuonut uutta sykettä, ylistyslaulua ja rukousta sairaitten puolesta.

Kaikkien kokemus karismaattisesta liikkeestä ei ole myönteinen. Jotkut ovat syvästi pettyneet liian suuriin lupauksiin, ja on niitä, jotka ovat menettäneet uskonsa tai mielen tasapainon. Toivotun yhteyden sijaan onkin tullut hajaannusta ja eripuraa. Perheet ja seurakunnat ovat jakaantuneet.

Ulkopuolisten mielestä karismaattiseen liikkeeseen liittyy helposti omatekoista hurskastelua ja hengelliseen pukuun pukeutunutta narsismia. Liikkeen arvioidaan johtavan keskittymään kokemuksiin

ja elämyksiin, joita tuotetaan kyseenalaisin keinoin. Joissakin arvioissa karismaattista liikettä on pidetty New Age -liikkeen kristillistettynä muotona, jossa sielulliset ja pakanalliset voimat vaikuttavat kristillisen pinnan alla. Kriitikoiden mielestä koko uskon sisältö ja päämäärä on osassa karismaattista liikettä siinä määrin muuttunut, että on kysyttävä, onko enää lainkaan kyseessä kristillinen usko.

Ottamatta tässä yhteydessä kantaa siihen, ovatko liikkeeseen kuuluvat vai ulkopuoliset arvioitsijat oikeassa, karismaattinen liike voidaan määritellä seuraavasti: Karismaattinen liike on uskonnollinen suuntaus, jossa kristillisen uskon olennaisena ja tavoiteltavana piirteenä pidetään erityisiä kokemuksia, jotka tulkitaan merkeiksi Jumalan läsnäolosta ja Pyhän Hengen vaikutuksesta.

Karismaattinen liike Suomessa

Helluntailiike tuli Suomeen 1910-luvun alussa. Liikkeessä vedotaan mielellään siihen, että useissa suomalaisissa herätysliikkeissä oli jo aiemmin, noiden liikkeiden alkuvaiheessa, esiintynyt karismaattisia ilmiöitä. Näin tapahtui sekä rukoilevaisuuden syntyessä 1700-luvun puolivälissä että herännäisyydessä 1800-luvun alussa ja lestadiolaisuudessa saman vuosisadan puolivälissä ja myöhemminkin. Herännäisyydessä esiintyi kielilläpuhumista ja lestadiolaisuuden yhdeksi tunnusmerkiksi tulivat ns. liikutukset.

Paavo Ruotsalainen salli ajoittain kielilläpuhumisen, mutta näki myös hurskellisuuden ongelmat ja käski sielullisesti kiihottuneita ihmisiä vaikenemaan. Hän opetti omistamaan Vapahtajan ilman suuria tunteita ja kaipaamaan lahjojen antajaa enemmän kuin lahjoja. Hän lainasi Jeesuksen sanoja: ”Autuaita ovat ne, jotka eivät näe, mutta kuitenkin uskovat.” **Juhani Raattamaa**, joka oli

lestadiolaisuuden tärkein johtaja 1800-luvun loppupuolella, kirjoitti 1868: ”Kylmän hypyn ja pyhän lihan opettajat ja tunnustajat ovat tulleet Suomesta / he luulivat sokeudessaan että kaikki pittää hyppäämän ja että hyppy on kristillisyyden paras tuntomerkki / mutta ei asiat niin ole.” Vähitellen karismaattiset ilmiöt herätysliikkeissä vähenivät.

Varsinaiseen karismaattiseen liikkeeseen saatiin kosketus **Kathryn Kuhlmanin** kokouksissa 1960-luvulla. Helluntailaisaarnaaja **Niilo Yli-Vainio**, jonka kokouksissa väitettiin ihmisten parantuneen sairauksistaan, sai suuret joukot koolle vuosina 1977–1981. Kohu oli kuitenkin todellisuutta suurempi. Niitä, jotka todistettavasti olisivat parantuneet, tutkija ei löytänyt.

Luterilaisen kirkon sisäinen karismaattinen liike järjestäytyi Hengen uudistus-kirkossamme järjestöksi 1978. Sanan ja rukouksen iltoja pidetään paikoin Hengen uudistus-liikkeen toimintamuotona seurakunnissa. Enemmän kuin tuo järjestö ovat luterilaisessa kirkossa huomiota herättäneet pastori **Seppo Juntunen** ja **Pirkko Jalovaara**, joista varsinkin jälkimmäisen toimintaan on viime aikoina kohdistunut arvostelua.

Toronton herätyksen pohjalta syntyi useita helluntaiseurakunnista irtautuneita ns. City- ja River-seurakuntia. Nokia-Missio, joka jokin aika sitten sai paljon ihmisiä mukaan ja huomiota osakseen, on johtajakriisin jälkeen kadonnut julkisuudesta, muuttanut nimensä ja samastunut ainakin osaksi helluntailiikkeeseen. Uusi seurakuntien kirjo on kaiken kaikkiaan suuri. On Elävän Sanan Yhteyttä, Suur-Helsingin, Vineyard-, Uskonliikkeen, Uuden toivon, Ilmestysmajan ja Hillsong-seurakuntia.

Myös suomalaisessa helluntailiikkeessä kuohuu. Moni nuori pastori on irtautunut helluntaiseurakuntien palveluksesta, ja osa

heistä on perustanut uusia, tunnustuskuntaan sitoutumattomia seurakuntia. Viimeksi on herättänyt keskustelua Seinäjoelta tullut tieto, että voimakkaan helluntaiseurakunnan nuorisotyöntekijä joukkoineen on perustamassa omaa seurakuntaa.

Kaikki ns. uushelluntailaiset seurakunnat eivät ole erityisen karismaattisia. Ylitysmusiikilla on keskeinen asema, mutta suhde karismaattisiin ilmiöihin saattaa olla etäisempi kuin vanhoissa helluntaiseurakunnissa. Nyt etsitään uudentyypistä seurakuntakulttuuria ja tavoitellaan kristinuskosta vieraantuneita.

Yksi karismaattiseen liikkeeseen liittynyt ilmiö on ollut pahojen henkien ulosajaminen. **Bashamin** kirja *Päästä meidät pahasta* herätti jo 1980-luvulla hämmennystä. Myöhemmin on paikoin esiintynyt näkemyksiä, että kaikki negatiivinen on nimitetty pahan hengen vaikutukseksi, josta tulisi vapautua ajamalla riivaajat ulos.

Sielunhoidon ja kristillisen terapian nimissä on esiintynyt henkistä ja hengellistä eheytymistä ja kokonaisvaltaista terveyttä tarjoavia ryhmiä. Healing Room on yksi viime aikoina esillä ollut ilmiö. Tämän toiminnan haasteina ovat olleet sekä epäselvyys maallisten ja hengellisten asioiden erottamisessa että puutteellinen psykologinen ja teologinen tietämys.

Kesällä 2014 Suomessa herätti huomiota amerikkalainen saarnaaja **David Herzog**, joka opetti, että kun ihminen pääsee tietylle kirkkauden tasolle, hän voi alkaa käskemään ääniaaltoja ja silloin tapahtuu ihmeitä. Puheet ääniaalloista ja niiden vaikutuksesta ovat herättäneet kysymyksen, onko Herzog omaksunut New Age-liikkeen ajatuksia.

Karismaattisuus Raamatussa

Jo Vanhan testamentin aikaan liittyi Jumalan Hengen hurmoksellista vaikutusta, erityisesti profeetallista julistusta. Kaik-

ki hurmoksellisuus ei kuitenkaan ollut Jumalasta. Yhtä oikeaa profeettaa kohti saattoi esiintyä monta väärää. Profeettojen mukaan Pyhä Henki oli erityisesti Messiaan merkki. Pyhä Henki liittyi uuden liiton lupaukseen.

Jeesuksen opetuksen mukaan Pyhän Hengen tehtävä oli muistuttaa hänestä ja kirkastaa häntä (Joh. 14:28; 15:28; 16:14). Jeesuksen toimintaan liittyi parantaminen ja hän sanoi merkkien seuraavan myös opetuslapsia. Toisaalta Jeesus varoitti, että tulee sellaisia, jotka sanovat profetoivansa ja tekevänsä voimatekoja hänen nimessään, mutta hän ei heitä tunnne. Erityisesti lopun aikaan Jeesus liitti varoituksen tunnustekoja ja ihmeitä tekevästä vääristä messiaista ja profeetoista (Matt. 7:22; 24:24; Mark. 16:17–18).

Helluntaina Jumala vuodatti Jeesuksen lupauksen mukaan Pyhän Hengen. Alkoi uusi pelastushistorian aikakausi. Pyhä Henki vahvisti alkuseurakunnassa julistetun sanan myös näkyvien merkkien kautta. Apostolien teoissa kerrotaan muutama esimerkki sairaiden paranemisesta, kielilläpuhumisesta ja profetoimisesta. Apostolit eivät kuitenkaan lähteneet kertomaan niistä vaan saivat Pyhän Hengen täyteydessä rohkeuden puhua Jeesuksesta, hänen kuolemastaan ja ylösnousemuksesta. Apostolit opettivat, että Pyhä Henki saadaan kasteen ja uskon kautta ja että jokaisella Jeesukseen uskovalla on Pyhä Henki.

Karismaattinen liike on saanut nimensä sanasta *karisma*, joka on kreikkaa ja tarkoittaa armolahjaa. Uudessa testamentissa sanaa käytetään sekä iankaikkisesta elämästä, joka on Jumalan suurin lahja, että erilaisista lahjoista, joita Jumala antaa uskoville seurakunnan rakennukseksi. Tällaisia erityisiä armolahjoja, joista osa liittyy seurakunnan virkoihin, mainitaan Uudessa testamentissa parikymmentä, mutta luetteloa ei ole tarkoitettu täydelliseksi.

Ne armolahjat, joihin karismaattisessa liikkeessä kiinnitetään huomiota, ovat siis vain pieni osa Uuden testamentin mainitsemista lahjoista (Room. 6:23; 12:6–8; 1. Kor. 12:8–10; Ef. 4:11–12; 1. Piet. 4:10–11).

Armolahjoihin liittyi myös ongelmia. Korintin seurakunnassa erityisesti kielilläpuhuminen aiheutti epäjärjestyksiä. Paavali joutui neuvomaan, että kaikilla ei kuulu olla samoja lahjoja ja ettei lahjoja ole annettu oman erinomaisuuden osoittamiseksi vaan yhteiseksi hyödyksi, seurakunnan rakennukseksi. Hän kirjoitti myös, että seurakunnassa tulee ”puhua mieluummin viisi ymmärrettävää sanaa kuin tuhansia hurmoskielen sanoja”. Kaiken tulee tapahtua hyvässä järjestyksessä ja että rakkaus on tärkeämpi kuin armolahjat (1. Kor. 12–14).

Näyillä ja voimateoilla kehuskeleville uusille julistajille Paavali vastasi, että Jumalan kirkkaus on tässä maailmassa kätkeyty saviastiaan ja että Jumalan voima tulee esiin ihmisen heikkoudessa. Jotteri Paavali olisi ylpeillyt omista ilmestyksistään, oli hänelle annettu ”lihaan pistin”. Näin hän oppi, että Jumalan armo on tärkein ja se riittää (2. Kor. 4:7; 12:9). Myös Galatian seurakuntien vaarana olivat uudet opettajat, jotka johdattivat kristittyjä uudelleen lain tekoihin. Paavali joutui jyrättämään: Kuka teidät on lumonnut? Saitteko te Hengen tekemällä lain vaatimat teot vai kuulemalla ja uskomalla evanliiumin? (Gal. 3:1–2.)

Kirkon alkuaikoina armolahjoja esiintyi siis ainakin joissakin seurakunnissa runsaasti. Yhtäältä niitä pidettiin Pyhän Hengen työn merkkeinä, toisaalta niihin liittyi ongelmia. Alkuseurakunnasta alkaen on ollut selvää, että pelkkä ihmeteko ei julista Kristusta. Se voi päinvastoin kiinnittää huomion ihmiseen kuten jo Apostolien tekojen aikana tapahtui (Ap. t. 14:11–13). Kristinuskossa oli alusta asti keskeisintä sanoma Kristuksesta.

Karismaattiset ilmiöt historiassa

Karismaattisia ilmiöitä on esiintynyt ajoittain läpi historian, erityisesti joihinkin murros- ja herätysaikoina. Montanolaisuus oli alkukirkon karismaattisuutta. Ekstaattisen profetoimisen ohella liike edusti jyrkkää askeettisuutta, mm. kielteistä suhtautumista avioliittoon. **Montanus** ja hänen oppilaansa tuomittiin harhaoppisiksi.

Varsin pian kirkon alkuajan jälkeen jouduttiin pohtimaan sitä, miksi näkyvät merkit ja ihmeteot vähenivät tai lakkasivat kokonaan. **Augustinuksen** mukaan kieliihmeessä näkyi, kuinka Jumalan evankeliumi tulee raivaamaan tiensä kaikkien kansojen keskuuteen. Kun tuollaista näkyvää todistusta Pyhän Hengen läsnäolosta ei enää hänen aikanaan esiintynyt, hän Johannesen kirjeen opetukseen liittyen opetti, että todistus Pyhän Hengen läsnäolosta on nyt siinä, että kristityt rakastavat toisiaan (1. Joh. 6:10). **Johannes Krysostomos** korosti rukousta Hengen lahjana.

Uskonpuhdistajat joutuivat taistelemaan oman aikansa hurmahenkisyyttä vastaan. Sille oli tyypillistä sisäisen ilmoituksen korostaminen ohi Raamatun. **Lutherin** mukaan karimat kuuluivat erityisesti kirkon alkuaikaan. Tuolloin Pyhän Hengen näkyvä muoto oli hänen mukaansa tarpeen, kun seurakunta ”epäuskoisten vuoksi oli julkisin tunnusmerkein perustettava”. Luther viittaa tässä yhteydessä Paavalin sanaan, jonka mukaan kielet eivät ole merkiksi uskoville vaan niille, jotka eivät usko (1. Kor. 14:22). ”Mutta sittemmin kun seurakunta oli koottu ja mainituin tunnusmerkein vahvistettu, ei ollut tarpeen pitkittää Pyhän Hengen näkyvää lähettämistä.”

Lutherin tulkintaa tukee joidenkin meidän aikamme lähetystyöntekijöiden kokemus. Kun evankeliumi tuotiin uudel-

le alueelle esimerkiksi Etiopiassa, Jumala vahvisti sanansa tunnusmerkein. Mutta kun seurakunta oli syntynyt ja sananjulistusta alettiin ymmärtää, ihmeenomaiset merkit jäivät pois.

Ovatko karimat tarkoitettu siis vain kirkon alkuaikaan? Sekä Uuden testamentin opetuksen että kirkon historian valossa näyttää siltä, että karismaattisuus kuului erityisesti kirkon alkuaikaan, mutta ei pelkästään siihen. Myöhemminkin ihmeenomaisia merkkejä ja karismoja on esiintynyt erityisesti murrosvaiheissa. Kristus jakaa edelleen lahjojaan ja antaa Hengen vaikutuksen tapahtua niin kuin tahtoo.

Koska karisimojen yhteyteen on usein liittynyt ongelmia, on syytä yhä noudattaa apostolien kehoituksia: ”Älkää sammuttako Henkeä, älkää väheksykö profetoimisen lahjaa. Koetelkaa kaikkea ja pitäkää se mikä on hyvää.” (1. Tess. 5:19–21.) ”Älkää uskoko kaikkia henkiä. Koetelkaa ne, tutkikaa, ovatko ne Jumalasta” (1. Joh. 4:1).

Muroman kritiikki helluntailaista opetusta kohtaan

Urho Muroma kohtasi omana aikanaan helluntailiikkeen opetusta Pyhästä Hengestä ja otti siihen kantaa *Herää Valvomaan* -lehdessä. Hän totesi, että käsite henkikaste liittyi Uudessa testamentissa ensimmäiseen helluntaihin. Jos ilmaisu käytetään muusta, sitä tuli Muroman mukaan käyttää siitä tapahtumasta, jossa Pyhä Henki tulee ihmiseen ”uuden syntymisen yhteydessä”. Jokainen uskova on siis Muroman mukaan saanut Pyhän Hengen eli kastettu Hengellä.

Muroman mukaan kristitty tarvitsee jatkuvasti syvempää Pyhällä Hengellä täyttymistä. Hän varoittaa kuitenkin arvostelemasta omaa hengellistä elämäänsä sen mukaan, ”millaiseksi hän minäkin hetkenä tuntee oman sisällisen tilansa”.

”Jeesus ja hänen työnsä meidän edestämme on rauhamme ainoa perustus.”

Muroman mukaan Hengellä täytetyn ensimmäinen tuntomerkki on se, että hän tunnustaa itsensä pieneksi ja arvottomaksi. ”Mitä kurjemmaksi me näemme itseme ja oman kristillisyytemme, sitä syvemmin on Pyhä henki saanut valtaa meissä.” ”Sisäiseen vararikkoon joutuneelle uskovaliselle kirkastaa nyt Pyhä Henki, että hänellä on Kristuksessa kaikki se mitä hän aina yrittää etsiä itseltänsä.”

Uusi testamentti ei Muroman mukaan opettanut kielilläpuhumista korkeamman pyhityselämän, henkikasteen tai Hengellä täyttymisen merkinä. On eri asia olla Hengen valtaama ja omistaa jokin armolahja. Hengen valtaaman ihmisen tuntomerkki on Muroman mukaan Hengen heidelmä. ”Uskovaisten huomio käännetään toisarvoisiin asioihin, tavoittelemaan jotain ihmeellistä, sen sijaan, että he pyrkisivät yhä syvempään nöyryyteen, sävyisyyteen, rakkauteen pyhyiden hiljaisessa hengessä.”

Karismaattisuuden arviointi Nils Ove Rasmussenin ja Leif Andersenin kirjoissa

Ensimmäinen perusteellinen suomeksi julkaistu karismaattisen liikkeen arvio oli tanskalaisen papin **Nils Ove Rasmussenin** 1970-luvun alussa julkaisema kirja *Den karismaatiska vaekelse – pinse på nyt?* (suom. *Karismaattinen liike – uusi helluntaiko*, 1972) Rasmussenin mukaan karismaattisen liikkeen tausta oli siinä syvässä hengellisessä kriisissä, johon monet kirkot olivat ajautuneet. Karismaattisen liikkeen näkemys, jonka mukaan uudistus ei lähde komiteoista tai rakenteista vaan kyse on Pyhän Hengen työstä, oli hänen mukaansa aivan oikea. Hengen vuodatuksen rukousta hän piti aiheellisena ja tarpeellisena.

Toisin kuin karismaattisen liikkeen edustajat Rasmussen ei kuitenkaan pitänyt liikettä vastauksena vallinneeseen hengelliseen kriisiin. Rasmussenin mukaan liikkeessä vallitsi (1) Raamatun vastainen oppi ”henkikasteesta” erityisenä kaikille tarkoitettuna kokemuksena, joka olisi otettava vastaan. (2) Raamatun vastainen oli niin ikään käsitys, jonka mukaan kielilläpuhuminen on merkki Pyhän Hengen kasteesta ja täyteydestä, sekä (3) opetus, jonka mukaan ihmisen tuli täyttää tietyt ehdot, jotta voisi saada Pyhän Hengen. (4) Vaarallisena Rasmussen piti keskittymistä poikkeukselliseen ja ihmeenomaiseen ja (5) välinpitämättömyyttä kristillisestä opista. Hän varoitti, että liike on vaarassa johtaa pois raamatullisesta kristillisyydestä, Jumalan armosta ja Kristuksen sovitustyöstä.

Toinen tanskalainen teologi, **Leif Andersen** on kärsimyksen ongelmaa käsitelleessä kirjassaan *Miksi nukut Herra* (1987, suomeksi 1989), ottanut kantaa karismaattiseen liikkeeseen. Andersenin mukaan Jumala on luvannut meille Pyhän Henkensä, armolahjat ja valtavan voiman, mutta me koemme tuon kaiken pikemminkin heikkoutena. Hänen mukaansa Hengen voima koetaan voimattomuutena. Jumala estää meitä tulemasta ylpeiksi kätkemällä aarteensa saviastiaan. Raamattu puhuu salatausta ja kätkeytyvästä Jumalasta, joka ilmestyy piiloutumalla ristin häpeään ja tappioon. Yhä Jumala kätkeytyy kasteveeteen, ehtoollisaineisiin, sanaan ja inhimilliseen heikkouteen. (2. Kor. 2:1–4; 4:7; 12:7–10.)

Andersenin mukaan on huikea kuilu Raamatun lupausten ja meidän elämämme välillä. Tuota kuilua ei tule yrittää ylittää epärealistisella hurmahenkisyydellä. Sen ylittää vain usko. Kristillisuus tuottaa monille samanlaisen pettymyksen kuin raikas lähdevesi juopuneelle kännikalalle. Uskon olemukseen kuuluu, että se tulee kuulemisesta eikä kokemuksista.

Kätkeytymisellään Jumala opettaa meitä luottamaan hänen sanaansa ja lupauksiinsa. Onneksi – sillä mihin me joutuisimme, jos uskomme Jumalaan aaltoilisi kulloisenkin mielentilamme mukaan? Jumalan valtakuntaa ei Andersenin mukaan voi keä uskon vahvistukseksi.

Kaipausta saada maistaa Herran hyvyttä on Andersenin mukaan tervettä. Mutta jos tämä kaipausta alkaa hallita ihmistä, siitä tulee yksi pahimmista kristityn pakko-paidoista. Siitä tulee virike harhaopeille ja hengelliselle toivottomuudelle. Oppi henkikasteesta on hänen mukaansa aikamme suurimpia onnettomuuksia. Väärää ei ole kielillä puhuminen tai erilaiset elämykset. Hulluus on siinä, että tässä opissa ei ymmärretä ihmisen syntyisyyttä, Jumalan ”vierasta työtä”, eikä julisteta evankeliumia oikein. Kun ilo irrotetaan synninsurusta, se samalla irrotetaan armosta.

Moni ”henkikasteen” saanut tuntee Andersenin mukaan salaa pettymystä, koska luvattu muutos petti hänet. Tarvitaan uusia selityksiä ja uusia elämyksiä. Koko mielenkiinto keskittyy siihen, mitä Jumala tekee minussa nyt. Se mitä Jumala on tehnyt Kristuksen ristillä ja kasteessani, jää syrjään vaikkei sitä periaatteessa kielletä.

Uskon uusi suunta

Karismaattinen liike näyttää tuovan uuden tulkinnan siitä, miten Jumala ja hänen työnsä tulisi ymmärtää. Perinteisesti kristityt ovat ymmärtäneet, että Jumala on ilmoittanut itsensä Raamatussa ja Kristuksessa. Kristus on läsnä Jumalan sanassa ja Pyhä Henki toimii sanan kautta. Erityisiä Pyhän Hengen työvälineitä ovat sakramentit, kaste ja ehtoollinen. Karismaattisessa liikkeessä Jumalan sana ja Jumalan Henki erotetaan toisistaan. Se on klassisen hurmahenkisyyden merkki.

Karismaattisessa liikkeessä opetetaan, että Pyhä Henki kohdataan voimakkais-

sa elämyksissä. Usko Jumalan sanan lupauksiin on vaihtunut Jumalan läsnäolon kokemukseen. Armolahjat ja ihmeet ovat ottaneet armonvälineiden paikan. Ero ei ole vähäpätöinen. On kysymys siitä, millainen Jumala on ja miten hän toimii. On kysymys siitä, miten usko syntyy ja mihin se perustuu.

Kristillisen kirkon usko on perustunut siihen, että Jumala voidaan kohdata vain Kristuksessa. Syntinen ihminen ei voi kohdata Jumalaa suoraan vaan ainoastaan välittäjän, Kristuksen kautta. Karismaattisessa liikkeessä uskotaan, että Jumalan läsnäolo on välittömästi koettavissa. Tämä läsnäolon kokemus on tullut Kristuksesta kertovan sanan tilalle. Joudutaan kysymään, mihin tarvitaan Kristuksen sovitustyötä, ristiä ja sovitusta, jos uskon varmuus saadaan Jumalan läsnäolon kokemuksesta.

Tähän liittyy kysymys ihmisen syntisyydestä ja perisyntisestä. Karismaattisessa liikkeessä ei ole tällä kohdalla yhtä yhteistä oppia niin kuin muissakaan opinkohdissa, mutta ainakin paikoin kuulostaa siltä kuin synti olisi karismaatikoille jo taakse jäänyttä todellisuutta. Usko ihmisen kykyyn muuttua ja pyhittyä on suuri. Kun synti ei enää ole todellinen ongelma, menettää myös Kristuksen sovitustyö keskeisen paikkansa.

On myös kysymys uskonelämän suunnasta. Jeesuksen opetuksen mukaan elämämme tavoite on rakkaus Jumalaan ja lähimmäisiin. Karismaattisessa liikkeessä painopiste on vaarassa siirtyä omaan itseen, omiin kokemuksiin ja omaan kasvuun. Ennen ”hänen tuli kasvaa ja minun vähetä”, nyt minun tulee kasvaa hänen lähellään.

Ennen tiedettiin, että ahdistus kuuluu kristityn elämään ja että pyhitys on kasvavaa synnin ja armon tuntoa. Suomalaisessa hengellisessä perinteessä on varoitettu siitä, että jos väkivalloin keskeytetään

ristin koulu, oma ansio jää uskon perustaksi ja palvellaan Jumalaa omin voimin. Nyt kristityn elämään näyttää kuuluvan vain iloa, kiitosta ja menestystä. Lutherin mukaan uudet profeetat olivat vääriä profeettoja, jos he puhuivat vain muista kokemuksista mutta eivät ahdistuksesta. Ennen tiedettiin, että kristitty on kätkeyty ristin alle, nyt on jäljellä vain pääsiäinen ja hellunta.

Monien mielestä karismaattisessa liikkeessä esiintyvät armolahjat ja ihmeelliset tapahtumat ovat varma merkki siitä, että kyseessä on Pyhän Hengen antama uudistus. Raamatun äärellä on kuitenkin sanottava, ettei teon ihmeellisyys ole tae sen jumalallisuudesta. Myös katse ympärille kertoo samaa. Kielilläpuhumista, parantamista ja kaatumisiakin tapahtuu myös eikristillisissä uskonnoissa.

Ihmeet, tunteet ja usko

On syytä kysyä, miksi Pyhän Hengen katsotaan toimivan vain siellä, missä rukoillaan sairasten puolesta tai esiintyy ns. ekstaattisia lahjoja. Eikö palvelun tai opettamisen lahjojen katsota kuuluvan armolahjojen joukkoon lainkaan? Eräessä kirjassa kirjoittaja toteaa, ettei ole koskaan tavannut ketään, joka kertoessaan seurakunnassaan vaikuttista armolahjoista olisi tarkoittanut muuta kuin kielilläpuhumista, parantamista ja profetoimista. Kirjoittaja jatkaa, että jos hän joskus tapaa jonkun, joka tarkoittaa armolahjoilla muutakin, hän kertoo siitä kirjansa seuraavan painoksen esipuheessa. Luterilaisen uskon mukaan näkyviä merkkejä Jumalan Pyhän Hengen työstä eivät ole ihmeet ja armolahjat vaan sana ja sakramentit.

Hengellisissä kokouksissa saatuja kokemuksia voisi ehkä verrata itkuun. Kyyneleet ovat inhimillinen reaktio, joka liittyy suruun, liikutukseen tai joskus iloonkin. Kyyneleet voivat tulla hyvin

saarnatun Jumalan sanan vaikutuksesta, mutta yhtä lailla ihminen voi hengellisesäkin kokouksessa itkeä myös ihan muista syistä. Vanha juttu kertoo papista, joka oli saarnakonseptinsa laitaan kirjoittanut: Tässä itken minä ja tässä seurakunta. Kyyneleet eivät ole kristillisiä tai epäkristillisiä, yhtä vähän kuin kielilläpuhuminen, kaatuminen, nauru tai pakkoliikkeet. Niitä syntyy ja jopa saadaan aikaan eri tavoin. Ne eivät sinänsä kerro mitään Jumalasta ja Jumalan kohtaamisesta.

Jos itken tai kaadun siitä riemusta, että saan uskoa syntini anteeksi Jeesuksen sovituskuoleman tähden, kokemus on sisältöltään kristillinen vaikka ilmiänsuultaan yleisinhimillinen. Jos koen tuota kaikkea ilman yhteyttä Jumalan sanaan ja uskoon, kokemukseni ei ole kristillinen vaikka se tapahtuisi hengellisessä kokouksessa.

On tärkeää oppia tunnistamaan tunteitaan ja saada hyviä elämyksiä ja kokemuksia. Kaikella tällä tulisi olla oma paikkansa myös hengellisessä elämässä ja toiminnassa. Erityisen innokas elämysten, tunteiden ja kokemusten hakeminen hengellisistä kokouksista osoittaa kuitenkin, ettei niitä ole saatu sieltä, mistä ne olisi kuulunut saada: tavallisesta elämästä läheisten kanssa, luonnosta ja muista Jumalan lahjoista. Hengellisillä elämyksillä ei tulisi yrittää korvata sitä, mitä olisi pitänyt saada kokea lapsuudessa kotona tai minkä pitäisi olla totta lähi-ihmissuhteissa nyt. Hengellinen elämä vääristyy, jos siihen kohdistetaan kaikkien toteutumattomien tunteiden vaatimus.

Ristin teologia

Ristin teologia on Lutherin antama nimi oikealle teologialle. Risti ei ollut vain teologian kohde vaan kaiken teologian etumerkki, joka jäsentää kaiken. Ristin teologia on sitä, että Jumala voidaan löytää vain Kristuksen kärsimyksestä ja ristikästä.

Raamatun Jumala on kärsimyksensä ja ristinkin alle kätkeytynyt Jumala. Hän on lähellä niitä, joilla on murtunut mieli ja särkynyt sydän. Sairaudesta Jumala on jakanut paljon siunausta lapsilleen.

Luther esittää Genesis-luennossaan kolme syytä sille, miksi ahdistus on kristityille tarpeellista. Ensinnäkin se hävittää turhat luulot itsestä ja näin varjelee ylpeydeltä. Toiseksi usko herää ahdistuksessa ja kun se voittaa ahdistuksen, ahdistus on vahvistanut sitä. Kolmanneksi ahdistus opettaa rukoilemaan, ja juuri rukous voittaa ahdistuksen. ihmiset voisivat

Ristin teologian vastakohtaa Luther kutsui kunnian teologiaksi. Siellä missä puhutaan paljon ihmeistä ja voitosta, on epärehellisyys vaara. On varottava, ettei Jumalaa valjasteta uskonnollisen propagandan välineeksi. Joskus tulee vaikutelma, ikään kuin ihmiset voisivat hallita Jumalaa ja hänen lahjojaan. Jumala voi tinki tehdä yhä ihmeitä, mutta niiden vaatiminen ja kokemusten näytteille asetta-

minen eivät kuulu kristilliseen uskoon. Jumala voi antaa kokea iloa ja rauhaa. Usko ei kuitenkaan elä kokemuksista vaan Jumalan sanasta. Jos usko heittäytyy kokemuksen varaan, se ajautuu helposti masennukseen tai hurmahenkisyyteen.

Norjalaisen tunnetun teologin **Carl Fr. Wisløffin** mukaan karismaattisessa liikkeessä on kunnianteologian vaara. Tuon liikkeen motto ”Jumalalla on enemmän annettavaa” on vaarallinen. Se luo varjon Kristuksen työn ja sen uskossa omistamisen ylle. Se antaa ymmärtää, että on kahdenlaisia kristittyjä. Toiset ovat ”vain kääntyneitä”, toiset ovat taas antautuneet kokonaan ja ovat niin ottaneet vastaan enemmän.

Wisløff varoittaa myös siitä, että aleetaan profetoida yksikön ensimmäisessä persoonassa ikään kuin Jumala itse olisi läsnä. Uudessa testamentissa ei ole katetta sellaiselle käytökselle, että ihminen saisi puhua Jumalalta tulleita sanoja ikään kuin kysymyksessä olisi suora ilmoitus.

Karismaattisessa liikkeessä tulkitaan Raamattua toisella tavalla kuin ristin teologiassa:

Pyhää Henkeä tulee tavoitella, ja se saadaan, kun rukoillaan ja antaudutaan Herralle	Pyhä Henki on lahja, jonka Jumala antaa evankeliumin sanassa
Pyhä Henki tulee kokea sisimmässä	Pyhä Henki saadaan sanan lupauksista
Tulee puhua enemmän Pyhästä Hengestä	Tulee puhua enemmän Kristuksen rististä
Ylistäminen tuo Pyhän Hengen paikalle	Pyhä Henki toimii evankeliumin sanassa
Tulee tavoitella armolahjoja itselle	Tulee rukoilla armolahjoja seurakunnalle
Jumala vahvistaa uskon merkeillä	Jumala vahvistaa uskon sanallaan
Jos uskot, niin paranet	Jumala siunaa sairaudenkin kautta
Jumala parantaa kaikki sairaudet	Jumala parantaa kaikki vasta taivaassa
Arvostelu tappaa hengen	Koetelkaa kaikki... ja muut arvostelkoot
Merkit ja ihmeet todistavat oikeasta uskosta	Voi tehdä ihmeitä vaikkei ole kristitty

Uudistus vai eksytyt

Kuten edellä sanotusta on käynyt ilmi, karismaattisen liikkeen nimellä kulkee niin monenlaista, että kattavan arvion esittäminen on mahdotonta. Olen tässä yhteydessä pyrkinyt ottamaan esiin joitakin näkökohtia, joiden valossa nykyisin eniten huomiota herättäneitä ilmiöitä voi tarkastella. Tarvitaan paljon hengellistä viisautta, Raamatun tutkimista ja rukousta, totuudellisuutta ja rakkautta, jotta voidaan löytää oikea tie ja auttaaksemme sille muitakin.

Sellainen karismaattinen liike, joka keskittyy Kristukseen ja ohjaa ohi kokemusten etsimään Kristusta Raamatusta, voi tuoda paljon siunausta. Mutta liikkeestä tulee eksytys, jos se ohjaa etsimään Jumalaa ylistyksestä, armolahjoista ja oman sydämen tuntemuksista. Luterilaisen kirkon tunnustuskirjoissa opetetaan, ettei Pyhän Hengen läsnäoloa tai vaikutusta saa eikä voi arvioida yksin sen mukaan, miten se sydämessä tunnetaan. Näin siksi, että Pyhän Hengen vaikutus koetaan usein suuren heikkouden alla. Hengen sisäinen todistus tarvitsee aina tuekseen ja varsinaiseksi pohjaksi Jumalan sanan. Ulkonainen todistus Jumalan sanassa on voimassa silloinkin, kun emme koe muuta kuin ahdistusta.

On syytä toivoa, että karismaattisissa kokouksissa ihmiset saivat kosketuksen paitsi tunteisiinsa myös Kristukseen. Tietoinen pyrkimys vakuuttaa, että saadut kokemukset ovat Jumalan työtä, on vaarassa viedä ohi siitä, miten Jumala varsinaisesti toimii. Jos ihmisille opetetaan tai heidän annetaan ajatella, että Pyhä Henki saadaan tulemaan kokouksiin ylistämällä tai että kokousten tunnelma on samaa kuin Pyhän Hengen vaikutus, silloin ollaan vaarassa siirtyä kristillisestä uskosta magiaan. Tunteita liikuttavat kokemukset saattavat muodostua kuin huumepeikik-

si, jonka saatuaan tarvitsee yhä enemmän. Vaara ajautua pois armon kerjäläisen roolista on todellinen. On kysymys vakavasta asiasta, koska ilman armoa ja kerjäläisen asennetta ei kukaan pelastu.

”Mitä elämyksiin tulee, niin miksi ja milloin on menettänyt arvonsa ilo syntien anteeksiantamuksesta? Turvallisuus, kun saa joka päivä tietää olevansa Jumalan lapsi, kävi miten kävi? Tai uskollisen Jumalan pysyvyys silloinkin, kun maailma horjuu? Entä Jumalan sydämellinen, läheinen rakkaus, jota hän osoittaa siinä, että Raamattu on luettavissa joka päivä?” Näin kyseli Toronton liikkeen johtajan Chevreau kirjan äärellä kääntäjä, jolta käännöstä pyydettiin, mutta joka ei halunnut kääntää kirjaa sen sanoman tähden.

Karismaattista liikettä niin kuin kaikkea muutakin, myös karismaattisen liikkeen arviointia, on jatkuvasti varoitettava itsevalitun ja omaa vanhurskautta rakentavan jumalanpalveluksen vaaroista. Ihmisellä on aina voimakas tarve ja pyrkimys korvata Jumalan suvereeni kaikkivaltius ja armo omilla ponnistuksilla ja omalla uskonnollisuudella. Hengellisen elämänkin alueelle tunkeutuu helposti itsensä korottamisen saatanallinen henki. Siellä missä tätä vaaraa ei tunnusteta ja tunnusteta, siunaus muuttuu kiroukseksi. Tästä Jumala meitä kaikkia varjelkoon.

Siksi on hyvä rukoilla vanhan virren sanoilla:

Oi Pyhä Henki, Herramme,
elämän lähde, Luojamme,
nyt täytä meidät armolla
ja voimallasi vahvista.

Lohduttajamme ainoa
ja runsas lahjain antaja,
mielemmeovat pehmitä,
ne liekilläsi lämmitä.

Oi Henki voiman totuuden,
ja luoja armolahjojen,
valaise silmät sokeat,
kirvoita kielet kankeat.

Ymmärrys meille lahjoita,
rakkaus meihin vuodata.
Pois torju pahan kiusaus,
suo langenneille armahdus.

Vihollisemme karkota,
suo meidän olla rauhassa.
Hurskaasti auta elämään
ja kadotusta välttämään.

Opeta Isää tuntemaan,
Kristukseen, Poikaan, turvaamaan.
Suo meille uskon palavuus
ja voimastasi voima uus.

Nyt kiitos olkoon Isälle
ja ainoalle Pojalle.
Hän Pyhän Hengen meille suo
ja armon runsaat lahjat suo.

(Virsi 111, **Hrabanus Maurus** 800-luvulla. Suom. **Mikael Agricola** 1544.) ●

KIRJALLISUUTTA:

Leif Andersen: *Miksi nukut Herra*. Kirjaneliö 1987. II painos Perussanoma.

Dale Bruner: *Pyhän Hengen lahja*. Perussanoma 1993.

Guy Ghevreau: *Share the Fire*. 1997.

Eero Junkkaala: *Armolahjat*. Suomen Raamattuopiston kustannus 1979.

Timo Junkkaala: *Henki ja lahjat*. Perussanoma 2012.

Simo Kiviranta: *Pyhä Henki, kirkko ja karismaattiset ilmiöt*. – Kotimatalla, SLEY:n vuosikirja 1979..

Antti Laato (toim.), *Karismaattisuuden haaste kirkolle*. Åbo academi 2007.

V.C. Pfitzner: *Pyhä Henki ja armolahjat*. SLEY-kirjat 1980.

Leif Rasmussen: *Karismaattinen liike – uusi helluntaiko?* Uusi tie 1972.

Jouko Ruohomäki: *Karismaattisuuden kutsu. . Karismaattisen kristillisyyden historiallinen kehitys helluntailiikkeeksi*. Aikamedia 2009.

Tapani Ruokanen: *Paavo Ruotsalainen: talonpoikain herättäjä*. WSOY 1986.

Jouko Talonen: *Karismaattiset ilmiöt Suomen 1800-luvun herätysliikkeissä*. – **Antti Laato** (toim.): *Karismaattisuuden haaste kirkolle*.

Olli Valtonen: *Tuulet tulevat*. 1994.

Wimber&Springer, *Power Evangelism* 1986, suom. Voimaevankelioiminen. 1987.

Lahjoita Viron työhön

Viron Raamattukoulu tarvitsee tukeamme. Anna lahjasi, välitämme sen perille.

Saaja: Suomen Raamattuopiston Säätiö
Tili: FI19 8000 1800 4106 32
Viite: 13 00009 17513

Lustitia 30

Elämä ja rajat. Aikamme eettisiä kysymyksiä

Mikä nykyään koetaan oikeudenmukaiseksi? Moraalia koskeva keskustelu on ryöpsähtänyt länsimaissa etenkin sen jälkeen, kun postmoderni moralismi on nostanut marginaaliryhmien tavoitteet yhteiskunnallisen ja kirkollisen keskustelun pintakuuhuun. Aikamme eettiselle keskustelulle on tyypillistä, että aihepiirit ovat muuttuneet entisistä. Suurien periaatteiden sijaan monet hakevat pienten ryhmien oikeutta ja toisinaan suorastaan etuoikeutta vanhanajaisena pidetyn valtion ja etenkin kirkon keskellä.

Artikkelit (151 sivua):

- Timo Eskola: Johdanto: Miten eettisiä katsomuksia perustellaan?
- Ville Auvinen: Eettiset maksiimit Uudessa testamentissa
- Leif Erikson: Etik och tro i Martin Luthers Stora katekes
- John T. Pless: Liittyvätkö naispappeus ja homoseksuaalisuuden hyväksyminen toisiinsa?
- Pekka Leino: Kirkon oppi ja usko kirkkolakien eettisissä säännöksissä
- Päivi Räsänen: Elämän alun ja lopun etiikka

Hinta 12 €, opiskelijat 8 € (+ toimituskulut)

Tilaa Lustitia 30:n

Elämä ja rajat. Aikamme eettisiä kysymyksiä

normaalihinta 12 euroa
opiskelijahinta 8 euroa

Toimitukseen lisätään postituskulut.

Nimi .....

.....

Osoite .....

.....

.....

Suomen
teologinen
instituutti
maksaa
postimaksun.

Suomen teologinen
instituutti
Vastauslähetyks
Sopimus 5006510
00003 HELSINKI

Tässä ja nyt

351 | **Leevi Launonen haastateltavana**

Ristin Voitto -lehden päätoimittaja **Leevi Launonen** vastasi *Perustan* kysymyksiin helluntailaisuudesta ja karismaattisesta liikkeestä.

354 | **David Herzog –mihin karismaattisuus on menossa?**

Pasi Turunen analysoi **David Herzogin** sanomaa ja toimintaa.

358 | **Epäonnistunut kampanja – ja onnistunut lopputulos**

Seurakuntavaaleissa tuli valituksi runsaasti aktiivista seurakuntaväkeä.

358 | **Pysykö kirkko kirkkona?**

Kirkon kohtalon kysymys on, pysykö se kirkkona, muistutti piispa **Seppo Häkkinen** piispainkokouksen avajaispuheessaan.

359 | **Uskontoa ei voi erottaa politiikasta**

Opetusneuvos **Tapio Ahokallio** vastasi professori **Kaisa Herneelle**, joka esitti, ettei uskonto kelpaa julkisen päätöksenteon perusteluksi.

● Leevi Launonen haastateltavana

Kasvatustieteen tohtori **Leevi Launonen** vastasi *Perustan* kysymyksiin. Leevi Launonen toimii *Ristin Voitto* -lehden päätoimittajana.

1. *Karismaattista liikettä on kutsuttu uushelluntailaisuudeksi. Onko nimitys mielestäsi osuva? Mitkä ovat mahdolliset erottavat tekijät?*

– Uushelluntailaisuus on uskontososiologisesti melko ohut ja epämääräinen termi, koska siinä painopiste asetetaan lähes yksinomaan pneumatologiaan, joka on lopulta vain osa kristillisten yhteisöjen olemuksellista kokonaisuutta. Kuvaava analogia (tosin hieman ontuva) karismaattisuuden ja uushelluntailaisuuden käsitteelliselle erottelulle voisi tulla pallopelitermeistä American Football, European Football ja Handball: käsipallo on oikeasti lähempänä amerikkalaista jalkapalloa kuin eurooppalainen jalkapallo amerikkalaista. Harkitsematomilla nimityksillä luodaan joskus epäonnistuneita luokituksia.

– Toisaalta on rehellisesti myönnettävä, että myös helluntailaisuudella on taipumus urautua, ja ehkä on tarvittu tietynlaista ”uushelluntailaisuutta”, joka on uskaltanut astua täysin uudelle maaperälle. Esimerkiksi katolisesta taustasta lähteneet karismaatikot ovat tuoneet Itävallan helluntailaisuuteen uutta, raikasta ja uskonhenkistä ajattelua. Jotkut karismaattiset suuntaukset ovat kuitenkin helluntailaisesta näkökulmasta opillisesti liian hataralla pohjalla, ja johtajan asema niissä on pelottavan voimakas.

2. *Näyttää siltä, että karismaattinen liike, joka haluaisi yhdistää kristikuntaa, aiheuttaa pikemminkin hajaannusta. Jatkuvasti syntyy*

uusia yhteisöjä ja seurakuntia. Mistä se mielestäsi johtuu?

– Uusien seurakuntien perustaminen ja jakautuminen taitaa kuulua uskontososiologisiin kehitysvaiheisiin ja lainalaisuuksiin. Vastaavaa tapahtui Suomessa myös esimerkiksi viidesläisessä herätysliikkeessä 1960- ja 70-luvuilla, kun muutamia ryhmittymiä eriytyi itsenäisiksi toimijoiksi. Maallikkovaltaisessa toiminnassa näyttää olevan sisäsyntyistä taipumusta perustaa uusia erillisiä ryhmiä.

– Hajaannus on kaikilla tavoin kipeä kysymys. Tosiasia kuitenkin on, että ”tuuli puhaltaa missä tahtoo”. Helluntailaisesta näkökulmasta katsoen kristikunnan suurimpia kysymyksiä ei välttämättä ole ulkoinen yhtenäisyys, vaan tavoite voisi olla Pyhän Hengen vaikuttama ”ykyseä moninaisuudessa”. Maailmanlaajuudessa helluntai-karismaattisessa liikkeessä moni-ilmeiset yhteisöt ovat saavuttaneet hyvin monenlaisia ihmisiä ja tunkeneet juurensa kansankerrokseen, joihin perinteisten kirkkojen vaikutus ei ole aina riittävästi ulottunut.

3. *Otit kriittisen kannan Herzogin vierailuun ja hänen opetukseensa. Millä perusteilla? Näetkö uusimmassa karismaattisen liikkeen ilmiöissä muutenkin huolen aiheita?*

– Itse asiassa en itse ole ottanut kovinkaan kriittistä kantaa Herzogiin, mutta annoin kyllä lehdessä tilaa toisten kriittiselle tarkastelulle. Toki luin myös itse David Herzogin kirjoja ja sain kuulla, miten hänen toimintansa nähdään Yhdysvalloissa. Minua huolestuttavat muutamat Herzogin teologiseen opetukseen liittyvät kohdat, joissa Luojan ja luodun välinen ero selvästi hämärtyy ja jotka vaikuttavat hyvin oudoilta klassisen kristinuskon ja

luomisopin valossa. En myöskään ymmärrä Herzogin uhraamisopetusta, jossa pastoreiden taloudellinen tukeminen näyttää olevan hengellisesti arvokkaampaa ”kirkkauteen kylvämistä” kuin esimerkiksi köyhien auttaminen. Luotettavuutta ei myöskään lisännyt se, että Herzog laittoi Helsingin vierailun jälkeen kotisivuilleen kuvan täpötäydestä olympiastadionista ja kertoi saavuttaneensa lähes koko Suomen kansan, vaikka stadionilla oli enimmillään muutama tuhat ihmistä. Vaikka Herzogin vierailuun ja opetukseen liittyy siis monia vaikeita kysymyksiä, en halua olla hänen tuomarinsa. Jumala on niin hyvä, että hän voi koskettaa ja siunata vilpittömiä ihmisiä myös siellä, missä teologia ei ole aivan kohdallaan.

– Yleisesti olen huolissani niin sanotusta äärikarismaattisesta toiminnasta, jossa on usein epäterve johtajuusrakenne (= ei mitään auktoriteettia tai valvovaa tahoa saarnaajan yläpuolella), jossa ihmisille annetaan lupauksia jumalallisesta parantumisesta ja muusta hyvästä liian heppoisin perustein, jossa liikkuu paljon rahaa ja jossa valitettavan usein on saarnaajan henkilökohtaisessa elämässä paljastunut vakavia moraalisia ongelmia. Terveessä karismaattisuudessa Sana ja Henki toimivat läheisesti yhdessä, epäterveessä ne eroavat toisistaan. Suomen helluntailiik-
keessä janotaan Pyhän Hengen vaikutusta ja armolahjojen toimintaa, mutta samalla haluamme välttää epätervettä äärikarismaattisuutta, jota esiintyy niin maailmalla kuin Suomessakin.

4. *On sanottu, että suomalainen helluntailiike on ympäristönsä tai kansanluonteen vaikutuksesta luterilaisempaa ja maltillisempaa kuin yleensä helluntailiike ulkomailla. Onko asia mielestäsi näin?*

– Tämä on mielestäni jossakin määrin totta. Helluntailaisuudelle on ollut monissa maissa tyypillistä, että se on maallik-

kovaltaisena kansanliikkeenä sulautunut vanhoja kirkkokuntia helpommin maan kulttuuriseen ja uskonnolliseen ympäristöön. Suomessa helluntailaisuus oli pitkään kirkonvastainen protestiliike, mutta sulautui silti luterilaiseen ympäristöön ja otti vastaan luterilaisia vaikutteita. Maltillisuudesta en puhuisi, sillä helluntailiik-
keessä on – niin kuin muissakin liikkeissä ja kirkoissa – sekä maltillisia että äärimmäisyyteen taipuvaisia ihmisiä. Äärimmäisen marginaalin ääni on usein kuuluvampi kuin maltillisen enemmistön.

– Maamme helluntailaisuus nivoutuu liturgisesti eniten suomalaisen herätyskristillisyyteen. Opillisesti Suomen helluntailaisuus on puolestaan kokonaisuutena vahvan evankelikaalista, onhan esimerkiksi seurakuntarakenne ja osa sen opillisia pääkohtia tullut baptismista. Tähän on vaikuttanut merkittävästi 1900-luvun alkupuolella ruotsalainen pastori **Lewi Pethrus**, joka oli taustaltaan baptisti. Suomalainen helluntailaisuus lienee saanut vaikutteita jopa enemmän Southern Baptist -liikkeeltä kuin amerikkalaiselta klassiselta Assemblies of God -helluntailiikkeeltä. Dogmatiikan puolella esimerkiksi **Osmo Tiililän** vaikutus helluntailaisuuteen on ollut ilmeistä. Lisäksi suomalaisessa herätyskristillisyydessä esiintyvä ”uskovan rooli” on myös helluntalaisille läheinen.

5. *Vain osa helluntaiseurakunnista on liittynyt helluntaikirkkoon. Mistä siinä on kysymys?*

– Mielestäni helluntailaisten ”kirkko-kiistassa” on pohjimmaltaan kysymys ruotsalaisen pastorin Lewi Pethruksen 1900-luvulla alkupuolella Suomen helluntailiikkeeseen juurruttamasta yksipuolisesta itsenäisen paikallisseurakunnan ihanteesta. Paikallisseurakunnan tuli olla täysin autonominen ja kaikenlaisista valta- ja hallintorakenteista vapaa. Suomen

Helluntaikirkkoa ja siihen liittyvää uskonnollista yhdyskuntaa perustettaessa muutamit vahvat helluntaivaikuttajat kokivat mielestäni virheellisesti, että siinä rakennetaan jokin valtarakenne paikallis-seurakuntien yläpuolelle, ja alkoivat hyvin näkyvästi vastustaa sitä perustamalla oman yhdistyksen, Suomen Helluntai-kansa ry:n. Se ryhtyi harjoittamaan omaa rinnakkaistoimintaa lähes kaikilla liikkeen toiminnan sektoreilla. Vaikka Suomen Helluntaikirkko on kasvanut koko ajan, tämä sisäistä hajaannusta tuottanut liikehdintä on hidastanut sen kasvua.

– Vuoden 2014 valtakunnallisilla työntekijäpäivillä Hämeenlinnassa eri osapuolet antoivat kuitenkin yhteisen sovinnollisen julkilausuman, ja nyt helluntailiikkeessä eletään rauhallisempaa yhteiselön kautta yli kymmenen vuotta kestäneen jännitteisen tilanteen jälkeen.

6. Helluntaiseurakuntiin kuuluu myös niitä, jotka ovat luterilaisen kirkon jäseniä. Voiko olla helluntaiseurakunnan jäsen, jos on kastettu vain lapsena eikä katso oikeaksi kastattaa itseään uudelleen? Kalastavatko helluntaiseurakunnat uskovia luterilaisia omaan joukkoonsa?

– Suomen evankelisluterilaisen kirkon ja helluntaikerätyksen oppikeskusteluissa (1987–89) tästä asiasta käytiin periaatteellista keskustelua. Luterilaisen neuvotteluvaltuuskunnan johtaja piispa **Yrjö Sario-la** kysyi helluntailaisilta: ”Pidättekö meitä kristittyinä?” Helluntailiikkeen edustajat vastasivat: ”Kyllä, kastamattomina kristittyinä.” Kastekysymys lienee edelleen vaikein asia helluntailaisten ja luterilaisten välillä. Helluntailaisetkaan eivät hyväksy uudelleenkastamista, mutta eivät myöskään yleisesti näe pienen lapsen kasteen täyttävän raamatullisen kasteen tunto-merkkejä.

– Uskovien luterilaisten ”kalastelu” lie-
nee vähentynyt viime vuosikymmeninä.

Helluntailaisuudessa ei ole kovin vahvana yhteisön jäsenyyden tuoma ”puolisakramentalistinen asema” eli uskova nähdään täysin uskovana myös oma yhteisön ulkopuolella. Pääpaino helluntailiikkeen toiminnassa on nykyisin ei-uskoviksi määriteltyjen suomalaisten tavoittamisessa.

7. Sekä helluntailiikettä että karismaattista liikettä on arvosteltu siitä, että ne johtavat etsimään yhteyttä Jumalaan ja Pyhää Henkeä kokemuksista ja näin ajaessaan etsimään yhä voimakkaampia kokemuksia sivuuttavat Jumalan sanan. Miten arvioit tätä väitettä?

– Monet karismaattiset yhteisöt ovat syntyneet voimakkaiden hengellisten kokemusten saattelemina. Hyvin pian ne yleensä ovat kuitenkin nähneet Sanan tärkeän ja korvaamattoman merkityksen. Tästä kertoo sekin, että yleensä helluntailaisilla ja monilla karismaattisilla seurakunnilla on paljon raamattukouluja ja teologisia opinahjoja ja Raamatun opetuksella on keskeinen asema seurakuntaelämässä.

– Jumalan Sanan ja kokemuksellisuuden dikotomisoiminen on sinällään oma mielenkiintoinen ilmiönsä. Muun muassa anglosaksisessa karismaattisuudessa esiintyvä johtajakultti-ilmiö ja siihen ajoittain liittyvät ”suuret budjetit” vievät yhteisöjen organisaatiokulttuureja helposti johtajakeskeisyyteen, jossa teologia ja oppi usein unohtuvat. Silloin yhteisesti määritettyä ymmärrystä Raamatus-
ta (dogmia) ei painoteta niin paljon kuin subjektiivista johtajan määrittelemää ”Jumalan ääntä”. Tämä ei varsinaisesti liity kokemuksellisuuteen ja esimerkiksi suomalaisessa helluntailaisuudessa kollektiivinen johtamistapa ja vahva pyrkimys pitää dogmia kokemusta ohjaavana viitekehyksenä on johtanut hyvin toisenlaisiin hedelmiin kuin karismaattisissa johtajakulteissa. Tapaukset **Markku Koivisto** ja **Pirkko Jalovaara** ovat jossakin määrin

kuvaavia esimerkkejä näistä karismaatikkokulteista.

8. *Helluntailiike on usein paremmin kuin luterilaiset seurakunnat pystynyt välittämään evankeliumia myös vankiloissa ja yleensä elämän laita puolella. Mistä arvelet tämän johtuvan?*

– Helluntailaisuuden juuret ovat melko vahvasti sisällissodan jälkeisessä ”pu-naisessa Suomessa” ja heikompiosaisessa työväestössä. Verrattuna oikeistolaisyläluokkaiseen vapaakirkollisuuteen helluntailaisuus on saanut sosiologisen dna:nsa nimenomaan herätykseen tulleiden työväestön edustajien parissa. Tämä seikka on vahvistunut myös muutamissa gradututkimuksissa. Lisäksi aito pyrkimys evankeliumin levittämiseen on johtanut helluntailaiset toimimaan vähäosaisten parissa.

9. *Voiko nainen toimia helluntaiseurakunnan johtajana?*

– Tämä on juuri tällä hetkellä ajankoh-tainen teologinen kysymys Suomen hel-luntailiikkeessä. Siihen liittyy myös lähei-sesti toinen kysymys: voiko nainen kuulua seurakuntaa johtavaan vanhimmistoon? Suomen Helluntaikirkko on antanut eet-tis-opilliselle toimikunnalleen tehtäväksi selvittää naisten asemaa ja palvelutehtä-viä helluntaiseurakunnissa ja luulen, että

asiaan otetaan teologisesti kantaa vuoden 2015 aikana. Mielipiteet ”naisteologian” suhteen ovat jossain määrin jakautuneita. Selvityksemme mukaan enemmistö helluntaiseurakunnista ei hyväksy naista seurakunnan johtajaksi eikä vanhimmis-ton jäseneksi, vaikka muutamat hellun-taiseurakunnat ovatkin tehneet asiassa erilaisia linjauksia. Käytännössä hellun-taiseurakunnat poikkeavat toisistaan hy-vinkin paljon, mikä näkyy esimerkiksi suhtautumisessa naisiin pastoreina, van-himpina ja johtajina.

– Helluntailiikkeen alkuaikoina naiset olivat usein myös johtavissa tehtävissä. Esimerkiksi Oulun helluntaiseurakunta oli naisevankelistan perustama ja alku-vuosina hänen johtamansakin. Vanhim-mistoon kuului naisten lisäksi yksi mies, joka oli valittu ”hoitamaan paremminkin käytännön tehtäviä”. Myös Saksan tämän hetken suurin helluntai-karismaattinen seurakunta (ja kävijämäärältään maan suurin kristillinen seurakunta, Gospel-Forum Stuttgart) oli alun perin naisen perustama ja vuosikymmeniä hänen joh-tamansa. Helluntailiikkeen myöhempi ke-hitys on johtanut monin paikoin naisten syrjäyttämiseen, ja siksi naisten asemaa ollaan nyt arvioimassa helluntailiikkeessä uudelleen. ●

Timo Junkkaala

● David Herzog – mihin karismaattisuus on menossa?

David Herzog, yhdysvaltalainen evanke-lista ja elämäntapavalmentaja, on herättä-nyt Suomessa keskustelua kokoustensa ja suomeksi käännettyjen kirjojensa tähden. Keskustelua ja kummeksuntaa herättävät alun alkaen muun muassa ”laihtumisih-

meet”. Kokous lähes tyhjiyttään ammot-tavalla Helsingin olympiastadionilla sai heinäkuussa julkisuutta osakseen. Suo-malaisten järjestäjien mielestä tapahtuma kuitenkin onnistui yli odotusten: tv-kat-sojia oli satojatuhansia, useita sairaita pa-

rantui, evankeliumia julistettiin. Herzogin omassa kampanjakirjeessä puolestaan esiteltiin kuvaa täpötäydestä olympiastadionista ja hehkutettiin, miten laumoitain ihmisiä tulee kokouksissa uskoon.

Kristityt ovat aina uskoneet, että Jumala vastaa rukouksiin ja voi tehdä ihmeitä. Paavali opettaa korinttilaiskirjeessään, kuinka Jumala on armossaan antanut seurakuntansa elämää rikastuttamaan monenlaisia Pyhän Hengen lahjoja. Kokemuksellisuus on tyypillistä karismaattiselle liikkeelle. Siinä on ollut sen voima ja heikkous. Varsinkin siellä missä karismaattisuutta ei ole riittävästi ankkuroitu Jumalan sanaan, Raamattuun, kokemusten tavoittelusta on voinut tulla päämäärä sinänsä. Raamattuakin on voitu tulkinna kokemusten eikä kokemusta Raamatun valossa.

David Herzog on herättänyt erityistä huomiota väitteillään hänen kokouksiinsa tapahtuvista ulkonäkökeskeisistä ihmeistä: Ihmiset laihtuvat yliluonnollisesti, kaljuille kasvaa hiukset päähän. Ehkä joidenkin mielestä tällaiset väitteet vaikuttavat huvittavilta, mutta ne on nähtävä Herzogin opetusten valossa. Näiden tapausten katsotaan näet osoittavan, että hän tietää miten kristittyinä voimme aikaansaada luovia ihmeitä. Herzogin mukaan voimme tuntea saman ”tekniikan”, jota Jumala käytti luodessaan maailman, ja sillä varustettuna aikaansaada luovia ihmeitä. Herzogin tuotannossa tämä ”ihmeiden teologia” tulee kehittyneimmin vastaan hänen kirjassaan *Kirkkauden Invaasio*. Siihen perehtyminen paljastaa Herzogin opetuksen ongelmalliset seikat.

David Herzog kieltää kirjassaan Jumalan alunperin luoneen mitään tyhjää. ”Kirjoituksissa sanotaan, että kaikki mitä on tehty, on tehty siitä, mitkä eivät ole näkyviä. Ei sanota, että Jumala teki kaiken tyhjää. Sanotaan vain millaisia asioita Hän käytti – näkymättömiä.” Her-

zog esittää luomisen perustuvan kahteen näkymättömään aineeseen: Jumalan kirkkauteen eli Henkeen ja ääneen eli ääniaaltoihin.

”Ensimmäinen näkymätön asia, jonka Jumala lähetti maan päälle, oli Hänen oma Henkensä eli Kirkkautensa” (s. 20). Jumalan Henki on siis sama kuin Jumalan kirkkaus. ”Hänen kirkkaudellaan on paino ja se on ainetta” (s. 39). On vaikea välttyä siltä johtopäätökseltä, että Herzogin mielestä Jumalan Henki on aineellinen. Jos kerran Jumalan Henki, hänen kirkkautensa, on ainetta, jolla on paino, Jumalan on oltava materiaalinen olento. Sellainen ajatus on vieras klassiselle raamatulliselle kristinuskolle.

Toinen aine, jota Jumala luomisessa käytti, on Herzogin mukaan ääni tai ääniaallot. ”Jumala käytti omaa Henkeään ensimmäisenä näkymättömänä ainesosana. Seuraava aine on ääni: ”Ja Jumala sanoi, tulkoon valkeus. Ja valkeus tuli” (1. Mooses 1:3). Eli toinen näkymätön ainesosa on ääni tai ”ääniaallot.” (S. 20.) Myös äänellä on paino, ja se on hyvin ”todellista ainetta” (s. 240).

Merkillepantavaa on, että vedotessaan Raamatun luomiskertomukseen Herzog on onnistunut tulkitsemaan luomiskertomuksen ilman Kristusta. Johanneksen evankeliumissa esiintyvä persoonallinen Sana, Kristus, jonka kautta kaikki on luotu, on korvautunut persoonattomilla ääniaalloilla. Sana on puhetta, ääniaaltoja.

Herzogin opetuksessa ääniaaltojen aikaansaamat värähtelyt näyttelevät keskeistä osaa niin luomisessa kuin niissä ihmeissä, joita kristitty kykenee tekemään. Latviassa elokuussa 2013 pidetty puhe on hyvä esimerkki siitä, kuinka nämä kaksi nivoutuvat toisiinsa:

Henki alkoi liikkua. Ja oikea käänös sanalle *liikkua* on ”värähteli”. Niin kuin värähtelyä, ääntä. Kirkkaus alkoi lei-

jua ja ääni – –. Kun tuo korkeamman tason ääni laskeutuu, luomakunnasta alkaa tulla täydellinen. Kun olet korkeassa Kirkkaudessa, sen halki kulkee ääniaalto. Ja kun sinä sanot ”syöpä, kuole” ja värähtelysi on korkeammalla kuin syövän, se tappaa syövän. Kuinka moni haluaa päästä korkeammalle värähtelytaajuudelle? Mitä korkeampi on värähtelytaajuutesi kirkkaudessa, sitä voimallisempia asioita tapahtuu, kun rukoilet. – – Ihmeitä tapahtuu, tunnustekoja ja merkkejä. Mutta jotkut kristityt ovat alhaisella tasolla, aina huolissaan ja valittavat, tuomitsemasa – –. Kuka haluaa olla täynnä kirkkautta ja kasvattaa värähtelytasoaan? Ja kun rukoilet korkeammassa kirkkaudessa, asiat tapahtuvat nopeammin. Jopa profetia, sinä voit sanoa: ”Jeesuksen Nimessä, näen tämän tapahtuvan”! Ja mitä korkeampi kirkkaus, sitä nopeammin se tapahtuu. Mitä alemmalla kirkkaudessa, sinä vain puhut, puhut, puhut, jopa voit olla ajamassa ulos demoneja, mitä korkeammalla kirkkaudessa, sitä nopeammin demonit lähtevät.

Katkelmasta käy ilmi, että jopa Jeesuksen nimessä lausuttu rukous on alistainen aineen ja äänen värähtelytaajuuksille. Kyse ei ensi sijassa ole siitä, vastaako Jumala lupauksensa mukaan Poikansa nimessä lausuttuihin rukouksiin, vaan millä värähtelytasolla sairaudet kuulevat kristityn käänsanan aikaansaamat ääniaallot. Samaisessa Latviassa pidetyssä puheessa Herzog selvittää, samoin kuin kirjoissaan, miten kaikki olemassa oleva sisältää ääniaaltoja (koska kaikki on luotu äänestä) ja aine voi siksi kuulla ja tallettaa puheemme. Kirjassaan hän kertoo esimerkin pastorista, jolle Jerusalemin itkumuuri puhui ja kertoi kaikki Jeesuksen palvelutyön vaiheet pyhällä maalla.

Herzog perustelee opetustaan löyhästi Raamatulla. Mutta tämän pintarakenteen alla väreilee myös synkretistisempiä sävyjä. Hän lainaa opetukseensa selvästi vaikutteita 1900-luvun alun Mind Science -liikkeen (William Walker Atkinson) parissa syntyneestä ja sittemmin New Age -liikkeen parissa tunnetuksi tulleesta opista nimellä Vetovoiman Laki (Law of Attraction). Sen mukaan vedämme puoleemme samanlaista energiaa, jota ajatusin ja sanoin itsestämme välitämme ympäristöömme. Välittämällä oikeanlaisia ajatuksia ja sanoja ympäristöömme kykenemme vaikuttamaan universumiin, olosuhteisiin ja aineelliseen todellisuuteen ympärillämme. Tämän mukaisesti Herzog opettaa, että aivomme toimivat radiolähettimen tavoin (1900-luvulla **Atkinson** puhui samassa yhteydessä langattomasta lennättimestä) ja vastaanottavat ja välittävät positiivisia ja negatiivisia ajatuksia. Niinpä ajatuksiemme ja puheemme välityksellä pystymme muokkaamaan itseämme (e.g. laihtumaan) ja olosuhteita sekä aineellista universumia ympärillämme.

Kun *Helsingin Sanomien* jutussa (HS 23.7.2014) Herzog sanoo opetustensa nousevan suoraan Raamatusta ja tuhahtaa väitteille New Age -yhteyksistään, hän ei ole täysin totuudenmukainen. Riippumatta siitä, miten hän itsensä kokee, hänen verkkosivuiltaan sekä YouTube-palvelusta löytyvässä opetuksessa *The Power of Your Thoughts* (jossa ei ole vähäisintäkään viittausta kristilliseen uskoon) Herzog eksplisiittisesti myöntää opettavansa Vetovoiman lakina -tunnettua näkemystä. Sen avulla hän valmentaa videolle kuuli-joitaan vetämään puoleensa menestystä, laihtumaan ja muokkaamaan universumia ajatusten voimalla ympärillään halutunlaiseksi. Jos selailee Herzogin *Kirkkauden Invaasio* -kirjan rinnalla Vetovoiman lain popularisoinutta kuuluisaa **Rhonda Byrnen** kirjaa *The Secret* huomaa niiden

yhteyden. Herzog vain ”kastaa” kaiken kristinuskoon. Kenties itse vilpittömästi uskoen, että Raamattu on sillä tavoin tulkittavissa New Age -lähtökohdista käsin.

Kristilliselle yleisölle suunnatuissa kirjoissaan ja puheissaan Herzog pyrkii pukemaan tämän New Age -metafyysiikkaan pohjautuvan opetuksen kristilliseen asuun perustelemalla sitä sillä, kuinka Jumala loi maailman sanallaan, eli puheellaan, eli äänellä. Saadaksean opetukselle ”tieteellistä” vakuuttavuutta hän vetoaa löyhästi (ja paikoin täysin virheellisesti) kvanttifysiikkaan sekä New Age -liikkeen parissa hyvin tunnettuihin pseudotieteilijöihin, kuten japanilaiseen esoteerikkoon tri **Masuro Emotoon**.

David Herzog on omassa maassaan ja maailman mittakaavassa varsin tunnetun nimi. Hänen New Age -näkemysensä ja ilmiöitä lainaileva karismaattisuuden tulkintansa sen sijaan edustaa uutta, nousussa olevaa suuntausta. Tässä mielessä Herzog on jäävuoren huippu. Tätä uutta suuntaa kutsutaan kvanttimestiikaksi. Sen edustajat katsovat, että New Age -liikkeen opetuksissa ja tarjoamissa henkisissä kokemuksissa on aidosti löydetty ja koettu jotain Jumalalta tullutta. Ne on vain usein ymmärretty väärin. Niinpä näiden ennakkoluulottomien karismaatikkojen tehtävänä on paikallistaa nämä New Age -liikkeen legitiimit hengelliset salaisuudet sekä löydöt ja kaapata ne takaisin kristinuskon kokemuspiiriin. Meidän on siksi mieli ennakkoluulottoman avoimena ja rohkeana astuttava ”kartoittamattomille vesille kuin Kolumbus” ja tutkittava ääniaaltoihin, valoon, energioihin, värähtelyihin ja kvanttifysiikkaan liittyviä salaisuuksia, niin kuin New Age -liikkeen parissa on tehty vuosikymmeniä. Jumala näet on tekemässä jotain aivan uutta kristikunnassa, ja se tulee liittymään juuri ääniaaltoihin, värähtelyihin ja kvanttifysiikkaan. Siksi niiden salaisuuksien tunte-

minen on kristitylle nyt välttämätöntä ja avaa aivan uusia mahdollisuuksia kokea yliluonnollista. Tämän näkemyksen edustajat eivät kätke sitä, että he hakevan innoitusta New Age -liikkeen parista.

Tämän liikehdinnän ongelma kristinuskon kannalta on se, että Raamattua, kristinuskoa ja karismaattista kokemusta tulkitaan New Age kokemuksista käsin. Tämä ei voi olla vääristämättä kristinuskon ja kristillisen kokemuksen tulkintaa. David Herzog ja hänen luomiskertomuksen uustulkintaan perustuva ihmeiden teologiansa on tästä hyvä esimerkki. Kvanttifysiikalla perusteltu hengellinen kokemuksellisuus, jollaisesta kvanttimestiikassa on kyse, tukeutuu New Age -liikkeen piiristä omaksuttuun metafyysiikkaan, jossa aineellisen ja ei-materiaalisen välinen raja häviää. Tällöin myös hämärtyy raja Luojan ja luodun välillä.

Kvanttimystiikan merkitystä karismaattisessa kentässä ei tässä vaiheessa pidä liioitella. Se ei ole vielä kovin laajalle levinnyt. Mutta sen vaikutus näkyy karismaattisessa kentässä Yhdysvalloissa joidenkin kirjojen, artikkeleiden ja vaikutusvaltaisten karismaattisten pastorien ymmärtävänä asenteena. David Herzog on selvästi paikallistettavissa tähän uuteen kvanttimestiseen karismaattisuuden virtaukseen.

Voidaan sanoa, että karismaattisuus on tienristeyksessä. Herzogin myötä sama koskee myös Suomea. New Age -hermeneutiikka on lähtökohtaisesti ongelmallinen, ja se tulee hylätä. Raamatullinen kokemus Pyhästä Hengestä ei voi rakentua näille vieraille vaikutteille, jotka synkretistisesti ujuttavat itämaisperäistä metafyysiikkaa kristillisen kokemuksen kylkiäiseksi. Meillä on Jumalan sanassa, Raamatussa kerrottu kaikki se mitä tarvitsemme. Karismaattisuudella voi olla seurakunnan elämää myönteisesti elävöittävä vaikutus. Jos kuitenkin karismaattisuus ei saa olla Raamattuun suuntautuva ja

Raamatulla ohjattua karismaattisuutta, sen sivusta jää auki kristinuskolle vieraille vaikutteille. Kirkkaus ei ole jokin aineellinen pilvi, johon puhumalla voimme, niin kuin Jumala, luoda haluamiamme asioita.

Jumalan kirkkaus on Kristus itse (Joh. 1:9, 14; Kol. 1:27; Hebr. 1:2-3). ●

Pasi Turunen

TM, Patmos-lähetysseuran toimittaja
ja raamatunopettaja

● Epäonnistunut kampanja – ja onnistunut lopputulos

Kirkon vaalikoneisto epäonnistui seurakuntavaalikampanjassa perinpohjaisesti. Sen sijaan että kirkko olisi pyrkinyt ottamaan esiin kirkon sanoman ja toiminnan kannalta olennaisia asioita, se keskittyi tavoittelemaan halpahintaisin keinoin korkeaa äänestysprosenttia ja tukea avioliittolain muutokselle. Molemmat tavoitteet jäivät saavuttamatta.

Vaalit sen sijaan onnistuivat ilmeisesti monin paikoin varsin hyvin. Valituiksi tuli runsaasti aktiivista seurakuntaväkeä

eli juuri niitä ihmisiä, joille seurakunta ja sen sanoma on tärkeä.

Kirkon tulisi nyt tehdä kriittinen analyysi tilanteesta. Onko mitään järkeä panna satojatuhansia eroja siihen, että saataisiin kirkosta ja sen sanomasta vieraantuneet ihmiset päättämään kirkon asioista? Eikö kirkolla todellakaan ole mitään omasta uskosta nousevaa sanottavaa, kun sen täytyy yrittää kosiskella ajan henkeä ja kehua omaa hyvän tekemistään? ●

Timo Junkkaala

● Pysykö kirkko kirkkona?

Mikkelin piispa **Seppo Häkkisen** avajaispuhe piispainkokouksessa 9.9.2014 kannattaa lukea. Se löytyy kuten piispojen muutkin puheet tuomiokapitulin sivulta. Häkkinen otti lähtökohdaksi professori **Seppo A. Teinosen** kirjoituksen *Suomen kirkon tie* vuodelta 1984. Kirjoitus on julkaistu *Teologisessa aikakauskirjassa*. Teinonen kyseli Lutherin ja Augsburgin tunnustuksen juhluvoisien johdosta, elävätkö uskonpuhdistuksen opit kirkossa nyt. Ratkaisevia seikkoja olivat Teinosen mukaan vanhurskauttamisoppi, raamatuntulkinta ja kirkon virka.

Häkkinen jatkoi kysymällä, muistammeko, että olemme ”aina kasvokkain Ju-

malan kanssa, kaikkivaltiaan pyhän, mutta myös armollisen Jumalan kanssa”? Onko tilalle tullut itsensä ja toisten hyväksymistä, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon korostamista? Piispa ilmaisi myös huolestumisensa vähentyneestä Raamatun lukemisesta. Viran kohdalla hän korosti sekä yhteistä pappeutta että virkaa Jumalan asettamana. ”Pappia ei ole kutsuttu ajamaan omaa agendaansa. Häntä ei ole kutsuttu kertomaan omista mielipiteistään eikä mieliajutuksiaan. Hänet on kutsuttu julistamaan sitä, minkä Jumala on antanut puhuttavaksi. Pappi on Kristuksen todistaja, hänen sanansaattajansa – jotta me

saisimme uskon ja vanhurskauden lahjan.” Häkkinen esitti myös toiveen, että sekä diakonaattia että naispappeutta koskevissa erimielisyyksissä löydettäisiin ratkaisut ”toisia kunnioittavalla, kirkon ykseyttä vaalivalla tavalla”.

Häkkinen mukaan Teinosen teeseistä nousevat kysymykset ovat tärkeitä

taas kun valmistaudutaan reformaation 500-vuotisjuhlavuoteen 2017. ”Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuus ei ole ensisijaisesti riippuvainen jäsenkehityksestä, taloudesta tai rakenteista. Kysymys on ennen kaikkea siitä, pysyykö kirkko kirkkona.” •

● Uskontoa ei voi eristää politiikasta

Helsingin Sanomissa käytiin marraskuussa tärkeä periaatteellinen keskustelu uskonnon ja poliittisen päätöksen teon suhteesta. Valtio-opin professori **Kaisa Herne** esitti, että julkisen päätöksenteon pohjaksi ei kelpaa Raamattu tai yleensä uskonnollinen vakaumus tai perustelu. Hänen mukaansa esim. tasa-arvo ja yksilön vapaus ovat sellaisia koko yhteiskunnan yhteisiä arvoja, joihin päätöksenteon tulee pohjautua. Hän perusteli näkemystään tunnetun yhdysvaltalaisen yhteiskuntafilosofin John Rawlsin teoksella *Political Liberalism*.

Opetusneuvos **Tapio Ahokallio** oli toista mieltä. Hänen mukaansa Herne pyrki rajoittamaan uskonnon- ja sananvapautta siivoamalla uskonnon pois julkisuudesta – vaikka esiintyi liberalismiin puolustajana. Ahokallio muistutti, että se liberalismi, jota kirjoittaja kannattaa, perustuu YK:n ihmisoikeusjulistukseen,

joka puolestaan palautuu sekä historiallisesti että sisällöllisesti kristinuskoon. Ahokallion mukaan ylimpien itseisarvojen perusteluiksi eivät kelpaa tieto ja tosiasiat vaan usko ha vakuuttuneisuus siitä, mikä on oikein. Tämä prosessi on luonteeltaan uskontoon perustuva.

Uskonnot ja uskontoihin perustuvat ideologiat edustavat edelleen ympäri maailmaa enemmistön yhteisiä arvoja. Myös ei-uskontoinen puhe on Ahokallion mukaan samanlaista arvoja etsivää puhetta kuin uskontoinenkin. Kumpikaan ei perustu tietoon tai tieteeseen vaan uskon joidenkin arvojen oikeellisuudesta. Ahokallion mukaan Herneen kirjoitus edustaa kapeakatseisuutta, jonka myötä valtio-opin piilouskontoisilla puheenparisilla pyritään omien poliittisten agendojen ajamiseen. Suvaitsevaisina ja liberaaleina itseään pitävät ihmiset ovat huomaamattaan usein kovin suvaitsemattomia. •

Kirjat

Tässä numerossa arvioidaan seuraavat kirjat:

- 361 | Jouko Ruohomäki:** *Karismaattisuuden kutsu: Karismaattisen kristillisyyden historiallinen kehitys helluntailiikkeeksi*
(Timo Junkkaala)
- 362 | Juho Sankamo:** *Henkivallat* (Markus Korri)
- 364 | José Antonio Fortea:** *Kysymyksiä eksorkistille: Paholaisesta, demonisesta riivauksesta ja tiestä vapauteen* (Markus Korri)
- 365 | Joseph Ratzinger:** *Syntyi neitsyt Mariasta: Jeesuksen lapsuuskertomukset* (Matti Kankaanniemi)
- 366 | Juha Seppo:** *Kirkonmies ja muuttuva maailma: Martti Simojoki I*
(Timo Junkkaala)

Karismaattisuuden ja helluntailiikkeen historiaa

Jouko Ruohomäki: *Karismaattisuuden kutsu. Karismaattisen kristillisyyden historiallinen kehitys helluntailiikkeeksi.* Aikamedia 2009. 631 sivua.

Helluntailiikkeessä ja sen raamattukoulussa pitkään työskennellyt opetusneuvos **Jouko Ruohomäki** on kirjoittanut perusteellisen esityksen karismaattisista ilmiöistä ja helluntailiikkeen syntyyn johtaneesta kehityksestä. Kirja koostuu neljästä hieman erillisestä jaksosta. Ensin on suhteellisen lyhyt yleiskatsaus karismaattisiin ilmiöihin apostolien ajasta 1600-luvulle. Toiseksi on laaja ja yksityiskohtainen selvitys siitä, miten 1800-luvun pyhityслиikkeestä kuljettiin helluntailiikkeen syntyyn. Kolmanneksi tarkastellaan karismaattisia ilmiöitä suomalaisissa herätysliikkeissä 1700- ja 1800-luvuilla. Neljännessä osassa kuvataan Suomen helluntailiikkeen syntyä ja alkuvaihetta vuoteen 1917.

Parhaimmillaan Ruohomäen kirja on silloin, kun se kuvaavaa helluntailiikkeen syntyyn johtanutta kehitystä ja liikkeen syntyvaihetta. Kirja antaa ilmeisesti varsin oikean kuvan siitä, miten metodistisesta pyhityслиikkeestä vähitellen kuljettiin siihen henkikasteeksi kutsuttuun kokemukseen, josta tuli helluntailiikkeen alku ja tunnus.

Ruohomäen mukaan helluntailaisen opin henkikasteesta ja sen merkinä olevasta kielilläpuhumisesta muotoili ensimmäisenä Kansasista syntyisin ollut ja Houstonissa toiminut metodistisaarnaaja ja raamattukoulun perustaja **Charles Fox Parham** (1873–1929) vuonna 1900. Parham uskoi, että kielilläpuhuminen tarkoitti jotain ymmärrettävää kieltä, jolloin lähetyssaarnaajien ei tarvitsisi hukata kallista aikaa kohdemaan kielen oppimiseen.

Vakiintuneen tulkinnan mukaan helluntailiikkeen varsinaisena alkuna pidetään vuonna 1906 Los Angelesissa, Asuza-kadun numerossa 312 sijainneessa rukoushuoneessa pidettyjä kokouksia. San Franciscon tuhoisa maanjäristys huhtikuussa 1905 muodosti kokouksille dramaattisen taustan. Tuolloin **Frank Bartlemanin** kokoukset eivät kuitenkaan vielä merkinneet samanlaista suuria ihmisjoukkoja koskevaa ja laajaa huomiota herättänyttä murrosta kuin **William Seymorin** kokoukset seuraavana vuonna.

Helluntailiikkeen synnyn kohdalla Ruohomäki tyytyy kuvaajan rooliin ilman erityistä apologiaa. Hän ottaa esiin myös syntyneet ristiriidat, mm. sen, kuinka Charles Parham totesi Azusan kokouksiin tultuaan, että siellä oli kyseessä ”lihallsiset manifestaatiot”, ”spiritistinen ohjaus” ja ”hypnotismi”. Pyhän Hengen kastetta odottavien leukoja hierottiin ja heidän käskettiin toistaa tiettyjä sanoja nopeammin ja nopeammin kunnes puhuisivat kielillä. ”Voi, kuinka monet ovat tulleet petetyksi Azusan melskan takia”, Parham totesi.

Kirjan muissa osissa Ruohomäki ei onnistu yhtä hyvin. Ensimmäistä lukua vaijaa hänen ennakkokäsityksensä, jonka valossa hän tarkastelee kirkon alkuaikojaa ja kehitystä. Ruohomäen mukaan kaikki sellaiset ilmiöt ja vaiheet, joissa esiintyi kielilläpuhumista, sairaiden parantamis-

ta, profetoimista ja näkyjä, olivat elävää kristillisyyttä. Kun tällaista ei esiintynyt, se oli merkki kirkon ”laitostumisesta” ja kristittyjen ”veltostumisesta”. Kun lähtökohta on tämä, tulee tulokseksikin sama. Apostolisena aikana kirkko oli elävä, mutta se alkoi Ruohomäen mukaan pian menettää hengellistä voimaansa, mikä näkyi siinä, että karismaattiset ilmiöt vähenivät. Samalla Ruohomäki kuitenkin poimii läpi historian kaikki karismaattiset ilmiöt ja sanoo niitä jatkuvasti jonkin verran esiintyneen, tosin yleensä tuon laitostuneen kirkon tuomitsemina ja vainoamina.

Ruohomäki käsittelee suomalaisissa herätysliikkeissä esiintyneitä karismaattisia ilmiöitä hyvin laajasti. Hän haluaa esimerkiksi osoittaa, että **Paavo Ruotsalainen** olisi suhtautunut kielilläpuhumiin ja profetoimiseen myönteisesti. Aivan huikea on sivulla 348 oleva kuva, jossa Suomen helluntailiike on kuvattu puuksi, jonka juurina ovat paitsi pyhitys- ja parantamisliikkeet myös lestadiolaisuus ja Pohjois-Savon herännäisyys.

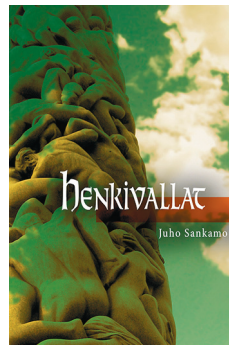
Ruohomäen yksi silmiinpistävä ongelma läpi kirjan on, että hän puhuu karismoina vain kielilläpuhumisesta, parantamisesta ja profetoimisesta. Raamatun rikkaista armolahjaluetteloista hän unohtaa kokonaan suurimman osan. Toinen ongelma on siinä, että silloin kun esiintyi selvästi epätervettä hengellisyyttä, Ruohomäki pyrkii rajaamaan sen karismaattisuuden ulkopuolelle, vaikka se selvästi on samaa perhettä.

Tämänkin kirjan äärellä tulee se vaikutelma, että helluntaillisuudessa ja karismaattisessa liikkeessä on tehty se virhe, että hengellisistä kokemuksista on tehty julistuksen ja opetuksen sisältö ja malleja siitä, miten kaikkien pitäisi asiat kokea. Uudessa testamentissa asiat ovat toisin. Siellä Pyhän Hengen täyteen kokeneet lähtivät kertomaan Jeesuksesta, eivät kokemuksestaan tai Pyhän Hengen lahjoista.

Ruohomäen kirja on osaksi tärkeä kuvaus helluntailiikkeen syntyyn johtaneesta kehityksestä. Valitettavasti se samalla on paikoin niin tarkoitushakuinen ja näkökulmaltaan kapea, ettei se kaikin osin täytä tällaiselle kirjalle asetettavia vaatimuksia. •

Timo Junkkaala

Henkivallat varhaisesta juutalais-kristillisestä perinteestä nykypäivän katoliseen eksorkismiin

Juho Sankamo: *Henkivallat*. Perussanoma 2014. 164 sivua.

Perussanoma on julkaissut *Tätä on kristinusko* -kirjasarjassa Uuden testamentin eksegetiikan tohtori **Juho Sankamon** henkivaltoja käsittelevän kirjan. Kuten kirjasarjan luonteeseen kuuluu, tämäkin kirja käsittelee aihetta kirkon ja juutalais-kristillisen tradition varhaisvaiheiden näkökulmasta.

Sankamo tarkastelee heti alkuun monia varmasti askarruttanutta seikkaa: Miksi Raamattu on niin vähäsanainen puhuesaan enkeleistä? Enkeleiden ja henkivaltojen olemassaoloa tai luontoa ei selitellä eikä selitetä. Sankamon mukaan Raamattu haluaa meidän keskittyvän siihen, mitä enkelit heijastavat – Jumalaa, hänen kirkkauttaan ja rakkauttaan. Sankamo kiin-

nittää huomiota siihen mielenkiintoiseen seikkaan, että Raamatussa enkelit liittyvät aina pelastushistorian käännekohtiin. Ne ovat läsnä silloin, kun Maria saa kuulaa synnyttävänsä Jeesuksen, ne ovat läsnä Jeesuksen syntyessä, Jeesuksen tyhjällä haudalla, Ilmestyskirjan viimeisissä taisteluuksissa ja viimeisellä tuomiolla yhdessä Kristuksen kanssa.

Sankamo painottaa enkeleillä olevan tärkeä rooli taivaallisessa jumalanpalveluksessa. Alkukristityt uskoivatkin jumalanpalvelusta viettäessään olevansa yhteydessä taivaallisen todellisuuden kanssa. Näin uskottiin enkelien olleen osana maanpäällä vietettyä jumalanpalvelusta. Tämä näkyi myös Qumranin yhteisön teksteissä Toisen temppelin ajan juutalaisuudessa.

Sankamo kuvaa Saatanan roolia juutalais-kristillisessä perinteessä niin traditiohistorian kuin Raamatun teologiankin näkökulmasta. Vaikka Saatana on Jumalan vihollinen, juutalais-kristillisessä traditiossa häntä ei ole koskaan nähty toisena jumalana, vaan aina Jumalan alapuolella olevana, josta ei viime kädessä ole Jumalalle varsinaista vastusta. Enkelit ovat oleellinen osa juutalaista kirjallisuutta, mutta eri aikojen teksteissä on näkynyt vahva painotus siitä, että enkelit ovat jumalallisia, eivät jumalia. Vaikka Jeesusta palvottiin lihaksi tulleen jumalana, häntäkään ei varhaisessa kristillisyydessä haluttu erottaa Isästä, joka on yksi Jumala. Jeesuksessa Jumala paljasti ihmisille itsensä.

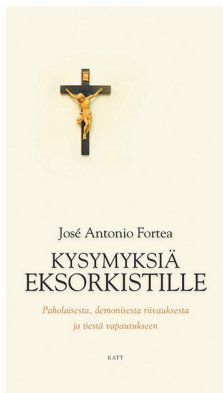
Kristinuskon alkutaipaleen vaikeudet liittyivätkin Sankamon mukaan osaltaan hellenistisen maailman dualistiseen ja polyteistiseen maailmankuvaan. Kristityt eivät suostuneet palvomaan Kreikan ja Rooman jumalia. Heidän uskonsa kielsi myös keisarin palvonnan. Apostolien teoissa kerrotaan kyllä enkeleistä ja heidän toimistaan, mutta he ovat aina Juma-

lan palvelijoita, eivät enempää. Samoin Apostolien teoissa ja kirkkoisien teksteissä kerrotaan riivaajahengistä, mutta ne ovat aina jopa kristittyjen alapuolella heidän turvautuessaan Jeesuksen nimeen ja vereen.

Saatana, ensimmäinen langennut enkeli, on ennen kaikkea syyttäjä. Hänen tehtävänsä on syyttää ihmistä ja uskotella ihmiselle, ettei Jumalan armo ole hänen suuren syntinsä vuoksi riittävä.

Evankeliumeissa Saatanan keskeinen tavoite oli yrittää saada Jeesus luopumaan taivaallisesta tehtävästään, syntien sovitamisesta. Saatana yritti saada Jeesuksen lankeamaan siihen, että hän tekisi itsensä ihmisten odottaman messiaan, joka näyttäisi mahtinsa näkyvästi, kuten hyppäämällä temppelin muurilta. Saatana lähestyi vielä viime metreillä Jeesusta ihmisten kautta, jotta Jeesus ei sovitaisi syntejä. Pietari otti Jeesuksen erilleen ja nuhteli tätä Jeesuksen kerrottua kuolemastaan. ”Väisty tieltäni Saatana! Sinun puheesi eivät ole Jumalasta vaan ihmisestä.” Saatana yritti läheisen ihmisen kautta houkutellessa Jeesuksen luopumaan tehtävästään. Vielä ristillä ollessaan ihmiset nöyryyttivät Jeesusta ja sanoivat: ”Näytä nyt, että olet Jumalan Poika ja tule alas ristiltä”. Tässäkin Saatana yritti pilkan kautta vielä saada Jeesusta lankeamaan.

Alkuseurakunnissa uskottiin Saatanan joukkoineen vaikuttavan edelleen maailmassa, vaikka Saatanan vallan uskottiinkin Jeesuksen myötä kukistuneen. Opettaessaan polyteistisessä yhteiskunnassa seurakuntia Paavali korosti epäjumalien palvonnan olevan demonien palvontaa. Koska esimerkiksi kaikki liha oli käytännössä uhrattu jollekin jumalalle, kaikki syötävä liha oli uhrattu demoneille. Tästä huolimatta Paavali ei silti estänyt kristittyjä syömästä lihaa, ainoastaan ”pakenemaan” palvontamenoja mahdollisimman kauaksi.

José Antonio Fortea: *Kysymyksiä eksorkistille: Paholaisesta, demonisesta riivauksesta ja tiestä vapauteen.* Katolinen tiedotuskeskus 2014. 123 sivua.

Aiheesta varhaisen tradition näkökulmasta oli varsin mielenkiintoista lukea Sankamon valottamana, mutta pastoraalinen ulottuvuus nykypäivän kristittyä ajatellen jäi varsin ohueksi. Tästä syystä iskin silmäni juuri ilmestyneeseen Katolisen tiedotuskeskuksen julkaisuun, espanjalaisen teologian lisensiaatin, papin, eksorkistin ja kouluttajan José Antonio Fortean suomennettuun kirjaseen, jossa Fortea vastaa reiluun sataan yleisimmän hänelle esitettyyn kysymykseen henkivaltojen toiminnasta, riivauksesta ja eksorkismista. Kirja on hyvin käytännönläheinen opas – siitä saa arvokasta tietoa henkivaltojen todellisuudesta, mutta myös esimerkiksi pastoreille ja hengellisen työn tekijöille opastusta demonisen todellisuuden kohtaamiseen.

Koska Fortea on aiheen laaja-alaisesti haltuun ottanut tutkija, mutta hänellä on kertoa myös käytännön kokemuksen kautta demonisesta todellisuudesta, on kristityn helppo vakuuttua hänen kertomastaan. Vaikka luterilainen ei kaikkia katolisia painotuksia välttämättä sulatakaan, vakuuttaa Fortea kiihottomalla

opetuksellaan. Hänen kaksi selkeää painotustaan ovat seuraavat: Jumalan rakkaus Jeesuksen nimen kautta on ase demoneja vastaan – demonit eivät kestä rakkautta, josta ovat luopuneet. Toiseksi meidän tulee selkeästi erottaa psyykkiset oireet ja sairaudet demonien vaikuttavasta toiminnasta. Katolinen kirkko vaatii, että eksorkismiriitti voidaan suorittaa vain piispan erityisluvalla ja usean eksorkistin vahvistettua sen, että kyseessä todella on riivauksia. Fortean mukaan asioilla voi olla niin yksilön kuin kirkon julkisuuskuvankin kannalta todella huonot seuraukset, mikäli riivaaajien ulosajamista harjoitetaan väärin tai liian löyhin perustein.

Fortea antaa demonien luonnosta, heidän kyvyistään ja toimintatavoistaan arvokasta opastusta tavalliselle kristitylle. Fortean mukaan demonit eivät voi vaikuttaa ihmisen mieleen tai sieluun. He eivät myöskään voi lukea ihmisen ajatuksia. Demonit ovat kuitenkin enkeleitä, jotka ovat meitä paljon älykkäämpiä ja kykenevät päättämään, millä tavoin saisivat meidät lankeamaan heikkouksiimme. Päätös lankeamiseen on kuitenkin aina ihmisen.

Oli sitten kyseessä oman lihamme tai demonin alulle panema houkutus, tärkeintä Fortean mukaan on, ettemme suo houkutuksille ajatustakaan, vaan hylkäämme sen heti mieleen noustuaan. Jos alamme punnitsemaan lankeamuksen plussia ja miinuksia, olemme jo antaneet tilaa houkutukselle ja demonin vaikutukselle langettaa lisähoukutuksia mahdollista lankeemustamme varten. Fortea painottaakin rukouselämän, Raamatun luvun ja eukaristian säännöllisyyttä, jolloin omalle lihалlemme, mutta myös demonisille vaikutuksille jää entistä vähemmän elintilaa elämässämme. Fortea erottaa toisistaan selkeästi demonisen vaikutuksen ja riivauksen. Demoninen vaikutus on ihmisen ulkoapäin tuleva de-

monin vaikuttamisyritys, riivauksessa demoni on asuttanut ihmisen ruumiin. Ihmisen sieluun demoni ei tällöinkään voi koskea.

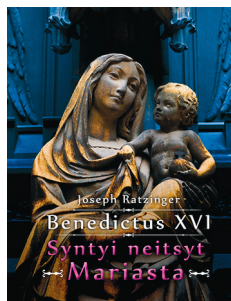
Fortean kirja on hyvin sielunhoidollinen. Hän tuo monta kertaa esiin sen, ettei kristityllä ole mitään syytä pelätä demoneja. Ne tulevat vain kutsuttaessa ihmiseen. Koska näkymättömällä todellisuu-
della on kuitenkin vaikutusta meihin, on kilvoittelulla uskovan elämässä suuri merkitys. Synnissä eläminen ja rukou-
selämän laiminlyönti antavat myös sielun-
villolliselle ja hänen enkeleilleen enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa meihin.

Luterilainen lukija huomaa väliin miettivänsä, onko omavanhurskauttamiseen kuitenkaan enää pitkä matka. Yritin kirjaa lukiessa ymmärtää, miten katolinen erottaa armon ja kilvoituksen toisistaan. Fortea ei missään vaiheessa esitä kilvoittelua pelastuskysymykseen liittyvänä – kirjoittaahan hän moneen otteeseen, ettei demoneilla ole mitään vaikutusta sielumme. He voivat vain yrittää saada meitä lankeamaan syntiin tai johdattaa meitä pois päin Jumalan armosta. Kirja päättyykin seuraavaan jesuiittojen perustajan **Ignatius Loyolan lainaukseen:**

”[P]yhä Ignatius vertaa Paholaista voittoa tavoittelevaan armeijan komentajaan, joka tutkii vastustajan vahvuuksia ja heikkouksia hyökätäksään heikoimpia kohtia vastaan. Ihmisluonnon vihollisena Paholainen tarkastelee hyveitämme ja hyökkää sille alueelle, jolla me olemme heikkoja ja joka on kaikkein kriittisin ikuisen pelastuksemme kannalta.” •

Markus Korri

Paavin kirja Jeesuksen lapsuudesta

Joseph Ratzinger: *Syntyi neitsyt Mariasta: Jeesuksen lapsuuskertomukset.* Suom. **Jarmo Kiilunen** ja **Aarre Huhtala.** Perussanomaa Oy 2014. 120 sivua.

Paavi **Benedictus XIV** alias **Joseph Ratzinger** on jatkanut Jeesuksen elämää käsittelevien kirjojensa sarjaa Jeesuksen lapsuuskertomuksia käsittelevällä teoksella. Kirja on maailman vaikutusvaltaisimman kristityn roolista eläkkeelle jääneen entisen *Panzerkardinalin* nöyrän oivaltava joulusaarna, jossa teologinen osaaminen yhdistyy yksinkertaiseen ja sujuvaan ilmaisuun.

Kysymys neitseestäsyntymisestä on jollakin tavalla kirjan keskiössä, vaikka varsinaisesti tekstiä teeman käsittelyyn ei ole käytetty mitenkään ylettömästi. Kuten kirjoittaja antaa ymmärtää, modernille ihmiselle ajatus historiallisesta neitseestäsyntymisestä voi olla jollakin tavalla loukkaava. Aihe onkin monille teologeille ja eksegeeteille kiusallinen. Vaikka esimerkiksi Jeesuksen ylösnousemuksen ja monien ihmeiden kohdalla yliluonnollista selitystä voidaan puolustaa, väite neitseestäsyntymisestä hämmäntää. Ratzinger tiedostaa uskovansa eri tavoin kuin monet modernin raamattukritiikin edustajat mutta kysyy retorisesti, mistä nämä voisivat neitseestäsyntymisen historiallisuutta tai epähistoriallisuutta oikeas-

taan tietää. Tämä näkökulma ei kuitenkaan jää fideistiseksi inttämiseksi vaan tutkimuksen näkökulmat ja esille nostamat kysymykset evankeliumien lapsuus kertomusten osalta tulevat selvästi esille. Ratzinger esimerkiksi ehdottaa, että neitseestäsyntymistraditio otettiin varsinaisesti puheeksi vasta Marian kuoleman jälkeen. Tällä hän selittää tradition laajalti väitettyä myöhäistä esiintymistä Uuden testamentin kirjoituksissa. Luukkaan Jeesuksen syntymän yhteyteen liittämän verollepanon (väestönlaskennan) historialliseen ongelmallisuuteen Ratzinger tarttuu vakuuttavalla otteella. Hän ei lähde aggressiivisesti harmonisoimaan sekulaaria historiankirjoitusta Luukkaan version kanssa vaan tuo esille tutkimuksessa ehdotettuja ratkaisumalleja. Niidenkin, jotka eivät vakuutu Ratzingerin ratkaisusta, on myönnettävä, ettei ex-paavi yritä liidellä haasteiden ohi vaan tarttuu niihin reilusti.

Teos on kuitenkin ennen kaikkea Raamatun joulutekstien maailmassa liikkuva sivistynyt saarna. Evankelistojen teologiset tarkoitukset otetaan huomioon ja niitä pidetään ratkaisevan tärkeinä. Ratzinger on kommentaarinsa ja redaktiokritiikin metodioppaat lukenut ja tulos on vaikuttava. Joulukertomuksien eksegeesin kanssa painineen tutkijan diastolinen verenpaine pysyy terveysvyöhykkeellä ja mieli pysyy avoimena kirjan kiistämättömälle hengelliselle annille. Ratzingerin nöyrä ja yksinkertainen tapa kirjoittaa on aseistariisuva ja tuo myönteisellä tavalla jouluisen olon. Taitavuus tekee vaikutuksen, vaikka onkin monella tapaa odotettavaa – paaviksi nousseen teologin täytyy jollakin tavalla olla *primus inter pares* myös teologian ja viestinnän yhdistämisessä.

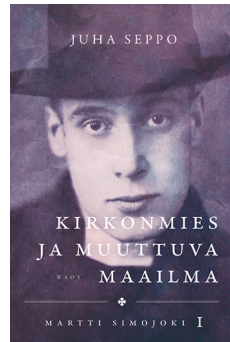
Kirjasta on varsinkin tavallisen lukokemuksen pohjalta vaikea löytää mitään leimaa-antavan katolista. Protestanttises-

sa Suomessa vallalla olevien stereotyyppien valossa erityisen yllättävää on esimerkiksi se, että Mariasta kertovat kohdat olisi voinut – ehkä paria nyanssia lukuun ottamatta – periaatteessa kirjoittaa kuka tahansa suomalainen herätys- tai konservatiivikristitty. Tämä kirja puoltaa ajatusta niin sanotun klassisen kristinuskon olemassaolosta. Kun kristillisen opin ja todellisuuskuvan luomisessa käydään vähintäänkin vakavaa ja jonkinlaista rehellisyyden likiarvoa tavoittelevaa dialogia Uuden testamentin tekstien kanssa, tuloksena tuntuu olevan melko yhtenäinen tapa uskoa. •

Matti Kankaanniemi
Teologian tohtori

Martti Simojoen elämäkerta

Juha Seppo: *Kirkonmies ja muuttuva maailma. Martti Simojoki I.* WSOY 2013. 623 sivua.

Kirkkohistorian emeritusprofessori **Juha Seppo** on kahlannut läpi suuren aineiston laatiessaan tieteellisesti pätevän elämäkerran **Martti Simojosta**. Käsillä on vasta ensimmäinen osa, mutta sivuja on jo yli 600. Kirja käsittää Simojoen elämän siihen saakka, kun hänet valittiin arkkipiispaksi eli vuoteen 1964. Viitteitä kirjassa on yli 1500, arkistoja on koluttu Chicagoo ja Geneveä myöten, haastateltuja henkilöitä

on 78. Kirjoittamiseen on mennyt useita vuosia. Haastattelut on tehty pääosin vuosina 2007 ja 2008.

Tulos ansaitsee suuren kiitoksen. Teksti perustuu tarkkaan, ammattimaisesti tehtyyn lähdetyöhön. Aivan uutta tietoa tuovat Simojoen omat päiväkirjat ja muut muistiinpanot, jotka tekijä on saanut käyttöönsä. Simojoki on taitavasti sijoitettu omaan aikaansa. Teksti on sujuvaa, helppolukuista, paikoin suorastaan nautittavaa. On suurenmoista, että 1900-luvun kenties merkittävin suomalainen kirkonmies on saanut arvoisensa elämäkerran. Toivottavasti Juha Seppo jaksaa saada valmiiksi myös toisen osan.

Simojoen elämäntyö ja tämä kirja nostavat esiin monia tärkeitä asioita. Yksi kuuluu, miksi juuri Simojosta tuli Suomen luterilaisen kirkon henkinen ja hengellinen johtaja useaksi vuosikymmeneksi. Tutkija ei suoranaisesti vastaa tällaisiin kysymyksiin, mutta kirja vahvistaa vaihtelun, että Simojoki oli erikoinen yhdistelmä yhtäältä vahvaa perinteistä hengellisyyttä ja toisaalta avoimuutta uusille asioille ja yhteiskunnan muutoksille. Yhtäältä hän puhui voimakkaasti paluusta Raamattuun ja näki vaaran maailman ja kirkon välisen rajan häviämisessä. Toisaalta hän rakensi yhteyksiä joka suuntaan, myös työväestöön, otti kantaa yhteiskunnan kehitykseen ja johti kirkkoa tarttumaan uusiin haasteisiin. Olisiko Simojoen salaisuus ollut myös siinä, mikä hänestä välittyi niille, jotka hänet kohtasivat ja mikä kirjassakin tulee esiin: Hän ei ollut niin itseään täynnä kuin useimmat muut ihmiset.

Joitakin kysymyksiä Juha Sepon teksti herättää. Ymmärrän, että jotain rajauk-

sia on pitänyt aineiston laajuuden tähden tehdä, mutta pidän valitettavana sitä, että Simojoen hartauskirjoja, niiden sanomaa ja merkitystä ei ole käsitelty. Saattaa olla, että moniin painoksiin yltänyt Päivän sana oli lopulta Simojoen tärkein kirja. Sisällölliset painopisteet ovat tietysti osaksi makuasia, mutta olisi mielestäni ollut perusteltua kuitata mm. jotkut piispantarkastukset ja hallinnolliset kysymykset lyhyemmin ja paneutua perusteellisemmin Simojoen sanomaan ja teologiaan.

Joissakin kohdin olisi voinut toivoa kriittisempää otetta. Ehkä toisessa osassa saamme lukea lisää Simojoen asenteista ja toimista suhteessa sosialististen maiden kirkkoihin ja niiden johtajiin. Piispan tehtävä ei tietenkään ollut helppo, mutta veljeily niiden vallanpitäjien valvoman kirkon kanssa, jotka suorastaan vainosivat ns. maanalaisia seurakuntia, ansaitsee kriittisen tarkastelun.

Minulle Simojoen elämän ja tämän kirjan suurimmaksi kysymykseksi jää, mikä kaikki muuttui ja miksi, kun körttiläisyyden ja kristillisen ylioppilasliikkeen kasvattista tuli sodan jälkeisen uskansas-kirkollisuuden keulakuva. Kykenikö hän todella tuossa muutoksessa säilyttämään sen hengellisen sanoman, joka hänellä oli ollut? Muuttuiko kirkkokäsitys ja raamatunäkemykset? Tuon muutoksen analyysi on Suomen 1900-luvun kirkkohistorian kiinnostavimpia haasteita. Siihen liittyy yhtenä osana Martti Simojoen ja Osmo Tiililän läheisen ystävyuden rikkoutuminen. Juha Seppo käsittelee tätäkin vaihetta sinänsä taitavasti, mutta kuitenkin sillä tavoin vain yhdestä näkökulmasta, ettei asian koko kuva ole vielä piirretty. ●

Timo Junkkaala

Sananselitystä

Sananselityksissä käsitellään kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä evankeliumikirjan tekstiä. Selitykset on tarkoitettu sekä sanankuulijoille että sananjulistajien avuksi. Tämä jakso alkaa itsenäisyydenpäivästä ja päättyy kynttilänpäivään 8.2.

Kiitos isänmaasta

JOH. 8: 31–36 JA MATT. 20: 25–28
ITSENÄISYYSPÄIVÄ 6.12.

Itsenäisyyspäivänä, kansallisen vapauden juhlanä, on hyvä pohtia vapauden eri ulottuvuuksia. Siihen Jeesus johtaa molemmissa saarnatekstiksi valituissa katkelmissa. Kun saarna rakennetaan teeman varaan, joka annetuista teksteistä aukeaa, on asianmukaista ottaa huomioon muitakin tekstejä.

Tästä näkökulmasta katsoen voi hyvin liittää eri tarkastelukulmia yhteen. Matteuksen välittämät Jeesuksen sanat vievät suoraan valtiolliseen ja maalliseen vallankäyttöön. Itsenäisyyden syvin sisältö on kansan itsemääräämisoikeus. Ja toisaalta kuitenkin jokaisella valtiolla on lakinsa ja esivaltansa, jonka vallan alaisina kansalaiset ovat. Aikaisempina kuninkaiden ja keisareiden aikana kansalaisia kutsuttiin alamaisiksi. Valtiossa, maallisessa yhteiskunnassa kukaan ihminen ei voi olla täydellisen vapaa. Ja toisaalta ihminen, kansa tai kansanosia ei voi koskaan olla täysin vailla vapautta, vaikka se ei olisi saavuttanut valtiollista itsenäisyyttä tai hän olisi sidottu orjuuteen, vankeuteen tai sairauteen.

Jeesus ei varsinaisesti kritisoi maallista vallankäyttöä, mutta hän asettaa sen rinnalle taivaallisen, hengellisen vallan, jonka tulee toteutua hänen valtakunnassaan, seurakunnassa, kirkossa. Siinä pitäisi toteutua sen, mikä näkyy katolisen kirkon korkeimman vallanhaltijan arvonimessä: *servus servorum Dei*, Jumalan palvelijoiden palvelija. Kirkossakaan, ei edes silloin, kun ihanne pääsee mahdollisimman hyvin toteutumaan, ei tule kysymykseen anarkia, kaikkien yhtäläinen valta eli viime kädessä vallattomuus ja mielivalta. Kirkossakin on oltava käytäntöä ohjaava säännöstönsä. Mutta kaiken pitää palvella oikeasti eikä vain näennäisesti sekä kaik-

kien yhteistä että jokaisen kirkon jäsenen omakohtaista hyvää. Mikään vallankäyttö ei saa jyrätä ihmisen, yksilön yli. Vapauden tulee saada olla johtava periaate. Kaiken yläpuolella on kuitenkin Kristuksen oma valta, johon kirkko ja jokainen sen jäsen on sitoutunut.

Kristuksen vallassa toteutuu syvimältä myös se vapaus, josta Jeesus puhuu Johanneksen evankeliumin tekstin mukaan. Sitä myös Paavali opettaa kaikissa kirjeissään, ja kaikkein voimakkain painotus hänellä on Galatalaiskirjeessä: ”Vapauteen Kristus vapautti teidät, pysyäkää siis lujina älkääkään antako uudestaan sitoa itseänne orjuuden ikeeseen.”

Vaikka päiväjumalanpalveluksen saarna ei olekaan dogmaattisen luennon paikka, on hyvä valottaa Kristuksen sovitus työn perusteella annettavaa vapautta syvällisesti. Tällöin polttopisteessä on hyvä pitää paavalilaista kaksoisnäköalaa: Vapaus Kristuksessa on vapautta sekä synnin syyllisyydestä että synnin vallasta, sekä lain että synnin orjuudesta. Jeesuksen sanat tuntuvat toisaalta äärimmäisen vapauttavilta, mutta toisaalta ne voivat tuntua tuomitsevilta. Kun ihminen kuulee Kristuksen tekevän synnin orjan todellisesti vapaaksi ja kun hän samaan aikaan näkee olevansa vielä monin tavoin syntittömyksiinsä sidottu, on vaarana joutua epätoivoon: Kristus ei olekaan vapauttanut minua, synti orjuuttaa minua yhä. En siis ole tullut osalliseksi hänen armotaan ja pelastuksen lahjasta.

Tähän jännitteeseen ja epätoivoon voi heijastua vapauttavana vain se kirkas valo, joka korostaa Kristuksen sovintokokolemaa ja sen nojalla syntiselle luettavaa lahjavanhurskautta, vaikka se ei saakaan häivyttää näkyvistä sitä Kristuksen *in nobis* suorittamaa vapautustyötä, jossa uuden elämän voimat ovat todellisia syntisen elämässä. ●

Arno Toivanen

Kuninkaasi tulee kunniaassa

LUUK. 17: 20–24

2. ADVENTTISUNNUNTAI 7.12.

Jumalan valtakunnan ilmestymisen oli Jeesuksen ajan Israelin suurimpia kysymyksiä. Kansa oli alistettu Rooman vallan alle ja kaipasi vapautusta. Messiaan odotus oli huipussaan. Siksi fariseusten kysymys on ymmärrettävä. He tahtoivat tietää Jeesuksen vastauksen. Jos hän kerran oli Messias, milloin Jumalan valtakunta tulisi esiin ja vapauttaisi kansan?

Jeesuksen vastaus on kaksiosainen ja kohdistuu ensin kysymyksen esittäneihin fariseuksiin ja sitten Jeesuksen opetuslapsiin. Fariseuksille osoitettu julkinen vastaus avaa huikkeen näkökulman siihen hengelliseen todellisuuteen, jonka Jeesuksen lihaksi tuleminen mahdollisti. Jumalan valtakunta – tuo odotettu, kaivattu ja armollinen – oli tullut inkarnaatiossa ihmiskunnan keskuuteen. Enää sitä ei tarvinnut odottaa eikä etsiä. Nyt, Kristuksen syntymän kautta, se vain yksinkertaisesti oli.

Luukas ei kerro fariseusten reaktioista, mutta eivät he välttämättä ymmärtäneet Jeesuksen vastausta. Juudan kansan messiasodotusta väritti tuohon aikaan erityisesti maallisen messiaskuninkaan odotus. Tämä kuningas vapauttaisi kansan Rooman vallan alta ja toisi maanpäällisen rauhan valtakunnan, joka nostaisi Israelin kansan samanlaiseen kukoistukseen kuin Daavidin ja Salomon aikana. Kun tähän lisätään se, että joissain apokalyptisissä teksteissä (esim. 1. Henok) taivaallisen ja ikaikäisen Messiaan piti tullessaan tuhota kaikki pakanat, huomataan, että vapaus Roomasta oli useimmille kaiken A ja O.

Fariseukset ja lainoppineet eivät kuitenkaan olleet täysin väärässä. Jumalan valtakunta oli todellakin rauhan valtakunta. Siihen kuuluivat pakanoiden tuomitseminen, Jumalan kansan uusi kukoistus ja vapautus vihollisten vallan alta.

Mutta tämä kaikki tapahtuu toisella tavalla, kuin fariseukset ja muut Jeesuksen ajan oppineet odottivat. Messias, joka tuo Jumalan valtakunnan maailmaan, oli jo tullut. Hänessä kaikki maailman kansat saivat samat lapsenoikeudet, kun vain turvasivat häneen. Nyt hän oli vielä salattu, mutta seuraavan kerran, hänen palatessaan hakemaan omiaan, kaikki olisi toisin. Ilmestyskirja ja Paavalin apokalypsit (esim. 1. Tess. 4) kuvaavat tapahtumaa, jota ei voi olla huomaamatta: taivaat repeävät, maa järisee ja taivaalliset sotajoukot näyttäytyvät. Kaiken keskellä, kaiken keskipisteenä, on Ihmisen Poika, joka saapuu täydessä voimassaan ja kirkkaudessaan.

Siksi Jeesus sanoo, ettei kristityn tarvitse uskoa huhupuheita Messiaan paluusta. Herran päivänä Messias saapuu kirkkaudessaan eikä jää keneltäkään huomaamatta. Koko maailma näkee sen, ja sekä juutalaiset että pakanat kaatuvat hänen eteensä ja joutuvat tuomiolle. Silloin nähdään, ettei maailman suurin ongelma ollutkaan Rooman valtakunta tai mikään muu maallinen valta, vaan synti, kuolema ja Perkele. Kristuksen palatessa ne saavat vihdoinkin sen tuomion, joka niille langetettiin hänen ylösnousemuksessaan. Silloin Jumalan kansa saa vihdoinkin täydellisen vapautensa.

Päivän tekstin valossa on helppo kritisoida fariseuksia siitä, että he tulkitsivat asioita väärin, eivätkä ymmärtäneet Jeesusta. Tuomitseminen on usein liian helppoa, sillä kuten Jeesus opetti, meidän on helppo tarjoutua ottamaan tikku toisen silmästä, vaikka omassa silmässämme olisi hirsu. Se pätee hyvin myös tämän päivän evankeliumiin, sillä myös me tulemme yllätykseen ylösnousemuksen päivänä.

Lutherin kerrotaan puhuneen kolmesta suuresta yllätyksestä, jotka hän uskoi kohtaavansa taivaassa. Ensimmäinen oli se, että hän uskoi löytävänsä sieltä monia sellaisia ihmisiä, joita hän ei olisi odottanut kohtaavansa. Toinen yllätys oli se, että

monet ihmiset, joita hän uskoi tapaavansa, loistavatkin poissaolollaan. Viimeinen ja samalla suurin yllätys tulisi olemaan hänelle se, että hän on itse siellä.

Tässä on suuri opetus. Me emme näe toisten ihmisten sydämeen emmekä voi arvioida toisten uskoa. Uskon pitäisi toki näkyä elämässämme muttei aina valitettavasti näy. Tai vastavuoroisesti, joskus se voi ”näkyä” liiankin hyvin, kun korotamme itseemme puolijulkisesti ”tuon toisen”, ”noiden muiden” tai ”syntisten” yläpuolelle. Tässä meillä on kilvoittelemisen paikka. On lohdullista, että tuomio on yksin Herran, ei meidän syntisten.

Viimeisen yllätyksen kohdalla meidän pitää ymmärtää **Lutheria**. Hän on todella ymmärtänyt ihmisen syntisyyden. Samalla saamme luottaa Paavalin sanoihin: ”Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa” (Room. 8:1). Siksi tuomiopäivä on ilon päi-

vä. Kirkkaudessa palaava Herra tulee hakemaan meidät kotiin, ikuiseen valoon, iloon ja rauhaan. ●

Timo Liiri

Nuorisopastori,
Suomen Raamattuopisto

Tehkää tie Kuninkaalle

JOH. 1: 19–27

3. ADVENTTISUNNUNTAI 14.12.2014

Mitä vastaamme, kun meiltä kysytään, keitä olemme? Millä ja kenen asialla me toimimme tässä maailmassa?

Ne, joilla oli hengellistä valtaa ja vastuuta, tulivat ottamaan Johannes Kastajasta selvää. Johannes Kastaja toimi Leevin sukuun kuuluvilla papillisilla valtuuksilla. Kaste oli vanhastaan suoritettu niille, jotka olivat astumassa tempeliin. Johannes Kastaja julistaa vanhan tempelipuhtauden mukaista kastetta

Vaarallinen Raamattu – Teologiset opintopäivät 2.-4.1.2015

Modernit myytit, liberaali raamatuntutkimus ja yleinen uskonnonvastaisuus käyvät kukin omaa sotaansa pyhää kirjaa vastaan. Myös kirkossa kyseenalaistetaan Raamatun merkitys.

Aikamme johtaviin eksegeetteihin lukeutuva kanadalainen professori **Craig Evans** purkaa luennoissaan moderneja myyttejä Raamatusta. Pohdimme myös miksi vanhan kristikunnan lähetystyö romahtaa? Joutuvatko perinteisesti uskovat kristityt lainsuojattomiksi kirkossa? Mitä oikeuksia uskonnonvapaus tarjoaa?

Mukana mm. piispa **Aarre Kuukauppi**, piispa **Olavi Rimpiläinen**, kenttäpiispa **Pekka Särkiö**, dos. **Timo Junkkaala** ja dos. **Timo Eskola**.

Ilmoittautuminen 19.12. mennessä www.sro.fi/raamattuopisto
tai p. 09 5123 910, info@sro.fi.

SUOMEN
RAAMATTUOPISTO

uudessa kontekstissa: puhdistautumalla synnillisestä elämäntavasta. Johanneksen kastetyö sekä vahvaksi kasvanut opetuslapsitoiminta herättivät kysymyksiä, mahtaako Johannes nyt olla tuo luvattu.

Johannes ei tahdo samastua kysyjien mielikuviin: hän ei ole Messias, ei taivaasta laskeutunut Elia eikä uusi Mooses.

Tämänkin päivän juutalaisuudessa odotetaan profeetta Eliaa saapuvaksi. Tämä perustuu profeetta Malakian ennustukseen:

”Katso, minä lähetän teille profeetta Elian, ennenkuin tulee Herran päivä, se suuri ja peljättävä. Ja hän on kääntävä jälleen isien sydämet lasten puoleen ja lasten sydämet heidän isiensä puoleen, etten minä tulisi ja löisi maata, vihkisi sitä tuhon omaksi.” (Mal 4:5-6.)

Itse asiassa Johannes Kastaja oli vyötytynyt samalla tavoin kuin Elia.

He vastasivat hänelle: ”Hänellä oli yllään karvanahka ja nahkavyö vyötäisillä”. Silloin hän sanoi: ”Se oli tiseläinen Elia”. (2. Kun. 1:8)

Koska profeetta Elia ei kokenut tavanomaista kuolemaa vaan otettiin taivaaseen, hänen odotetaan laskeutuvan sieltä maan päälle saattamaan loppuun profetaan työnsä.

Johannes ei ollut myöskään Mooseksen kaltainen profeetta: ”Sinun keskuudestasi, veljiesi joukosta, Herra, sinun Jumalasi, herättää sinulle profetaan, minun kaltaiseni; häntä kuulkaa” (5. Moos. 18:15).

Tämän profetaan me yhdistämme perinteisesti yhteen ja samaan messiaaseen.

Jeesus, joka tuntee persoonamme ja identiteettimme, yhdistää Johanneksen kylläkin profeetta Eliaan:

”Jos tahdotte ottaa vastaan: hän on Elias, joka oli tuleva” (Matt. 11:14).

Silti Johannes ei ollut monien odottama taivaasta alas laskeutunut Elia. Tämä alkuperäinenkin Elia nähdään nimittäin Uudessa testamentissa kohtaavan Jeesuksen ilmestysvuorella:

”Ja katso, heille ilmestyivät Mooses ja Elias, jotka puhuivat hänen kanssansa” (Matt. 17:3).

Johannes toimi Eliaan Hengessä. Hänen papintyönsä oli toimia Messiaan edeltäjänä ja tehdä tälle tilaa.

Jeesus itse viittaa Johannes Kastajan toimintaan. Kun sama hengellinen eliitti tulee kuulustelemaan Jeesuksen valtuuksia, hän kysyy: ”Oliko Johanneksen kastaminen taivaasta vai ihmisistä?” Näin hän haastaa vertaamaan, mikä tulee pelkätään ihmisten ajatuksista ja valtuuttamana ja mikä tulee kaiken herralta.

Millä oikeudella kristityt toimivat maailmassa? Millä valtuuksilla meillä on täällä seurakunta, joka kokoontuu säännöllisesti?

Nämä kysymykset ovat nytkin ajankohdaisia. Missä määrin voimme kristittyinä toimia ohi auktoriteettien, varsinkin hengellisten? Missä tulee se raja, jolloin tulee kuunnella enemmän taivaallista kuin inhimillistä herraa?

Jeesus itse on se, joka Pyhässä Hengessä uudestisyntyyttää ihmisen, antaa hänelle Jumalan lapsen identiteetin sekä siinä toimimiseen tehtävät ja luvat.

Voimme Johanneksen tavoin kertoa toimivamme Kristuksen asialla. Johanneksen todistus oli hänen vastauksensa, kuka hän on suhteessa messiaaseen. Todistuksellaan hän teki tietä kuninkaalle.

Samoin mekin kristittyinä todistamme jo pelkällä olemuksellamme tälle maailmalle kuninkaastamme. Meidän on siis hyvä muistaa, keitä olemme. Emme ole taivaasta alas tulleita taikka reinkarnoituneita pyhiä emmekä enkeleitä, vaan omaksi persoonaksemme luotuja ja hänen omikseen lunastettuja palvelijoita:

”Mutta te olette ’valittu suku, kuninkaalinen papisto, pyhä heimo, omaisuus kansa, julistaaksenne sen jaloja tekoja’, joka on pimeydestä kutsunut teidät ihmeelliseen valkeuteensa; te, jotka ennen ’ette olleet kansa’, mutta nyt olette ’Jumalan kansa’, jotka en-

nen ’ette olleet armahdetut’, mutta nyt ’olette armahdetut’” (1. Piet. 9, 10).

Johanneksen tavoin meidänkään ei tarvitse samastua yli-ihannoituihin saati vääristäviin mielikuviin kristityistä. Nehän tiedämme kyllä. Jeesus tietää asemamme ja kutsumuksemme paremmin kuin edes itse sen ymmärrämme.

Voimme oppia Eliasta, Mooseksesta, Johannes Kastajasta ja muista, kuinka he tekivät tietä kuninkaalle, Herrallemme Jeesukselle. Herraansa he olivat samassa suhteessa kuin mekin: lapseksi otettuja, omiksi valittuja, armahdettuja, totuuteen vyöttäytyneinä julistaaksemme hänen ihmeellisiä tekojaan. •

Mika Pouke

Pastori, Pohjois-Pohjanmaan
ja Lapin aluejohtaja,
Suomen Raamattuopisto

Herran syntymä on lähellä

MATT. 1: 18–24

4. ADVENTTISUNNUNTAI 23.12.

Neljännän adventtisunnuntain teksteissä ollaan jo lähellä joulua, maailmanhistorian muuttanutta tapahtumaa. Koulujen seimikuvaelmat ja joulukortit piirtävät silmiemme eteen idyllisen kuvan seimessä makaavasta lapsesta, tallin hämärästä, yllä kaartuvasta tähtitaivaasta, paimenista karitsoineen, kultaan ja silkkiin puetuista itämaan tietäjistä kalliine lahjoineen.

Onkin oikein ja hyvä muistaa kaikkea sitä kaunista ja ihmeellistä, mitä Vapahtajan syntymään sisältyi.

Jeesuksen syntymää edeltävien tapahtumien kuvaus Matteuksen evankeliumissa paljastaa asian karumman ja arksamman puolen. Ensimmäiseen jouluun liittyi suurta draamaa, se oli huolen ja ahdistuksen aikaa niille ihmisille, jotka olivat tapahtumien keskiössä. Tunnumme tarinan juonen, tiedämme, että kaikki meni hyvin. Maria ja Joosef sen sijaan olivat

epätietoisuuden vallassa, ja enkelin viestit heille enemmän lisäsivät kuin vähensivät hediän hämmennystä.

Seimikuvaelmissa nuoripari matkaa kohti Betlehemiä tai kumartuu hartaana seimen äärelle ihaillemaan vastasyntynyttä. Todellisuus oli vähemmän idyllinen. Päivän evankeliumi kertoo, että matka Betlehemiin oli jäädä tekemättä. Kun Joosefille selvisi, että hänen kihlattunsa oli raskaana, hän ajatteli hylätä tämän.

Evankeliumi paljastaa Joosefin lainkuuliaisuuden ja lempeyden. Lakia kunnioittavana hän on pidättäytynyt yhdyntästä kihlusaikana, vaikka monet eivät näin tehneetkään. Lakia kunnioittavana hänellä olisi myös ollut oikeus nostaa äläkkä, joka olisi merkinnyt Marialle häpeää ja hengenvaaraa, vaikkei Mooseksen lain kiittämässäädöksiä tuolloin enää johdonmukaisesti noudatettu. Kihlauksen purkaminen oli kuitenkin virallinen toimi, joten se edellytti todistajien läsnä ollessa annettua erokirjaa. Toisaalta Joosef ei halunnut aloittaa avioelämää uskottomaksi osoittautuneen morsiamen kanssa.

Ratkaisuksi tuli kaikessa hiljaisuudessa (parin todistajan läsnä ollessa) tapahtuva hylkääminen, joka ei sekään ollut Marian kannalta ongelmaton ratkaisu: hän päätyisi hylätyksi aviottomaksi äidiksi vanhempiensa nurkkiin. Paljon oli ilmassa huolta ennen ensimmäistä joulua: hylätyksi tulemisen, häpeän ja petetyksi tulemisen pelkoa, hämmennystä tapahtumista, jotka ylittivät käsityskyvyn ja rikkoivat kaikkea sitä vastaan, mitä elämästä oli opittu. Neitsyt ei voi tulla raskaaksi! Jos ahdistus ja huoli täyttivät Joosefin ajatukset, ei helpompaa tainnut olla Mariallakaan. Hän tiesi toki alusta asti, että se, mitä tapahtui, oli Jumalasta. Mutta kun teinityttö on yksinään raskaana häpeän ja hylkäämisen uhan edessä, ei elämä ole kovin helppoa.

Ennen kuin Joosef ehtii hylätä Mariaa, hän kokee vanhatestamentillisen

kaimansa kohtalon. Hänkin saa nähdä taivaallisen unen, joka muuttaa hänen kohtalonsa. Joosef otetaan mukaan taivaalliseen salaisuuteen koskien tulevaa Messiaista. Enkelin ilmoitus Joosefille paljastaa pelastushistorian ytimen. Parilla lauseella kerrataan kokonaiskuva Jumalan pelastustyöstä Kristuksessa. Kansan (ja koko ihmiskunnan) perustava ongelma on synti (j. 21). Tarvitaan joku, joka pelastaisi meidät synnistä. Syntyvä poikalapsi on tämä Pelastaja. Hänen syntynsä ei ole aviorikoksessa, vaan on ”lähtöisin Pyhästä Hengestä” (j. 20). Nämä tapahtumat ovat Vanhan testamentin kirjoitusten täyttyminen (j. 22 ja 23).

Merkittäviä ovat nimet, joita syntävästä Pelastajasta käytetään: Jeesus ja Immanuel. Jeesus on kreikkalainen muoto Joosuasta. Se viittaa Jumalan pelastavaan toimintaan ja tarkoittaa hepreaksi oikeastaan ”Herra (Jahve) on pelastus”. (Kirkkoraamattu antaa nimelle merkityksen ”Herra pelastaa”.) Varhaisille kristityille nimi todisti Jeesuksen jumalallisuudesta ja tehtävästä maailman Vapahtajana. Toinen mainittu nimi on Jesajan kirjan profetiassa mainittu nimi Immanuel (Jes. 7:14; Matt. 1:23), jota ei sitten Jeesukselle ristiniimeksi annettu. Evankelistalle tämä ei näytä olevan ongelma. Ehkä hän ei miellä sitä niinkään nimeksi kuin profetalliseksi salaisuudeksi: Syntyvä Messias ei ole vain hurskas Jumalan palvelija, hän on ”Jumala meidän kanssamme”, ihmiseksi tullut Jumalan Poika. Päivän psalmi, psalmi 130, on nähty profetiana, joka sitoo yhteen nämä kaksi nimeä.

Joosef ja Maria elivät ensimmäisen joulun odotuksen huolten keskellä. He eivät tienneet, että universumin Luojan ja Herran huomio kohdistui heidän jokaiseen liikkeeseensä. Kokemuksen tasolla he olivat yksin huolineen, neuvottomina, jopa hylättyinä. Mutta joka hetki Pyhän Jumalan ja taivaan enkeleiden katseet oli-

vat keskittyneet heihin. Koko näkymätön maailma seurasi sitä suurta ihmettä, joka oli toteutumassa.

Paljon samaa on meidän jouluun valmistautumisessamme. Paljon on huolta, epäilystä ja pelkoa. Niin paljon toiveita on kohdistunut edessä olevaan, että helposti pettymys täyttää mielen. Aika ja voimat eivät riitä kaiken sen tekemiseen, mitä sydän toivoi. Tai rahat eivät riitä kaiken sen antamiseen, mitä sydän tahtoisi antaa. Ristiriitaiset toiveet ja odotukset nostavat pintaan kiistat ja jännitteet, joita väsymys vielä vahvistaa. Kaivatusta voikin tulla painajainen.

Vaikka olemme niin monessa asiassa riittämättömiä, on kaikkein tärkein kuitenkin kohdallaan. Joosefin ja Marian huolista riippumatta oli ensimmäinen joulu tulossa. He eivät voineet sitä estää tai vaarantaa. Jumala oli päättänyt lähettää Poikansa heidän perheeseensä ja maailman Vapahtajaksi. Ja kun Jumala on päättänyt, ei sitä voi kukaan estää.

Sama on totta tänäänkin. Jumala on lähettänyt Poikansa, ja hän on pelastanut maailman. Joulua ei tänäkään vuonna tehdä, se tulee. Voi olla, että kinkusta palaa pinta ja perheen kanssa pinna. Voi olla ettei kate pankkitilillä riitä. Paras tulee silloinkin. Joulun Herra, Jeesus Kristus on tulossa. Mekin saamme huoltemme keskellä uskoa, että Immanuel on tullut. Jumala on meidän kanssamme. Hänelle emme voi ostaa lahjoja. Hänellä on jo kaikki, koko maailmankaikkeus omanaan. Kaikki mitä voimme hänelle tuoda, on syntimme ja heikkoutemme, keskeneräisen yrityksemme ja huolomme. Hän ottaa meidät ja meidän heikkoutemme kantaakseen ja antaa meille parhaat lahjat. Armon. Anteeksiantamuksen. Taivaan ja pelastuksen, Jumalan lapsen osan. Ne vastaanotetaan tyhjin käsin, puhtaasta rakkaudesta annettuina, tai sitten jäädään ilman. ●

Lauri Vartiainen

Lupaukset täyttyvät

LUUK. 2: 1–14

JOULUAATTO 24.12.2014

Raamatussa sanapareilla *lupaus* ja *täytyminen*, *ennustus* ja *toteutuminen*, on keskeinen merkitys. Pelastushistoria on kuin silta, joka rakentuu kahden peruspilarin varaan. Vanha testamentti ja Uusi testamentti ovat kiinteässä vaikutussuhteessa toinen toisiinsa. Vanhan testamentin sanomaa hallitsee Messiaan odotus. Lähtökohtana on Jumala lupaus vaimon jälkeläisestä. Hän tulisi voittamaan pahan, joka sai houkutelua ihmisen kääntymään pois Jumalasta. Ihmiskunta kulki elämänsä alkutaipaleen Jumalan täydellisen kirkkauden valaisemalla tiellä. Syntiinlankeemuksessa valkeus vaihtui pimeydeksi. Ihmisen onnen ja omantunnonvapauden tilalle tuli ahdistava pelko. Syyllisyytensä tuntenut pakeni Jumalaa. Eikä se ollut ihme. Pyhä Jumala tuomitsi synnin jo ennen ihmisen lankeemusta. Ihminen toimi vastoin sitä, minkä tiesi. Siitä johtui rangaistuksen pelko.

Jumala otti pakenijan kiinni, ei rangaistakseen häntä vaan osoittaakseen, miten paljon hän edelleen rakasti ihmistä tämän lankeemuksesta huolimatta. Synsiä hän vihaa. Siksi hän sanoi käärmeelle. ”Minä panen vihan sinun ja naisen välille, sinun sukusi ja hänen sukunsa välille. Ihminen on iskevä sinun pääsi murskaksi ja sinä olet iskevä häntä kantapäähän.” (1. Moos. 3:15) Tästä alkuevankeliumista alkoi Vapahtajan odotus, sillä sanat olivat lupaus myös ihmisille. Jumala ei ryhdy rankaisemaan heitä. Iskut kohdistuivat muualle. Paha saa palkkansa, kun sielunvihollinen kukistetaan, mutta ihmisen kannalta ratkaisevampaa on, että hänen syntiensä rangaistus Jumalan edessä kärsitään. Vasta sitten voi rauha laskeutua ihmisyydämeihin, kun hän voi olla varma, että Jumalan viha hänen syntiään kohtaan on sammunut.

Luukkaan jouluevankeliumin käännös vuodelta 1938 alkoi jyrävästi: ”Ja tapahtui niinä päivinä.” Jumala toimi, jotta rauha voisi palata ihmisyydämiin. Hän oli luvannut ihmisen, joka taistelussa paha vastaan tulee itse haavoitetuksi. Sananmukaisesti alkuevankeliumi puhuu hänen eli naisen siemenestä. Vanha testamentti on täynnä valmisteluja, esikuvia ja lupauksia, jotka suuntaavat katseet kohti suurta täyttymystä. Jouluyönä päättyi pitkä odotus. Vapahtaja syntyi. Jumala tuli ihmiseksi. Alkoi uusi, lupauksen täyttymisen aikakausi. Jumala on uskollinen. Hän antoi lupauksen, jonka toteutti täydellisesti. ”Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme” (Joh. 1: 14).

Jeesuksen syntymällä on perustava merkitys koko Uuden testamentin sanomassa. Ihmiseksi tullessa Jumala laskeutui kuoleman varjoissa olevien auttajaksi. Tämä korostuu jouluaaton evankeliumijakson lopussa enkelien ylistäessä Jumalaa: ”Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.” Jeesus syntyi, jotta ihmiset saisivat syntinsä anteeksi ja sitä kautta tulevaisuudentoivon. Jouluyön enkelilaulu puhui rauhasta, joka Jeesuksen kautta tuodaan ylhäältä alas maan päälle. Puhuttelevaa on, että kun Jeesus kärsimisensä ja kuolemansa edellä kulki Jerusalemiin, opetuslapsijoukko lauloi: ”Taivaassa rauha, kunnia korkeuksissa” (Luuk. 19:38). Jeesus teki alhaalta käsin rauhan Jumalan kanssa. Ihminen kärsi ihmisten syntien rangaistuksen. Syytön haavoitettiin syyllisten puolesta.

Rauha Jumalan ja ihmisen välille palautuu vain siten, että Jumala tekee aloitteen, toimii ja antaa anteeksi. Jeesuksen sovituskuolema meidän syntiemme tähden sai aikaan sovinnon Jumalan ja langenneen ihmisen välille. Sovinto koskee kaikkia, ja niinpä sitä tarjotaan kaikille. Evankeliumia sanotaan rauhan evankeliumiksi

ja Jumalaa rauhan Jumalaksi (Room. 16:20).

Jumalan evankeliumi tuo rauhan sille, joka ei torju sitä luotaan. Jeesukseen uskovalla on rauha Jumalan kanssa, juuri se, mistä enkelit jouluyönä lauloivat tai opetuslapset Jeesuksen käydessä kuolemaan. Jumalan viha on poissa. Ainoa todellinen joululahja on hyvä omatunto. Se ei maksa mitään. Sen eteen ei tarvitse tehdä mitään. Sen saa uskomalla Rauhanruhtinaaseen. Se antaa halun ja voimia pyrkiä rauhaan myös ihmisten kanssa. Elävä kristinuskko on mahtava rauhaa luova voima.

Maailmassa on eletty rauhatonta ja epävarmaa aikaa viime kuukaudet ja vuodet. Raamatun mukaan maailmaan ei tule pysyvää poliittista rauhaa, vaan sotia tulee olemaan lopun aikaan asti (Matt. 24:6). Rauhattomuudesta huolimatta monella taholla yritetään vaikeuttaa rauhan evankeliumin esillä pitämistä. Jeesuksen persoonan ympärillä käydään taistelua ja syntyy hajaannusta. Jumalan työ ei kuitenkaan sammuu. Siitä todistuksena on Jeesuksen syntymä. Silloinkin vallitsi kuvaannollisesti yö ihmiskunnan elämässä. Pyhä Henki kuitenkin toimi Jumalan lupauksen ja sanan mukaisesti. Neitsyt tuli raskaaksi, mutta Maria kantoi itsessään Hengen hedelmää muullakin tavalla. Hänen sydämessään oli uskon lahja. Yksi osa Hengen hedelmästä oli rauha hänen sydämessään. Hänen elämänsä ei ulkonaisesti ollut helppo. Hän kuitenkin luotti Jumalan apuun ja välitti rauhan ilmapiiriä myös ympäristöönsä. Meidän kannaltamme tärkeintä on, että hän synnytti Pojan, jonka kautta me voimme syntyä Jumalan lapsiksi ja saada todellisen, ikuisen rauhan.

Rauha Hengen hedelmänä liittyy kristityn sisäiseen elämään ja tulevaisuuden toivoon. Jokapäiväisessä elämässä on autuasta saada omistaa hyvä omatunto. Jeesus lupasikin opetuslapsilleen rauhansa. Se tarkoittaa muutakin kuin vain sisäistä

rauhaa. Jumalan lapset saavat kokea rauhan ikuisessa elämässä, siellä, missä on Jumalan kunnia täydessä loistossaan. ●

Antti Herkkola

Kirkkoherra, Kalvolan seurakunta

Teille on syntynyt Vapahtaja!

LUUK. 2: 1-14

JOULUYÖ

Raamatun kuvakielessä yö tarkoittaa nykyistä maailman aikaa, pimeyden voimien valtakautta. Se alkoi syntiinlankeemuksessa. Runoilijapappi Oke Peltonen sanoo runossaan *Seimeen syntynyt*, että langenneessa maailmassa vallitsee suuri pimeys. Luonnollisessa tilassaan maailma eli ihmiskunta on hengellisesti kuollut. Sen alkuperäinen yhteys Jumalaan on katkenut. Pelkkä luomiseen perustuva yhteys ei riitä poistamaan pimeyttä eikä kristillinen julistus voi syvimältä olla vain sen toistamista, että Jumala on Luoja. Ihmisen sydän ei luonnostaan rakasta Jumalaa ja elä hänen yhteydessään. Siksi tarvitaan sitä, että me synnymme uudestaan Jumalan lapsiksi. Jos Jumala olisi vihassaan syntiä kohtaan jättänyt ihmiset oman onnensa nojaan, se olisi merkinnyt meille jäämistä ikuisen eroon hänestä. Hän rakastaa luomaansa ihmistä ja tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden (1. Tim. 2:4).

Jumalan totuus ja tahdonilmaus on hänen Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa. Hänen kauttaan näemme kipeän totuuden itsestämme. Meidän syntimme vaatii sovitusta, eikä meistä itsestämme ole sovitajaksi. Luukkaan jouluevankeliumissa ihmisen avuttomuus paljastuu niiden sanojen takaa, jotka paimenet kuulivat enkelin ilmoittamana: ”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle.” Oli siis pelonaihetta, muusakin mielessä kuin siinä, että yliluonnollisen edessä ihminen varmasti pelkää. Sitä

enkelin kohtaaminen paimenille oli. Tajutuaan luonnollisen tilansa ihmisen suurin pelonaihe on jäädä synnin, syyllisyyden ja Jumalan tuomion alle. Syyttävä omatunto on raskas matkakumppani.

Suuri ilon aihe on siinä, kun Jumala asettuu ihmisen auttajaksi. Käsittämätöntä rakkautta on se, kun hän tulee loukkajansa ja halveksijansa tykö anteeksiannon askelin. Sitä jouluyö julistaa meille. Käsi kirkkaudesta ojentautui pimeässä oleville ja jokainen, joka siihen käteen tarttuu, saa ikuisen elämän. Jumalan anteeksianto on voimallinen synnyttämään ihmisen uudestaan hänen lapsekseen. Ihmiskunnan pimeyteen loistaa uuden elämän ja uudelleen aloittamisen mahdollisuus Jeesuksen Kristuksen vuoksi. Se kirkkaus, jolle ihminen oli kääntänyt selkensä ja josta hän oli lähtenyt pois, laskeutui hänen tykönsä. Runoon *Seimeen syntynyt* on saatu hienolla tavalla ja muutamalla lauseella kuvattua olennaisin jouluyöstä.

Kruunun ja valtikan laskenut
Hän oli isänsä jalkojen juureen,
aurinkosalista astunut
ja saapunut pimeään suureen.
Yö oli, aika ja ihminen
raskasta nukkui unta, unta.
Unohtunutko ikuinen
oli Jumalan valtakunta?

Öljylamppunen lepattain levitti
talliin valonsa niukan.
Vuoteen pohjalla oljet vain
soi lapselle hellyyttä hiukan.
Yö oli, neitsyt ja emonen
poikansa valvoi unta, unta.
Syntynyt seimeen ikuinen,
oli Jumalan valtakunta.

Ihmiseksi tullessa Jumala osoitti käsittämättömän suurta rakkautta meitä kohtaan. Jumalan Poika luopui osoittamasta valtaa, suuruutta ja kunniaa, joka hänellä

kaikesta huolimatta oli kaikkeuden Herrana. Luukas käyttää kuvia, jotka yksinkertaisuudellaan kertovat olennaisemmin. ”Heille ei ollut tilaa majapaikassa. Hän pani lapsen seimeen.” Jumalan Pojan tie maailmassa oli alusta loppuun saakka ulkonaisesti vaatimatonta. Ehkä on lupa ajatella, että Paavalikin katseli Jeesuksen elämää kehdestä hautaan asti sanoessaan: ”Hänellä oli Jumalan muoto, mutta hän ei pitänyt kiinni oikeudestaan olla Jumalan vertainen, vaan luopui omastaan. Hän otti orjan muodon ja tuli ihmisten kaltaiseksi. Hän eli ihmisenä ihmisten joukossa. Hän alensi itsensä ja oli kuuliainen kuolemaan asti, ristinkuolemaan asti.” (Fil. 2:6.)

Joulu on valon juhla. Jouluyön hiljentyminen tutun joulu-evankeliumin äärellä kutsuu paimenten tavoin kiiruhtamaan Jeesuksen luo. ”Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa” (Room. 8:1).

Kirkkokäsikirjan jouluyön johdannossa sanotaan pelkistetyn kauniisti: ”Tämä on se yö, jona ihmisen sovituksen ja anteeksiannon ikävä, ilon ja rauhan ikävä, tulevaisuuden ja toivon ikävä saa vastauksen.” Sen antaa Jumala Poikansa kautta. Meille on jätetty vastaanottajan osa. Jeesukseen uskoessamme olemme valkeudessa maailman pimeydestä huolimatta. Kristityt elävät nytkin Kristuksen tuloa odottaen niin kuin ne, jotka odottivat hänen ensimmäistä tuloaan. Hänen toinen tulonsa aikojen lopulla kuuluu yhteen hänen ensimmäisen tulonsa kanssa. Paavali kirjoittaa: ”Te tiedätte itse aivan hyvin, että Herran päivä tulee kuin varas yöllä. Mutta te, ystävät, ette elä pimeydessä, eikä tuo päivä pääse yllättämään teitä kuin varas. Te kaikki olette valon ja päivän lapsia. Me emme kuulu yölle emmekä pimeydelle. Emme siis saa nukkua niin kuin muut, vaan meidän on valvottava ja pysyttävä raittiina. Ne, jotka nukkuvat, nukkuvat yöllä; ne, jotka juovat, ovat juovuksissa

yöllä. Mutta meidän, jotka kuulumme päivälle, on pysyttävä raittiina: meidän on pukeuduttava uskon ja rakkauden haarniskaan ja otettava kypäräksemme pelastuksen toivo. Jumala ei ole tarkoittanut, että saisimme osaksemme vihan vaan että pelastuisimme Herramme Jeesuksen Kristuksen tullessa” (1. Tess. 5).

Eikö juuri nyt ole syytä yhtyä Kirkkokäsikirjan paljon puhuvaan rukoukseen: ”Sinulle, rakas taivaallinen Isä, olkoon iankaikkinen kiitos ja ylistys. Sinä olet antanut iankaikkisen elämän tulla keskellemme. Sinä sallit itse Valkeuden astua alas meidän pimeytemme, että yöhömmekoittaisi kirkkaus. Sinä olet tehnyt Poikasi halvaksi ihmislapseksi, että meistä tulisi Jumalan lapsia.” •

Antti Herkkola

Sana tuli lihaksi

JOH. 1: 1–14

JOULUPÄIVÄ 25.1.

Jouluevankeliumi Johanneksen mukaan muistuttaa meitä siitä, että Jeesuksessa ihmiseksi syntynyt Jumalan Poika oli olemassa jo ennen maailman luomista, ennen ajan alkua. Nikean uskontunnustus toteaa: ”Me uskomme yhteen Herraan, Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, joka on syntynyt Isästä ennen aikojen alkua.” Miika 5:2 yhdistää upealla tavalla toisiinsa Jumalan Pojan syntymisen ihmiseksi ja hänen varsinaisen syntymisensä ”ennen aikojen alkua”: ”Sinä Betlehem, sinä Efrata, sinä olet pienin Juudan sukukuntien joukossa! Mutta sinun keskuudestasi nousee Israelille hallitsija. Hänen juurensa ovat muinaisuudessa, ikiaikojen takana.”

Johanneksen evankeliumin 1. luvun jakeita 1–18 kutsutaan Kristus-hymniksi. Se on runomuotoon kirjoitettu alkukirkon tunnustus, jota käytettiin todennäköisesti jumalanpalveluksissa. Siinä on kerrottu

lyhyessä, helposti muistettavassa ja erittäin informatiivisessa muodossa Jumalan Pojan historia ennen hänen ihmiseksi tuloaan ja sen jälkeen.

Hymnissä Pojasta käytetään nimeä *Sana*. Tämä Sana on Jumala. Jos siirrymme pois Raamatun ilmoituksesta ja alamme pitää Jeesusta vain tavallisena ihmisenä, siirrymme samalla pois koko kristinuskosta; Jeesuksen jumaluus on uskomme luovuttamatonta ydintä. Ilman sitä koko pelastuksemme perustus murenee, sillä pelkkä ihminen ei olisi koskaan voinut kuolemaltaan sovittaa ihmiskunnan syntivelkaa.

Johannes toteaa, että kaikki on syntynyt ”Sanan voimalla”. Näkymät ovat huikeat, sillä kelatessamme Raamattua aivan sen alkuun näemme, kuinka Jumala ”sanoo” kaiken olemaan. Jumalan Poika on siis se elävä Sana, jonka välityksellä koko maailma sai kerran syntynsä. Pienessä Jeesus-lapsessa maailman Vapahtajaksi syntynyt Jumalan Poika oli siis kerran luomassa ihmiskuntaakin – siis myös sinua ja minua!

Raamattu nojaa aina taaksepäin. Uudempi teksti ei tuo julki varsinaisesti mitään uutta, vaan ainoastaan tarkentaa sitä, mikä on jo aikaisemmin todettu. Näin myös jakeissa 2–3. Ne nojaavat taaksepäin Sananlaskujen kirjaan, jossa puhutaan Viisaudesta persoonana, joka on syntynyt ”ennen kuin maata oli” (Sananl. 8:23). Tämä Viisaus kertoo itsestään ja sanoo: ”Olin läsnä, kun hän pani taivaat paikoilleen ja asetti maanpiirin syvyyksien ylle” (Sananl. 8:27). Tämä Viisaus myös kutsuu jokaista luokseen (Sananl. 8:1). Viisaus on sama kuin Sana eli Jumalan Poika. Vanha ja Uusi testamentti kuuluvat yhteen – toista ei ymmärrä ilman toista.

Jakeet 4–5 ovat lempijakeitani Raamatussa. Ne kuvaavat sitä, kuinka Jumalan Pojassa oli ja on elämä ja kuinka tämä elämä loistaa keskellä synnin pimeyttä. Kaiken mustan keskellä on Jumalan kirkkaus, jonka suojiin saa paeta ja jonka sylistä löytyy

ikuinen onni. On Jeesus, jolle Saatana ja hänen lakeijansa, synty ja kuolema, eivät voi mitään. On Jeesus, josta Raamattu todistaa: ”pimeys ei ole saanut sitä valtaansa.”

Joulun sanoma vie meidät omistamaan hänet, joka on ”täynnä armoa ja totuutta”. Saamme Pyhässä Hengessä katsella evankeliumin kirjoittaja Johanneksen tavoin ”hänen kirkkauttaan, kirkkautta, jonka Isä ainoalle Pojalle antaa”. Ei tarvitse enää yrittää mahdottomia; lihaksi tullut Sana, Jeesus Kristus, on majakka, jonka luokse syntinen ja itsessään täysin mahdoton saa tulla ja jonka valossa elämä alkaa elää. Hänessä saamme syntien anteeksiantamuksen, henkilökohtaisen uskon ja todistuksen, jonka saamme kantaa maailmaan. Hän lahjoittaa itsessään kaiken tämän eikä meille jää muuta tehtävää kuin ottaa vastaan ilmainen lahja hymyssä suin. Se on sitä suurinta jouluiloa.

Vanhan testamentin messias-ennustukset olivat monien mielessä, kun he seurasivat Johannes Kastajan toimintaa. Monet uskoivat, että hän olikin kirjoitusten lupaama Pelastaja. Siksi Johannes evankeliumissa ilmaisee selvästi Johannes Kastajan tehtävän; sen, että ”ei hän itse ollut tuo valo, mutta valon todistaja hän oli”. Johannes Kastajan tehtävä oli raivata tietä Jeesukselle, jotta ihmissydämet olisivat avoinna, kun Valo itse ilmestyy. Johannes Kastaja oli se profeetta Elia, jonka Malakian kirja lupasi (Mal. 3:23) ja jonka tehtävänä oli Vanhan testamentin Elian tavoin ilmoittaa, kuka todella on Jumala. Samoin kuin tuli löi alas Karmel-vuorella Elian taistellessa Baalin profeettoja vastaan (1. Kun. 18:38–39), samoin Jumalan kirkkaus loisti Johannes Kastajan osoittaessa Jeesusta ja sanoessaan: ”Katsokaa: Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!” (Joh. 1:29). On mielenkiintoista huomata, että Vanha testamentti loppuu Malakian ennustukseen tulevasta Eliasta ja Uusi testamentti alkaa siitä, kun hän

astuu esiin (Mark. 1:1–). Jälleen osoitus siitä, että Raamattu on yksi. ●

Markus Malmivaara

Pastori, Pirkanmaan ja Satakunnan aluejohtaja, Suomen Raamattuopisto

Kristuksen todistajat

AP. T. 6:8–15; 7:54–60

TAPANINPÄIVÄ,

2. JOULUPÄIVÄ 26.12.

Mitä Stefanos opettaa meille tehtävästämme Kristuksen todistajina? Ensinnäkin sen, että puheemme tulee nousta Raamattusta. Stefanoksen puhe oli samanlainen kuin monet psalmit kuten 78, 105 ja 106. Niissä muisteltiin Jumalan suuria tekoja ja Jumalan kansan lankeemuksia, Jumalan uskollisuutta ja kansan uskottomuutta.

Stefanos puhui sellaisella Pyhän Hengen voimalla ja viisaudella, etteivät hänen vastustajansa kyenneet puolustautumaan. Siinä Jumalan sanassa, jota hän oli tutkinut ja jota hän julisti, oli Pyhän Hengen voima ja ylimaallinen viisaus.

Stefanosta ei kutsuta diakoniksi, vaikka tehtävät olivat palvelua. Kieliraja toi mukanaan ristiriitoja jo silloin. Palvelutehtävänkin kriteerinä oli, että ihminen oli täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä. Kaikkiin seurakunnan tehtäviin tulisi valita ihmiset sillä kriteerillä. Jokaisessa virantäytössä tulisi lukea Paavalin kirjeestä Timoteukselle, millaiset ovat seurakunnan työntekijän edellytykset. Kriittisin piste on tämä: hän on säilyttänyt uskon ja hyvän omantunnon.

Stefanoksen tehtävässä yhdistyivät palvelu ja julistus. Sellainen palvelu, joka kieltäytyy julistamasta evankeliumia, ei täytä Jeesuksen lähetyskäskyä eikä kuulu kristillisen kirkon tehtäviin. Tämä tulisi kirkossa yhä muistaa.

Palveleminen ei ollut arvostettua antiikin aikana. Sofistit sanoivat: ”Miten ihminen voi olla onnellinen, kun hänen täytyy

palvella jotakuta?” Jeesus puhui päinvas-
toin: ”Suurin on se, joka palvelee.” Hän
sanoi tulleen palvelemaan ja antamaan
henkensä (Mark. 10:45) – kuten Stefanos-
kin joutui tekemään.

Kun vastustajat eivät kyenneet asial-
lisesti osoittamaan Stefanoksen olleen
väärässä, he turvautuivat valheisiin, jopa
samoihin kuin Jeesuksen kohdalla. Mo-
lempia syytettiin puhumisesta temppeliä
vastaan. Stefanos muistutti, ettei Juma-
la oikeastaan ollut käskenyt rakentamaan
temppeliä, vaan ajatus oli Daavidin, eikä
Jumala varsinaisesti asu ihmisten pystyt-
tämissä rakennuksissa.

Stefanosta syytettiin myös siitä, että
hän puhui Moosesta eli lakia vastaan. Ste-
fanos muistutti, että Mooses oli puhunut
hänen kaltaisensa profeetan tulemisesta.
Juutalaisessa tulkinnassa sen oli ym-
märretty tarkoittavan Messiasista. Stefanos
viittasikin puheessaan sekä Mooseksen et-
tä Joosefin kohdalla samankaltaisuuteen
Jeesuksen kanssa. Puhe ei ollut vain puo-
lustusta, vaan Jumalan sana alkoi syyt-
tää syyttäjiä. Stefanos osoitti, että hänen
syyttäjänsä olivat itse lainrikkokijia.

Stefanos totesi, että Israelin kansa oli
vastustanut profeettoja, jotka olivat il-
moittaneet Messiaan – Vanhurskaan – tu-
lon, ja nyt he ovat murhanneet hänetkin.
Hän esittää suoran syytöksen: ”Te saitte
lain, mutta ette sitä noudattaneet.”

Kun neuvoston jäsenet katsoivat Ste-
fanosta, tämän kasvot näyttivät heistä
kuin enkelin kasvoilta. Raamatun mukaan
silmit ovat sielun peili. Se, mitä katsomme,
vaikuttaa meihin (Ps. 34:6). Moosek-
sesta kerrotaan, että hänen kasvonsa lois-
tivat, kun hän oli keskustellut Jumalan
kanssa. Oli keskustellut Stefanoskin Her-
ransa ja tämän sanan kanssa. *Enkeli* tar-
koittaa ’Jumalan sanasaattajaa’. Ehkä kuu-
lijat ymmärsivät sydämessään, että tällä
miehellä oli sanoma Jumalalta, mutteivät
silti taipuneet hänen sanomaansa.

”Ei sovi meidänkään valittaa vaivojam-
me, vaikka meistäkin vääriä syytöksiä teh-
dään. Ei Paholainen muuta voikaan kuin
valehdella ja vääristää oikeaa, rehellistä
puhetta ja kääntää sitä pahimpaan päin.”
(Luther.) Jos Stefanos olisi nähnyt vain
suuren neuvoston jäsenet, hän olisi ma-
sentunut. Hän sai kuitenkin nähdä Jeesuk-
sen. ”Meidän silmämme eivät saa sellaista
nähdä, mutta Sanassa me, Jumalan kiitos,
saamme nähdä ihan samaa” (Luther).

Stefanoksen puheen vaikuttavin kohta
on loppu. Hän sai katsella ”Jumalan kirk-
kautta ja Jeesusta, joka seisoi Jumalan oi-
kealla puolella”. Oliko Jeesus noussut suo-
rastaan seisomaan, kun tämä tapahtui?
Kunnioittiko hän näin ensimmäisen kris-
tityn marttyyrin viime hetkiä?

Kun Stefanos sanoi, mitä näki, suuren
neuvoston väki kävi hänen kimppuunsa,
raahasi hänet ulos kaupungista ja kivit-
ti hänet kuoliaaksi. Viimeiset sanat oli-
vat hyvin samanlaiset kuin Jeesuksellakin
oli ollut: ”Herra, älä vaadi heitä tilille täs-
tä synnistä” ja: ”Herra Jeesus, ota vastaan
minun henkeni.”

Augustinus sanoi, että edellinen
rukous: ”Herra, älä vaadi heitä tilille täs-
tä synnistä” pelasti Sauluksen eli Paava-
lin, joka oli valvojana tuossa teloituksessa.
Ensin hän oli kuullut perusteellisen raa-
mattutunnin ja sitten tämän merkillisen
rukouksen. Ei kestänyt kauan, kun Saulus
kohtasi Jeesuksen ja sai oppia maailman
ihmeellisimmän sanoman.

Lopulta Stefanos joutui todistamaan
hengellään. Hän oli ensimmäinen siinä
ketjussa, joka on osoittanut todeksi Jeesuk-
sen sanat: ”Jos he vainoavat minua, he tule-
vat vainoamaan myös minun seuraajiani.”

Kirkkoisä Tertullianuksen mukaan
kristittyjen veri oli siemen. Se, miten he
menivät rohkeasti kuolemaan, vaikutti ih-
misiin.

Miten meidän siis tulee todistaa Her-
rastamme? Palvelemalla, tutkimalla ja

julistamalla Jumalan sanaa, katsomalla Kristusta ja iloitemalla siitä, että saamme elämässä ja kuolemassa olla hänen omiaan ja hänen turvissaan, ja rukoilemalla niidenkin puolesta, jotka ovat kaikkein hankalimpia lähimmäisiä.

Vieläkö on niitä, jotka Paavalin tavoin sanovat: ”En pidä henkeäni minkään arvoisena, kunhan vain täytän juoksuni ja sen viran, jonka Herralta Jeesukselta olen saanut: Jumalan armon evankeliumin todistamisen” (Ap.t. 20:24)?

Voisimmeko kuolla niin, että kuolemammekin todistaisi Jumalasta? Voisimmeko elää niin, että kuolemammekin olisi todistus Jumalan armosta ja hyvyydestä?

(Tämä sananselitys on julkaistu aikaisemmin Perustassa 6/2011.) •

Timo Junkkaala

Jeesus pakolaisena

MATT. 2: 13-21

VIATTOMIEN LASTEN PÄIVÄ 28.12.

Kun Herodes, suureksi sanottu, kuoli vuonna neljä ennen ajanlaskumme alkua, häntä tuskin Israelissa suri kukaan. Kuolinpäivänsä kynelet hän kuitenkin varmisti määräyksellään polttaa suuren joukon juutalaisjohtajia kuolinhetkellään. Itkuinen on päivän evankeliumikin. Toiset aiheuttavat, toiset pyyhkivät kyneleitä. Vainoharhainen hallitsija tapatti yhden vaimoistaankin ja kolme pojistaan. Pojista yksi oli Aristobulos, jonka poika Agrippa oli nelivuotias silloin, kun jäi vaille isää yhdessä sisarensa Herodiaksen kanssa. Agrippa jatkoi isoisän väkivaltaperinnettä surmauttamalla apostoli Jaakobin, Johanneksen veljen, kaiketi v. 41 jKr. Herodes Agrippa I kuoli itse järkyttävällä tavalla kolme vuotta myöhemmin (Ap. t. 12). Hänen poikansa Agrippa II ja tyttäistä nuorimmainen Drusilla saivat kuulla evankeliumin Paavalilta (Ap. t. 25:22–26:32; 24:24).

Uusi testamentti ei anna tarkkoja ajankäilyksiä. Olennaista on Jumalan teot historiassa ja niistä kertovat uutiset (evankeliumi). Tarkin lienee Johannes Kastajan toiminnan alku keisari Tiberiuksen 15. hallitusvuotena eli vuonna 28–29 jKr. (Luuk. 3:1). Tiberius hallitsi Augustuksen jälkeen v. 14–37 jKr. Jeesus oli noin kolmenkymmenen vuoden ikäinen aloittaessaan työnsä (Luuk 3:23). Jos Herodes kuoli v. 4 ea, ajoittuu Jeesuksen syntymä vuoteen 5 tai 6 ea. Juutalaisten tähdistäennustajien ja heihin liittyneiden messiasodottajien matka Kaldeasta Eufraatin uomaa Pohjois-Israeliin kautta Jerusalemiin kesti useita kuukausia. Raamatun ulkopuolisten lähteiden mukaan tuhansiin noussut joukko sai Jerusalemissa ansaittua huomiota. Tietäjät joukkoineen palasivat Herodeksen harmiksi toista tietä kuin aikanaan Jumalan mies Betelistä (1. Kun. 13:10).

Joosefin matkajärjestelyt jatkuvat. Egyptiin on tällä kertaa lähdeittävä. Heramme oli pakolaisena siinä maanosassa, missä on eniten pakolaisia nykyisin. Juutalaisia siirtokuntia arvioidaan Välimeren ympäristössä olleen puolitoistasataa. Joosefin tai Marian sukulaisia saattoi hyvin olla vastaanottamassa. Joosefille unet olivat tärkeä Jumalan johdatuksen tapa. Yhtään repliikkiä ei tälle hiljaiselle, hienotunteiselle ja hurskaalle miehelle anneta. Matteus juutalaisena antaa miehen näkökulmaa asioihin, mutta lienee myös henkilökohtaisesti tuntenut Joosefin ja haastatellut häntä. Jos se perimätieto on oikea, että Joosef kuoli samoihin aikoihin keisari Augustuksen kanssa (v. 14 jKr), Luukas ei enää voinut tavata Joosefia, eikä hän kerro myöskään unista. Egyptistä kutsuttiin Vanhan testamentin Kristus-esikuvatkin Joosef ja Mooses kansaa pelastamaan. Matteus viittaa profetian täyttymiseen lyhyessä perikoopissa kolme kertaa.

Herodeksen raivo ja sen seuraukset eivät yllätä. Beetlehemien poikalasten

eliminointi kahden ikävuoden haarukalla kertoo omalla tavallaan Herramme syntymän ajoituksesta. Juutalaisten kärsimys-historia palaa mieleen ajalta ennen ja jäl-keen Herraamme. Maailmassa on kolme suurta kärsimystä, joille on vaikea löytää inhimillistä selitystä: juutalaisten, Jee-suksen ja kristittyjen kärsimys. Kaikki-en selitys on teologinen: Paholaisen viha kaikkea Jumalaan liittyvää kohtaan. Pro-fetioita ei sovellettu Jeesukseen, vaan pro-fetiat tulivat mieleen, kun asiat tapahtui-vat. Oliko siis Betlehemin lastensurman pakko tapahtua, koska se oli ennustettu? Meille eilinen on mennyt ja tulevaisuus vielä tulossa, koska olemme sidotut ai-kaan. Jumala on luonut ajan, muttei itse ole siinä, niin kuin kirjailija ei ole roma-nissaan. Jumala ei ole kadottanut eilistä, ja tulevaisuus on hänelle nyt: hän näkee koko ruudun. Herodes olisi voinut päät-tää toisin, mutta Jumala näki hänen pää-töksensä jo ajan alussa. Jumala näkee en-si vuonna tapahtuvan onnettomuuden ja viime vuonna tehdyn abortin tapahtuvan nyt. Mutta kuka näkee Suomen kohtalon, kun vuonna 1970 hyväksytyin lain jälkeen yli puoli miljoonaa on surmattu elämän alkuhetkillä?

Jälleen Joosef, uni ja matka. Joosef ko-koaa perheensä, noin kaksivuotias Jeesus ja seitsentoistavuotias Maria ja sukulai-set hyvästellään. Herodes, kaikkiaan kol-mekymmentäkolme vuotta Juudeaa hal-littuaan, kulki isiensä tietä ainoan Suuren eteen tiliä tekemään. Kun peli päättyy, niin kunkku kuin sotilas pannaan samaan laatikkoon (shakki). Seuraaja Arkelaos, julma kuten isänsäkin, karkotettiin va-litusten seurauksena Galliaan yhdeksän hallitusvuoden jälkeen. Oikea oli Joose-fin arvio, ja taivaallinen uniohjaus joh-datti pienen perheen Galilean Nasaretiin. Pensasvesaikoin ympäröimä Nasaret (*ne-zer 'vesa'*) (Jes 11) oli myöhemmin kaikua kristittyjen korvissa ihanana profeettojen

täyttymyksenä, kun taas Jeesus Nasareti-lainen ja nasarettilaislahkon ihmiset koki-vat epäuskoisten halveksunnan ja pilkan. Paitsi nasarettilaiseksi, häntä sanottiin myös syntisten ystäväksi. Kuolevaisten ai-noa lohdutus. ●

Keijo Rainerma

Jeesuksen nimessä

MATT. 4: 12–16

UUDENVUODENPÄIVÄ 1.1.

Kalenterivuosi alkaa kirkoissa uudenvuo-denpäivänä juhlallisesti teemalla: Jeesuk-sen nimessä.

John Newton, orjalaivan kipparista pa-pinvirkaan edennyt, yhden uudenvuoden virtemme tekijä, runoilee virressä 42: ”On Jeesus nimi ihanin sielulle uskovalle. Se lohdun antaa tuskihin, luo rauhan ristin alle.” Päivän teksteissä on sitten rauhan ohella esillä myös ristiriitoja, taistelua ja pimeyttä ja kuolemaa.

Evankeliumitekstin alkusanoissa tode-taan Herodeksen vankilan ovien kolahta-neen Johannes Kastajan takana. Kirjeteksti (Ap. t. 4) puolestaan on peräisin Pietarin ja Johanneksen temppelivartioston sellissä viettämän yön ja ihmeellisen vapautumi-sen jälkeisestä rukoushetkestä, jossa psal-mitekstiä lainaten ihmetellään pakanoi-den raivoa ja rukoillaan: ”Katso nyt, Herra, kuinka he meitä uhkailevat! Anna palve-lijoiillesi voimaa pelotta julistaa sanaasi. Ojenna kätesi, niin että sairaaat paranevat, että tapahtuu tunnustekoja ja ihmeitä py-hän palvelijasi Jeesuksen nimessä.”

Evankeliumitekstiin sisältyvä Jesajan lainaus taas vie lukijan 700 vuotta varhai-sempaan aikaan, jossa ”pakanoiden Ga-lilean”, Merentien maisemissa ihmiset istuivat ”kuoleman varjon maassa” eli ru-nokielestä riisuttuna elivät assyrialaisen sotilassaappaan alla.

Evankeliumiteksti tarjoaa ikään kuin johdannon Jeesuksen julkisen toiminnan

alkamiseen. Pian hän täyttäisi koko Galilean opetuksillaan ja hänen nimensä tunnettaiisiin joka kylässä. Tässä tekstikatkelmassa ei vielä edetä Jeesuksen opetukseen tai tekemisiin, vaan kuvataan sen merkitystä Jesajan 9. luvusta lainatuin sanoin: ”Kansa, joka asui pimeydessä, näki suuren valon. Niille, jotka asuivat kuoleman varjon maassa, loisti kirkkaus.” Samassa luvussa luvataan sotasaappaiden joutumista tulen ruuaksi ja kerrotaan syntyvästä lapsesta ja hänen nimistään: ”Ihmeellinen Neuvontuoja, Väkevä Jumala, Iankaikkinen Isä, Rauhan Ruhtinas.”

Jeesuksen nimi lienee yhä ihmiskunnan tunnetuimpia. Monen vuosisadan ajan se painettiin vuodesta toiseen suomalaisen yliopistoalmanakan kanteen muodossa XXXX- vuotta jälkeen Vapah-tajamme Kristuksen syntymän. Samalla Jeesuksen nimi lienee historiassa eniten ristiriitoja herättänyt nimi. Katolinen leh-timies kirjoitti jo kauan sitten tähän ta-paan: Jeesuksesta ei puhuta sivistyneiden ihmisten kesken. Seksin, rahan ja kuoleman tavoin Jeesus on niitä puheenaihei-ta, jotka tekevät sivistyneen keskustelun epämiellyttäväksi. (Näistä jäljellä lienevät enää Jeesus ja kuolema.) Historian opis-kelija voi suorittaa loppututkimuksen edes sivuamatta kertaakaan ongelmaa sen juu-talaisen puusepän olemassaolosta, joka jakaa historian kahtia. Aikaa mitataan Jee-sukseen asti ja hänestä lähtien, mutta hä-net itsensä jätetään ikään kuin piiloon ja kuitenkin hän on ainoa ihminen koko ih-miskunnan historiassa, johon on välittö-mästi liitetty Jumalan nimi.

Meidän jälkimoderniksi sanottuun ai-kaamme istuu hyvin inhimillinen, suvait-sevainen, demokraattisesti ja rakkaudella muokattu Jeesus, vanhoista vertyneistä myyteistä riisuttuna ja puettuna kaikkiin sateenkaaren väreihin.

Luovat inhimilliset Jeesus-viritykset ovat nekin omalla tavallaan lähellä Mat-

teuksen neljättä lukua. Nimittäin sen al-kuosaa, kiusauskertomusta, jossa Jeesusta itseään houkutellaan kaikenlaisiin harha-käsityksiin. Päästäkseen oikeaan ymmär-rykseen Jeesuksesta on viisasta ottaa vaka-vasti tätä evankeliumikatkelmaa seuraava Matteuksen jae: ”Tästä lähtien Jeesus ju-listi: Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!”

Kääntymisen harjoittamisen yksi piir-re on suostua Jumalan sanan opettamaksi sekä Jumalan ja hänen tahtonsa tuntemi-sen suhteen että sen suhteen, mitä minus-ta itsestäni löytyy.

Luther selittää ”Ihmeellisen neuvon-tuojan” toimintaa näin: ”Hän tekee paran-tumattomaksi syntiseksi sen, jonka hän aikoo tehdä vanhurskaaksi, houkaksi sen josta aikoo tehdä viisaan, heikoksi sen, jos-ta aikoo tehdä väkevän. Hän syöksee kuole-maan sen, jonka aikoo tehdä eläväksi. Hän vajottaa helvetin syvyyksiin sen, jonka ai-koo viedä taivaaseen. Täydellä syyllä häntä sanotaan Ihmeelliseksi. Hänen Isän nimen-sä taas osoittaa, ettei hän vain anna lapsille elämää, vaan että hän myös elättää, vaattet-taa opettaa ja kurittaa heitä, huolehtii heis-tä ja valmistaa heille perinnön.”

Alkava uusi vuosi on edelleen Anno Domini, Herran vuosi. Siksi se voi kaikეს-ta huolimatta ja kaiken yllättävän ja pelot-tavankin keskellä olla myös armon vuo-si tässä ristiriitojen ja levottomuuksien maailmassa. ●

Martti Ylinen
Pastori

Herran huoneessa

JOH. 7: 14–18

2. SUNNUNTAI JOULUSTA 4.1.

Valehtelun SM-kisat järjestetään vuosit-ain Korttesjärvellä. Takana on jo 20 koitos-ta. Kilpailun sääntöjen mukaan tarinan on oltava uskottava, mutta ei kuitenkaan to-si. Valhe onkin aina totuuden vääristelyä.

Valehtelijan pyrkimyksenä on harhauttaa kuulijansa. Tällaisesta vilpistä aikalaiset syyttivät myös Jeesusta. Häntä pidettiin huijarina, totuuden vääristelijänä. Tähän viittaavat Jeesuksen sanat ”onko opetukseni lähtöisin Jumalasta vai puhunko omiani”.

Totuus on tärkeä sana Johanneksen evankeliumissa, ja se yhdistetään usein nimenomaan Jeesukseen. Jo ensimmäisessä luvussa mainitaan, kuinka Jeesus ”oli täynnä armoa ja totuutta” (1:14). Hän oli olemukseltaan aito totuus, valheen vastakohta. Muutamaa jaetta myöhemmin mainitaan, että Jeesus myös toi armon ja totuuden (1:17). Näitä sanoja ei pidä ymmärtää liian rajaavasti: aikaisempikin ilmoitus on ollut totuudenmukaista. Jeesus välittää sen sanoman, joka on löydettävissä Vanhan testamentin kirjoituksista. Hän vain ilmoittaa sen kokonaisuutena, täydellisenä ja ymmärrettävänä totuutena.

Ennen kaikkea Jeesus välittää totuuden ihmisestä ja Jumalasta. Hän osoittaa ihmiselle tämän rappiotilan, syntisäiäuden. Silloin tämä ymmärtää olevansa osa langennutta ihmiskuntaa, jonka keskellä on paljon syntiä ja saastaa. Aapeli Saarisalo sanoitti totuuden osuvasti: ”Ihminen on vararikossa ilman lunastusta Kristuksessa.” Vaikka minulla olisi läjäpäin rahaa, nippukaupalla mainetta ja kunniaa, mitä hyötyä siitä on. Jos minä en tunne Kristusta eikä hän tunne minua, olen kerjäläinen. Silloin olen syntieni vallassa; en kykene tekemään pahalle vastarintaa. Silloin olen Jumalan vihan alla, sillä minulla ei ole Jeesuksen veren suojaa ylläni. Silloin olen kuollut vaikka elän, sillä minulla ei ole yhteyttä elämän antajaan.

Näin ollen totuus tekee kipeää mutta se myös vapauttaa. Sillä samalla ihminen saa myös aavistaa jotakin siitä armosta, joka on Jeesuksessa Kristuksessa: Jumala lähetti maailmaan ainoan Poikansa, joka eli täydellisen elämän ja vuodatti viattoman verensä syyllisten puolesta. Hän otti sen

paikan, joka olisi kuulunut syntisille, koko ihmiskunnalle. Minä saan siis istuutua Jeesuksen jalkojen juureen ja sanoa hänelle: ”Ilman sinua elämäni on tyhjä ja vaila tarkoitusta. Ilman sinua minulla ei ole mitään. Mutta sinussa minulla on kaikki. Anna anteeksi. Ole minulle se, mikä jo olet: kaiken elämän ja hyvyyden lähde.”

Ihminen ei saa muunnella tätä Jumalan sanan totuutta. Muuntelu on vaarallinen leikki, joka koituu lopulta turmioksi. Se on kuin tappava myrkky, joka pilaa kaiken eheän ja puhtaan. Luther viittaa tähän toisen käskyn selityksessään: ”Kaikkein eniten väärinkäyttöä tapahtuu kuitenkin hengellisissä, omaatuntoa koskevissa asioissa, väärin saarnamiesten noustessa esittämään valheitansa Jumalan sanana – –. Katsohan, se merkitsee aina halua vetää Jumalan nimi pahuutensa verhoiksi ja kaunistukseksi ja olla muka oikeassa.” Kristityn tehtävänä on välittää oikein ne totuuden sanat, jotka on talletettu Raamatun sivuille. Tietyssä mielessä hänen olisi kyettävä lausumaan Jeesuksen kanssa tämän sanat: ”Se, mitä minä opetan, ei ole minun oppiani, vaan hänen, joka on minut lähettänyt.”

Jos yksityinen kristitty kadottaa totuuden, matkanteko muuttuu harhailuksi. Sama pätee myös kirkkoon kokonaisuudessaan: valheessa elävä kristillinen yhteisö on kuin karkuun päässyt ilmapallo, joka poukkoilee tuulen mukana sinne ja tänne. Jos taas sen elämä pohjautuu Jumalan sanaan, se kykenee sanoittamaan tehtävänsä kirkkaasti ja selkeästi. Totuudellisuus ei suinkaan merkitse elämän helppoutta. Päinvastoin usein juuri se, joka pitää kiinni totuudesta, joutuu kärsimään häväistystä ja pilkkaa. Tämän sai kokea todeksi Jeesus, ja sama osa on kuulunut monille hänen seuraajilleen. Kirkko tekee taivaltaan ristin alla.

Valheiden verkossa elävä maailma ei voi sietää totuuden paljastavaa ääntä. Siksi se

pyrkii kaikin tavoin katkaisemaan totuuden torvet. Raamatun valossa näyttää jopa siltä, että viimeisinä päivinä valheellisuus kasvaa. Jeesus itsekin puhui ”vääristä messiaista” ja ”vääristä profeetoista” (Matt. 24:24). Onni on kuitenkin siinä, että loppujen lopuksi totuus voittaa ja valhe joutuu häpeään. Siksi onkin elintärkeää takertua kiinni Jeesukseen ja siihen totuuteen, jonka hän välittää. Hän ei ole puhunut, ei puhu eikä tule puhumaan omiaan. Sen sijaan hän itse on totuus, joka tekee vapaaksi. •

Lasse Pesu

Pastori, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan aluejohtaja, Suomen Raamattuopisto

Jeesus, maailman valo

MATT. 2: 1–12

LOPPIAINEN 6.1.

Raamatun kertomuksen elokuvan muotoon saattamisessa on riskinsä. Miten voisi Raamatun tekstiä kunnioittaen tehdä elokuva, joka puhuttelisi nykyajan ihmistä? Tänä vuonna ilmestyneessä *Nooa*-elokuvassa on mielestäni pahasti epäonnistuttu. Kertomus on kaukana Jumalan pyhydestä. Sovitus puuttuu siitä täysin. Muutaman vuoden takaista elokuvaa *Matkalla Beetlehemiin* sen sijaan uskallan suositella. Se on vaikuttava elokuva, joka osaa viedä hienolla tavalla katsojansa juuri itämaan tietäjien näkökulmasta katselemaan Jeesuksen syntymän vaiheita. Herättää tämäkin elokuva kysymyksensä, mutta ei liian häiritsevästi.

Raamattu kertoo (1. Kor. 8), kuinka on olemassa vain yksi Jumala. Miten ihminen voi saada hänestä tietoa? Luotuina, vähäisinä, pieninä meillä ei ole muuta mahdollisuutta kuin tarttua niihin tapoihin joilla Jumala itse päättää kertoa itsestään. Loppiaisen perinteinen evankeliumikohta on tärkeä teksti, jonka äärellä tätä voi pysähtyä saarnassa pohtimaan. Rippikoulussa

opetetaan, kuinka yleiseen ilmoitukseen kuuluu luonto, omatunto ja johdatus. Viime vuosina on ilmestynyt hyviä ja perusteellisia kirjoja mm. Tapio Puolimatkalta, joissa syvennyttään juuri näihin ilmoituksen alueisiin. Omaantuntoon liittyvään ilmoitukseen suosittelen Budziszewskin kirjaa *Tätä emme voi olla tietämättä*. Yleinen ilmoitus huutaa yhä lujempaa Yhden Jumalan, Luojan, olemassaoloa!

Itämaan tietäjät tulivat yksinkertaisesti idästä (*anatolee*), auringon nousun suunnalta. Sillä suunnalla oli Persia, ja siellä olivat olleet muutamaa sataa vuotta aikaisemmin myös juutalaiset pakkosiirron aikana. Danielin kirja kuvaa, kuinka juutalaisia oli korkeissa tehtävissä. Millaisen jäljen he olivat näiden Itämaan tietäjien koulutukseen jättäneet? Se tiedetään, että Jeesuksen syntymän aikoina nykyisen Lähi-idän alueilla osattiin odottaa erityisen maailmanhallitsijan syntymää. Betlehem ei ollut kuitenkaan idän tietäjien tietoisuudessa. Ainakin Miikan profeettakääröt siis puuttuivat. Todennäköisesti koko Raamattu. Idän tietäjät olivat yleisen ilmoituksen varassa.

Keiden sisintä Jumala tässä kertomuksessa ensin liikuttaa? Tietäjien. He ovat *magos*, tietäjiä, noitia. He harrastivat astrologiaa, magiaa ja ennustuksia sellaisilla menetelmillä, millä pakanaukonnoissa on kautta aikojen saatu yhteys Saatanaan ja häneen kytköksissä oleviin henkivaltoihin. Jumala pidättäköön itsellään oikeuden paljastaa itsensä tavalla, jonka hän valitsee, ja sen, kenelle hän ilmoittaa itsensä. Viesti on siinä, että myös syvällä, kaukana Jumalasta oleva ihminen voi tulla Jumalan herättämäksi. Tämä on todellisuutta aikamme maailmassa: ihminen voi kohdata yhden Jumalan, Raamatun Jumalan todellisen *kutsun* Koraanin sivuilla, horoskoopeissa, pakanallisessa jumalanpalveluksessa jopa Putouksen äärellä, mistä tosin en ole kuulut esimerkkiä.

Tietäjät lähtevät liikkeelle. Yhteys Jumalaan ei synny ilman erityistä ilmoitusta. Luonto, tähti, johdattaa heidät Jerusalemiin. Nyt he ovat lähellä. Jerusalemissa, Israelin kansan pääkaupungissa on Raamatun tekstit. He kohtaavat profeetta Miikan ennustuksen syntyvän kuninkaan synnyinpaikasta. Israelin kansan vaiheet ja Raamattu ovat Jumalan erityistä ilmoitusta. Jotta Raamattu pääsisi synnyttämään elämän yhteyden Jumalaan, täytyy kirjoituksissa päästä kohtaamaan sen avain, Jeesus Kristus. Fariseuksilla ja kirjanoppineilla oli Raamattu käsissään, ja kuitenkin heillä ei ollut siitä hyötyä. He osaavat kyllä neuvoa tietäjät noin kymmenen kilometriä etelään, Betlehemiin, mutta eivät itse lähde matkaan.

Kun tietäjät ja pienokainen Jeesus kohtaavat, Betlehemissä tapahtuu se, mitä Jerusalemissa ei kerrota tapahtuneen. Nyt tietäjät kumartuvat (*proskyneoo*). Sana on hyvin syvälinen. Tarkka sisältö on 'suudella kohti'. Se on kumartumista, kumartuen palvomista, rukoilemista. Siinä on mukana nöyryys korkeamman edessä. Olemme vieraantuneet tästä asennosta seurakuntaelämässämme. Etiopian lähetyksentällä tämä on seurakunnassa arkipäivää: yhtään pitempiä rukouksia varten polvistutaan lattialle oman selkänöjattoman penkin eteen, pahvinpala polvien suojana.

Siinä he ovat: tietäjät ja Jeesus. Huikea asetelma. Arvokkaat tietäjät jättävät karavaaninsa ja lankeavat maahan kumartaakseen Jeesusta. Jerusalemissa he kohtasivat vuosikymmeniä hallinneen arvokkaan Herodes-kuninkaan. Häntä heidän ei kerrota kumartaneen. Rohkeasti he sanoivat tullessaan kumartamaan syntyynyttä juutalaisten kuningasta. Se tapahtui Betlehemin vaatimattomissa olosuhteissa kaukana kuninkaanlinnan komeudesta. Ristin teologia on oikea teologian muoto.

Yleinen ilmoitus johdatti tietäjät erityisen ilmoituksen äärelle. Erityinen ilmoi-

tus puolestaan avautui heille Jeesuksen kohtaamisessa. Kohtaamisen tavassa on ainesta jatkopohdintaan, loppiaisen saaraan. Jokainen tulemme polvistumaan Jeesuksen edessä Isän Jumalan kunniaksi Filippiläiskirjeen mukaisesti (2:10–11). Jeesus on edelleen Ilmestyskirjan (19:16) sanoin: ”Kuninkaiden Kuningas, herrojen Herra.” On tärkeää siis jo nyt tässä ajassa opetella tämä asento Jeesuksen edessä ja olla ahkeria kutsumaan niin lähellä kuin kaukana olevia tähän samaan. Loppiaainen on pakanalähetyksen päivä. •

Harri Niemelä

Kappalainen, Jämsän seurakunta

Kasteen lahja

LUUK. 3: 15–18, 21–22

1. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA 11.1.

Johannes Kastaja aloitti toimintansa aikana, jolloin Rooman maailmanmahdin alle painettu Israelin kansa etsi itselleen vapauttajaa. Siksi Johanneksen tapainen hahmo nosti nämä toiveet pintaan. Johanneksen ehdottomuus sai monet pitämään häntä Vanhassa testamentissa luvattuna Messiaana, Jumalan voitelemana pelastajana. Vaikka Johannes itse ei sellaiseen ajatteluun rohkaissutkaan, osa hänen kannattajistaan perusti oman lahkonsakin, joka jatkoi olemassaoloaan vuosisatojen ajan.

Johannes ilmoittaa selvästi, ettei hän ole luvattu Messias, vaan että hänen jälkeensä tulee häntä niin paljon suurempi hahmo, ettei hän ole arvollinen edes toimittamaan orjan palvelusta hänelle. Sama ero näkyisi myös kasteissa. Johanneksen kasteeseen liittyy vain vesi, hänen jälkeensä tuleva kastaa Pyhällä Hengellä ja tulella.

Tuli viittaa Raamatun kielenkäytössä tuomioon, viittaus Pyhään Henkeen kertoo taas evankeliumista, sillä Pyhän Hengen tehtävänä on kirkastaa syntiselle Jeesusta Kristusta.

Johannes itse voisi vain kehottaa ihmisiä kääntymykseen ja antaa heille siitä merkiksi kasteen. Sen sijaan hänen jälkeensä tulevalle on valta päättää ihmisen ikuisesta kohtalosta. Jotakin Johanneksen ennustuksesta toteutui jo helluntaina, kun Pyhä Henki laskeutui tulen liekkien näköisenä opetuslapsiin. Siitä alkaen Pyhä Henki on toiminut seurakunnan keskellä kirkastaen Kristusta mutta myös paljastaen syntiä. Pyhä Henki tahtoo houkutella ihmisiä uskomaan Jeesukseen, mutta samaan aikaan sana Jeesuksesta myös jakaa ihmisiä jo tässä elämässä. Lopullinen erottelu on kuitenkin vielä edessäpäin. Se toteutuu, kun Jeesus palaa maan päälle toisen kerran.

Voimakkailla ilmaisuillaan Johannes pyrki havainnollistamaan sitä valtavaa ja ylittämätöntä eroa, joka on hänen ja Mesiaan eli parhaimmankin ihmisen ja Jumalan Pojan välillä.

Kun vertaa Luukkaan lainauksia Johannes Kastajan puheista muiden evankeliumikirjojen vastaaviin ilmaisuihin, huomaa, että Johannes Kastaja näytti käyttäneen useanlaisia kuvia puheissaan. Samoin toimivat nykyisetkin puhujat. Joskus samaa ilmaisua voi käyttää monta kertaa, usein ilmaiset kuitenkin muuttuvat kerrasta toiseen saaden uusia vivahteita, ja joskus nousee esiin aivan uusiakin. Tärkeintä eivät olekaan itse muotoilut, vaan se, että ihmiset tulisivat Jeesuksen luo. Se oli Johanneksenkin tavoite.

Luukas kertoo Jeesuksen kasteesta yllättävällä tavalla. Hän jättää pois kaiken epäolennaisen eikä edes kerro, kuka Jeesuksen kastoi. Kastekin mainitaan vain sivulauseessa. Luukas ei millään tavoin valmistelee lukijaansa Jeesuksen astumiselle julkisuuteen. Hän ei kerro, miten tai miksi Jeesus oli saapunut Galileasta Juudeaan, eikä hän kerro, miksi Jeesus tahtoi tulla kastettavaksi syntisten kasteella.

Sen sijaan Luukas painottaa Jeesuksen kasteen yhteydessä Jumalan kolminai-

suutta. Mukana on ainokainen Poika, Pyhä Henki ruumiillisessa muodossa, kyyhkysen näköisenä, sekä taivaasta kuulunut Isän Jumalan ääni, joka muistuttaa Raamatun sanasta. Näin Jeesuksen aloittaessa julkisen toimintansa voimme nähdä, että pelastustyössä on läsnä alusta alkaen kolmiyhteinen Jumala.

Jumaluuden kolmannella persoonallakin todella on myös ruumiillinen muoto. Helposti sortuu ajattelemaan, että Pyhä Henki on vain tietty voimavaikutus tai jopa pelkkä tunnelma tiettyssä hetkessä. Pyhä Henki on kuitenkin yhtä itsenäinen ja päättäväinen ja kaikkivaltias kuin Jeesuskin on, ja hänelläkin on ruumiillinen hahmo.

Puhe ruumista, joka Jumalan Hengellä on, on terveellistä luettavaa siitäkin syystä, että kristityillä on usein kiusaus alkaa ajatella, että ruumis olisi jotenkin vähemmän arvokasta kuin henki. Erityisen tärkeää tämä painotus oli siinä kreikkalaisessa kulttuurissa, joka Luukkaan aikana oli vallalla Rooman valtakunnassa. Noihin aikoihin alkoi yhä enemmän saada valtaa gnostilainen ajattelu siitä, että näkyvä maailma ja siis myös ruumis, olisi jotakin väheksyttävää, ikään kuin pakollista pahaa. Raamattu opettaa kuitenkin toista. Ihmisen ruumis on yhtä arvokas kuin hänen henkensä. Jumala on luonut kummankin. Siksi Pyhä Henki ei epäröi ottaa itselleen ruumiillista muotoa, niin kuin ei tehnyt Jumalan Poikakaan ihmiseksi tullessaan.

On syytä huomata Jeesuksen kasteen yhteys luomiskertomukseen, jossa myös kerrotaan vedestä, Jumalan Hengen liikkumisesta vetten yllä ja Jumalan sanasta, josta kaikki lähti liikkeelle. Myös siinä alussa, jota Jeesuksen kaste Jordanissa merkitsi lunastustyölle, on mukana vesi, Pyhän Hengen liike ja Jumalan lausumat sanat.

Taivaasta kuulunut Jumalan ääni on lainausta jakeesta Ps. 2:7: ”Sinä olet minun

poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin.” Jeesusta ei ole luotu, vaan hän on Isästä iankaikkisuudessa syntynyt, eli hän on ollut aina olemassa. Kasteen jälkeen myös ne, jotka äänen kuulivat, saivat aavistuksen siitä, kuka Jeesus on.

Luukas on ainoa, joka evankelistoista liittyy taivaan aukenemiseen Jeesuksen rukouksen. Näin korostuu Luukkaan painotus siitä, että vaikka Jeesus oli luvattu Messias ja Jumalan Poika, hän oli myös ihminen, joka oli kaikessa riippuvainen Isästään. ●

Jari Nordman

Pastori, Kymenlaakson ja
Päijät-Hämeen aluejohtaja,
Suomen Raamattuopisto

Jeesus ilmaisee jumalallisen voimansa

LUUK. 4: 16–21

2. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA,
KRISTITTYJEN YKSEYDEN
RUKOuspäivä 18.1.

Jeesuksen vaeltaminen opetusmatkoillaan ei ollut satunnaisesti poukkoilevaa. Hän tuli Hengen voimassa Galileaan, jossa hänet oli kasvatettu (KR 38, kreikan verbi on passiivissa). Tosi Jumala ja tosi ihminen tarvitsi vanhempiensa kasvatusta. Ajatus vain ”kasvamisesta” sisältää doketismin siemenen. Galileaan tulo merkitsi Jesajan kirjan profetian (Jes. 61:1) täyttymystä, johon Matt. 4: 15–16 viittaa.

Muutenkin Galilean saarnamatka oli viisautta, sillä siellä asui ”pimeydessä” paljon väkeä. Josefuksen mukaan siellä oli peräti 204 kylää. Galileassa Jeesuksella oli tuttu miehenä ns. synergiaetu. Niinpä häntä kuunneltiin. Kaikki, jotka synagogassa olivat, katsoivat häneen (Luuk. 4: 20). Toiset katsoivat häneen uskon katseella ihmetellen niitä armon sanoja, joita hän jakoi. Mutta ilmeisesti enemmistö ja varsinkin juutalaiset oppineet suhtautui-

vat epäilevästi Jeesukseen. Häntä pidettiin vain Joosefin poikana, jolla oli uskomattoman harhainen luulo itsestään Messiaana, jonka tehtävät oli ilmoitettu hänen lukemassaan Jesajan kirjan kohdassa.

Tekstin lukemisen tapa kertoo olennaisen asian synagogapalveluksen luonteesta. Tekstit luettiin ja kuunneltiin aina seisaaltaan, minkä jälkeen kirjakäärö luovutettiin avustajalle. Sen jälkeen puhuja istui opettamaan. Näin kuulijoille ei jäänyt epäselväksi, mikä oli ihmisen puhetta ja mikä luettua Jumalan sanaa. Raamattua (Vanhaa testamenttia) kunnioitettiin Jumalan pyhänä sanana toisin kuin nykyään, ja sitä luettaessa oli häpeämättömyyttä istua. Jeesus noudatti juutalaisten tapaa. Toisaalta Raamatun inhimillisyydestä tulee tekstissä myös esille. Luukas oli amatiltaan lääkäri (Kol. 4:14). Niinpä tekstissämme verbi *avata* tarkoittaa alkutekstissä myös jonkun kehon osan avaamista, toisin sanoen kirurgista toimenpidettä.

Tärkeintä tekstissä on tietysti ymmärtää se, mitä Jeesus opetti. Se käy ilmi hänen lukemastaan Jesajan tekstistä. Luukas lainaa sitä ilmeisesti ulkomuistista Septuagintan mukaan. Tekstimme kertoo, että Jeesus löysi sen kohdan (Luuk. 4: 17). Jotkut selittävät, että Jeesus löysi sen kohdan sattumalta (*randomly*) jumalallisessa ohjauksessa. Näin ei ehkä ole, vaan Jeesus, tosi Jumala, tunsu niin hyvin sanansa, että hän pyysi avustajaa tuomaan tarvitsemansa kirjakäärön, josta hän heti löysi oikean kohdan.

Siinä Messiaan tehtävänä on: evankeliumin julistaminen (Luuk. 4:18) köyhille; vapauden tuominen (Joh. 8:36) sekä henkisesti että fyysisesti orjuudessa oleville ja sorretuille; näkökyvyn palauttaminen sokeille (Joh. 9:7); riemuvuoden julistaminen (3. Moos. 25: 8–13).

Messiaan tehtävänä on siis jo ajassa alkavan, iankaikkisen pelastuksen ja vapauden tuominen kaikenlaisesta orjuudesta,

sorrosta ja sidonnaisuudesta. Sen verratton kuvaus on messiaanisen riemuvuoden julistaminen. Se on erityisen lohdullinen kaikille köyhille ja riiston, sorron ja orjuuden kokeneille. Kristityillä riemuvuosi ei toteudu vain joka 50. vuosi, vaan sen on tarkoitus olla jatkuva prosessi. Käytännössä riemuvuoden lupaukset toteutuivat Jeesuksen toiminnan seurauksena. Eri-tyisesti köyhät ja hyljeksityt ihmiset ot- tivat evankeliumin vastaan ja saivat syn- tivelkansa anteeksi. Saatanan sitomat ja orjuuttamat ihmiset saivat vapautensa takaisin (Luuk. 13:16). Myös monet orja- na palvelleet kokivat elämässään suuren muutoksen, kun heistä tuli kristittyinä isännälleen rakkaita veljiä ja myöhemmin jopa piispoja. Eräs tällainen on Filemonin kirjeessä mainittu Onesimus, joka kärsi marttyyrikuoleman keisari Trajanuksen vainon yhteydessä.

Vapaus ja sen kokeminen on koko teks- tin pääopetus, joka jäsentää kaikkea. Kris- tus (voideltu) tuli vapauttamaan hengessä köyhät ja raskautetut (Matt. 11:28) synnin, kuoleman ja perkeleen vallasta. Ihmis- kunnan pimeyteen tuli Jesajan profetian Kristuksessa kirkas valo, mutta pimeys ei sitä käsittänyt (Joh. 1:5). Orjuuteen sopeu- tuneet ihmiset olivat kadottaneet ymmär- ryksen paremmasta. Synnin ja saatanan orjuuttamat ihmiset alkoivat etsiä vapaut- ta yhä syvemmästä orjuudesta. Mutta ai- na on ollut niitä ihmisiä, jotka siitä Jee- suksen opetuksen päivästä (Luuk. 4: 21) alkaen ovat ottaneet vastaan armon sanat (Luuk. 4: 22), ja se on antanut heille todel- lisen vapauden, joka on väkevä voima.

Todellinen vapaus on sitä, että kristit- ty voi olla puhtaalla omallatunnolla mu- kana siinä, mitä hän tekee. Se on vapautta olla riistämättä, sortamatta ja kiusaamat- ta. Se on vapautta olla pakenematta, vaika kukaan ei aja takaa (Sananl. 28:1). Se on vapautta jatkuvasta kiinni jäämisen pelos- ta. Se on vapautta elää yhteydessä syrjäy-

tymisen sijasta. Siinä vapaudessa ihminen löytää todellisen alustan luovuudelleen tieteessä ja taiteessa. Siinä vapaudessa kristitty löytää yhä syvemmän Jumalan armon ja rauhan tuntemisen. Lopulta sii- nä vapaudessa Kristuksen vapauttamina saadaan kuulla kutsu: ”Tulkaa, minun Isä- ni siunatut, ja omistakaa se valtakunta, joka on ollut teille valmistettuna” (Matt. 25:34). •

Rauno Perälä

Pastori, Pohjois-Savon vapaaehtoinen aluetyöntekijä, Suomen Raamattuopisto

Jeesus herättää uskon

MARK. 1: 29–39

3. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA 25.1.

Kaikilla ihmisillä on mahdollisuus pelas- tua, sillä Jumalan Poika, Jeesus Kristus on omalla kärsimisellään, kuolemallaan ja ylösnousemisellaan avannut meille tien ikuiseen elämään. Vapahtaja itse sanoi Ju- malan rakastavan koko maailmaa. Hän on siis ottanut kaikki huomioon. Hän on an- tanut sydämessään anteeksi meidän syn- timme ja kertoo sen meille evankeliumin sanassa. On tärkeää kuulla ja tietää se. Mutta se yksin ei merkitse pelastetuksi tu- lemista, sillä jos oma sydämemme ei ota vastaan ilosanomaa ja elä siitä, menetäm- me autuuden siitä huolimatta, että se on olemassa valmiina meitä varten. Jumala haluaa herättää ihmiset omakohtaisesti uskomaan hänen sanaansa.

Ajatus heräämisen välttämättömyydes- tä saa Raamatussa ymmärrettävän mer- kityksen, sillä kaikki ihmiset ovat luon- nostaan hengellisesti kuolleita. Yhteys Jumalaan katkesi syntiinlankeemukses- sa. Hengellisesti kuollut ei itse herää ei- kä edes tajua omaa tilaansa. Vain Jumala, joka alussa loi tyhjästä koko maailman, voi herättää kuolleen uuteen elämään. Uu- si syntyminen Jumalan lapseksi on mah- dollista Jeesuksen tähden. Raamatun

ydinsanomana on tosiasia: Jumala on Kristuksen kautta sovittanut ihmiset kanssaan. Hänen sydämessään on tapahtunut muutos. Viha syntien johdosta on vaihtunut anteeksiantamukseen.

Päivän evankeliumitekstiä edeltää Jeesuksen käynti Kapernaumin synagogassa. Siellä hän opetti ”niin kuin se, jolla on valta”, ja kaikki siellä olevat olivat hämmästyksissään. Hänen sanoistaan huokui poikkeuksellinen voima. Ihmiset tajusivat, että hän sanoi sellaista, mitä vain Jumala voi sanoa. Jeesuksen voima ei rajoittunut sanoihin. Synagogassa oli saastaisen hengen riivaama mies. Hän alkoi puhua Jeesukselle niin kuin puhutaan vastustajalle tai viholliselle. Sitä Jeesus onkin Saatanaan nähden, sillä hän oli tullut tekemään tyhjäksi pahan vallan ja voiman. Hän keskeytti riivatun puheen ja käski riivaajan mennä matkoihinsa. Mies rauhoittui, ja Markus sanoo kaikkien olleen siitäkin hämmästyksissään tai suorastaan tyrmistyneitä, niin kuin voitaneen alkukielestä kääntää. Kaikkeen siihen sekoittui kunnioitus Jeesusta kohtaan. Hänellä oli vallassaan selittämätön voima. Kuinka monet heräsivät sydämessään uskomaan siihen, mitä Jeesus todella oli, sitä ei kerrota.

Varsinaisessa evankeliumitekstissämme Jeesus on muutamien opetuslastensa kanssa poistumassa synagogasta. He menevät Pietarin kotiin, jossa tämän anoppi on kuumeessa. Markus toteaa aivan kuin sivuasiana, että opetuslapset vain mainitsivat anopin sairaudesta Jeesukselle. Vaikutelmaksi jää, että he eivät aikoneet pyytää häneltä mitään, vaikka olivat juuri saaneet olla todistamassa hänen voimansa suuruutta. Jeesus meni pyytämättä sairaan luo, nosti hänet ylös, ja kuume oli poissa. Näin Jeesus osoitti, että vaikka Jumala kehottaa meitä rukoilemaan ja uskomaan, että saamme kaiken, mitä hänen tahtonsa mukaan pyydämme, hän toimii ilman meidän pyyntöjämme. Hänellä

on tälläkin tavalla valta yli kaiken muun. Monet ovat saaneet kokea todeksi Raamatun sanat: ”Jo ennen kuin he kutsuvat, minä vastaan, kun he vielä esittävät pyyntöään, minä jo toteutan sen” (Jes. 45:24).

Jeesusta ei kahlehdi se, mikä meitä sitoo ja painaa. Meidän kohdallamme elämän rikkinäisyys ja vajavaisuudet vaivasivat siksi, että alun perin ehjäksi luotu ihmiselämä on syntiinlankeemuksen tähden mennyt rikki. Sielunvihollinen on turmellut Jumalan hyvän luomistyön, ja siksi tämä elämä on loppuun saakka vajavaisuuksien ja vaijojen keskellä olemista. Pahan valta on kuitenkin rajattu siihen, mitä Jumala sallii. Sillä ei ole valtaa yhtään enempää. Jeesus taisteli kaikessa pahan valtaa vastaan, kukisti sen ja on asettunut rinnallemme. Jeesukseen uskovoille on luvattu ikuinen elämä, jossa he saavat täydellisen vapautuksen kaikista vaivoista ja vajavaisuuksista.

Menessään pyytämättä sairaan luo Jeesus osoitti sen, mistä kaikessa Jumalan toiminnassa on kyse. Hän on lähtenyt liikkeelle ilman, että kukaan olisi häntä siihen pyytännyt. Ihminen, joka tajuaa oman syyllisyytensä mutta ei tunne vielä Jumalan armoa, alkaa luonnollisilla kyvyillään ja mahdollisuuksillaan etsiä apua itselleen. Hän tekee sellaisia asioita, jotka hän kuvittelee ansiokkaiksi Jumalan edessä. Monet uskonnot ja uskonnolliset liikkeet tarjoavat siihen mahdollisuuden. Joku ei yritä mitään vaan pakenee sydämessään Jumalaa yrittäen siten vaientaa pahan omantuntonsa. Me emme voi ostaa Jumalan suosiota millään omilla ansioillamme ja teoillamme. Ainoa apu syntiemme soveltamiseksi on se, mitä Jumala teki Kristuksen kautta.

Jeesus osoitti maan päällä ollessaan ihmisille ansaitsematonta rakkautta, armoa. Se veti ihmisiä hänen tykönsä. Murheelista oli, että monet odottivat Jeesuksen olevan vain maallisen onnen ja menestyk-

sen antaja. Pietarin kodissa vietetyn sa-
pattihetken jälkeen tämä tuli myös näky-
viin. Markus kertoo, että sapatin päätyttyä
illalla ihmiset saattoivat taas liikkua va-
paasti. Koko kaupungin sairaat tuotiin
Jeesuksen tykö. Hän meni ulos ja liikkui
ihmisten keskellä. Monet sairaut hän pa-
ransi. Jeesus ei kuitenkaan kaikesta ar-
mollisuudestaan huolimatta täyttänyt
niitä Messias-odotuksia, joita monilla oli
mielessään. Markus ei kerro tässäkään,
kuinka monen sydämessä usko syntyi.
Jeesuksella on kuitenkin annettavana pal-
jon enemmän kuin vain ajallinen terveys,
menestys ja hyvinvointi. Se kaikki on ka-
toavaa. Jeesuksella on annettavana syn-
tien anteeksianto ja ikuinen elämä. Hän
haluaa antaa sen, mitä varten Messias tuli:
pelastavan uskon. ●

Antti Herkkola

Ansaitsematon armo

LUUK. 17: 7–10

3. SUNNUNTAI ENNEN
PAASTONAIKAA 1.2.

Edellä Jeesus on puhunut uskosta, nyt ar-
mosta. Nämä ovat koko kristillisyyden
pääkäsitteet. Opetuslapset eivät tarvitse
suurta uskoa Jumalaan vaan uskoa suu-
reen Jumalaan. Uskomme määrää emme
voi emmekä saa mitata, sillä jo *scintilla
la fidei*, uskon kipinäinenkin (Luther) riit-
tää. Se on tyhjä käsi, joka tarttuu Jumalan
ojentamaan yli yymmärryksen käyvään
armoon. Jeesus on ansainnut meille ar-
mon sovituskuolemassaan. Kaikki ansio
on hänellä, me olemme ansiottomia.

Evankeliumitekstin pääkohta onkin ja-
keessa 10: ”Me olemme ansiottomia pal-
velijoita.” Tämä tunnustus on opittava
täällä, ettei meille kerran sanota: ”Te olet-
te ansiottomia palvelijoita” (Matt. 25:30).
Oman arvottomuutensa tunnustava ote-
taan vastaan, omiin ansioihinsa vetoava
heitetään pois. Tämä on monien Jeesuk-

sen vertausten sanoma, erityisesti viimei-
sen tuomion lampaiden ja vuohien erotte-
lemisessä kahteen joukkoon. Toiset olivat
palvelleet avuntarpeessa olevia lähim-
mäisiään sitä edes myöhemmin muista-
matta tai siihen vetoamatta, toiset olivat
jättäneet heidät ilman apua ja kulkeneet
heidän ohitse sen sitä edes huomaamatta
(Matt. 25:31–46).

Omissa silmissään arvoton on Jumalan
silmissä arvokas. Hän alentaa itsensä, ja
siksi hänet ylennetään. Tässä joudumme
jokainen itsetutkisteluun, joka parhaim-
millaan johtaa meidät armon kerjäläisik-
si. Armo, *kharis*, on samaa kantaa kuin ilo,
khara. Kreikan *kharis* tarkoittaakin myös
iloista yllätystä. Sana esiintyy Uudessa
testamentissa 155 kertaa, usko (*pistis*) jopa
lähes 300 kertaa. Armo on meille niin us-
komaton, että sitä ei voi uskossa vastaan-
ottaa kuin ilman omia ansioita. Armo ja
usko kulkevatkin käsi kädessä, usko on it-
sessään tyhjä, mutta se vastaanottaa yli-
vuotavan armon, ”armoa armon lisäksi”
(Joh. 1:16–17). Armo ja totuus ovat sisäk-
käisiä, ”armo ja totuus on tullut Jeesuksen
Kristuksen kautta”. Näin armo ei ole hal-
paa vaan kallista, se vaatii totuutta sala-
tuimpaan saakka.

Tässä onkin armon paradoksi, ilmai-
nen lahja tulee kalliiksi vastaanottajal-
leen, se antaa kaiken ja vaatii kaiken. Kris-
tuksen omat ovatkin hänen palvelijoitaan,
orjiaan. Se on jopa rakkain kristityn ar-
vonimi, hän on Kristuksen orja. Tämä or-
juus on suurinta vapautta, sillä se vapaut-
taa synnin ja ihmisten orjuudesta (Gal.
5:1) Kristuksen omaksi ja hänen jokahet-
kiseen palvelukseensa. Tässä Jeesus itse
jätti meille esikuvan tosi ihmisestä, kun
hän otti orjan muodon ja suostui kaikkien
Herrasta kaikkien palvelijaksi (Fil. 2). Ylä-
salissa hän osoitti opetuslapsilleen, miten
heidän tulee toimia maailmassa, kun hän
pesi heidän jalkansa eli teki orjan työn
(Joh. 13).

Maailma on pelto, jossa Kristuksen seuraajat toimivat kyntö- ja kylvötoissa, ja laidun, jossa he ovat paimenessa. Tämä on erityinen kutsu paimenen virkaan kutsuille, mutta se kuuluu myös yhteiseen pappeuteen: ”Te olette valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, Jumalan oma kansa, määrätty julistamaan hänen suuria tekojaan” (1. Piet. 2:9). Yläsalissa Pietari ei vielä ymmärtänyt Jeesuksen orjantyötä, mutta myöhemmin hän sen ymmärsi (Joh. 13:7). Hänen heikkoudestaan eli halustaan hallita herrana tulikin hänen vahvuutensa, kun hän ymmärsi, että on parempi olla orjana Herran käytössä kuin herrana maailmassa (1. Piet. 5:3).

Olen kirjassani *Punainen lanka* (2004, s. 161–168) kirjoittanut armon evankeliumista Jesajan kirjassa. Se osoittaa, ”kuinka suloiset ovat vuorilla ilosanoman julistajan jalat” (Jes. 52:7). Armosta käytetään Vanhassa testamentissa useita termejä, jotka yhdessä avaavat Jumalan armon rikauden ja valaisevat Uuden testamentin *kharis*-sanaa. Heprean *hesed* ’hyvyys, rakkaus, ystävällisyys, sääli, suosio’ sisältää lähes kaiken sen, mitä Paavali kirjoittaa Hengen hedelmästä (Gal. 5:22). On huomattava yksikkö ”hedelmä”, jolla on yhdeksän tuoksua ja makua. Jumalan armoa ei sirotella erilaisiin lahjoihin, vaan hän antaa kaiken lahjaksi ”yhdessä paketissa”. Koko kristityn elämä on tämän armon erilottuvuuksien ihmettelyä ja yhä syvempää oppimista. Heprean *hen* tulee verbistä *hanan*, kumartua alas, armahtaa. Jumala on näin tehnyt lähettäessään oman Poikansa, parhaansa, meille. Isän hellä rakkaus luotujaan kohtaan tulee paradoksaalisesti ilmi verbissä *riham*, joka kuvaa Jumalan äidillistä rakkautta (sanasta *raham* ’äidin kohtu’): ”Niinkuin äiti lohduttaa lastaan, niin minä lohdutan teitä” (Jes. 66:13, myös 49:15). •

Erkki Ranta

Valoa pimeyden keskellä

JOH. 12: 35–36

KYNTTILÄNPÄIVÄ 8.2.

Kynttilänpäivän pääevankeliumiteksti on tuttu kertomus Jeesuksen, hänen vanhempiansa ja vanhan Simeonin kohtaamisesta. Sitä ei varmaan koskaan ammenneta tyhjäksi. Tänäpä, kolmannen tekstivuosisikerran ollessa menossa voisi kuitenkin saarnata epistolan sekä toisen vaihtoehtotekstin antamasta sovelluksesta, valon ja pimeyden kamppailusta. Nimenomaan Johanneksella nämä sanat saavat syvän sisällön.

Tässä voi aloittaa aivan alusta. Raamatussa jo ensilehdillä puhutaan valosta tai valkeudesta. 1. Moos. 1:3:ssa Jumala sanoo: ”Tulkoon valo!” Latinalaisessa raamatunkäännöksessä lukee ”Fiat lux!” Tätä edeltää 2. jae: ”Maa oli autio ja tyhjä, pimeys peitti syvyydet, ja Jumalan Henki liikkui vetten yllä.”

Raamatun perusopetus ja lähtökohta valosta puhuttaessa on, että hän, Jumala, on valon lähde; Jumala itse on valo ja valkeus. Jumalassa sana ja teko ovat yhtä. Niinpä Tulkoon valo! -käskyä seuraa ilmoitus: ”Ja valo tuli. Jumala näki, että valo oli hyvä. Jumala erotti valon pimeydestä.” Jaakobin kirjeessä Uuden testamentin puolella on tähän liittyvä jae: ”Jokainen hyvä anti ja jokainen täydellinen lahja tulee ylhäältä, taivaan tähtien Isältä”; vanhan käännöksen mukaisesti: ”valkeuksien Isältä”, ”jonka luona ei mikään muutu, ei valo vaihdu varjoksi”. Johannes vetää langat yhteen kirjeensä 1. luvussa: ”Tämä on se sanoma, jonka olemme häneltä kuulleet ja jonka julistamme teille: Jumala on valo. Hänessä ei ole pimeyden häivää.”

Jumalan olemukseen kuuluu siis erottamattomasti valo, valkeus, kirkkaus. Tämä jumalallinen valo on jotakin niin voimakasta, väkevää, läpitukevaa, että se on Raamatun mukaan meille luoduille ih-

misille ylivoimaista, mahdotonta katsella tai käsittää. Paavali sanoo 1. Tim. 6:ssa: ”Hän yksin on kuolematon, hän asuu valossa, jota ei voi lähestyä. Häntä ei yksikään ihminen ole nähnyt eikä voi nähdä. Hänen on kunnia ja ikuinen valta.” Mooses sai kerran Siinain vuorella lain antamisen yhteydessä kohdata Jumalan hyvin läheisesti. Sen seurauksena hänen omat kasvonsa alkoivat loistaa, niin että hänen oli muiden ihmisten vuoksi pidettävä peitettä niiden yllä. Mutta Mooses, kuten ei kukaan muukaan, voinut katsella Jumalaa suoraan. Tarvittiin ja tarvitaan välittäjää. Kirkastusvuorella, jossa juuri Mooses sai vuosisatoja myöhemmin muutaman muun kanssa olla Jeesuksen hetkellisen muodonmuutoksen eli kirkastumisen hetkellä, oli niin ikään läsnä juuri jotakin tuosta Jumalan käsittämättömästä valkeudesta ja kirkkaudesta.

Valon vastakohta, pimeä, pimeys oli todellisuutta fyysisenä elementtinä jo luomiskertomuksessa, jossa Jumala erotti valon pimeydestä. Raamatun puhe pimeydestä liittyy usein tavanomaisen päivä/yö-erottelun ohella hengelliseen todellisuuteen. Pimeydessä asuu ja pimeyteen kietyy Jumalan vastavoima, persoonallinen Paha, Pimeyden ruhtinas. Raamatussa valo ja valkeus ovat toisin sanoen osa suurta taisteluteemaa, joka näkyy halki Raamatun. Pimeys ja valo ovat toisensa poissulkevia vastakohtia, hengellisiä vastavoimia, ne kamppailevat keskenään. Ei kuitenkaan niin, että taistelijat olisivat tasaveroisia ja olisi epäselvää, kumpi lopulta voittaa. Jumala on kaikkivaltias ja suvereeni. Hänen kirkkautensa voittaa kaiken muun, vaikkei siltä näyttäisi. Saatana on lopulta Lutherin ilmauksen mukaan ”Jumalan kahlekoira” ja ”Gottes Teufel, Jumalan Saatana”.

Vaarallisimmillaan Jumalan vastustaja, pimeyden päämies, on silloin, kun hän esiintyy valkeuden enkelinä eli pukeutuu hurskaaseen, pettävään asuun. Paavali pu-

huu tästä 2. Kor. 11:ssä: ”Ei ihme, tekeytyyhän itse Saatana valon enkeliksi. Ei siis ole mitenkään merkillistä, että hänen palvelijansa esiintyvät Jumalan asian palvelijoina. He saavat tekojensa mukaisen lopun.” Kohtalokkaimpia eksytyksiä ovat sellaiset, joissa on paljon hyvää ja oikeaa, mutta jotka jossakin ratkaisevassa kohdassa kuitenkin vievät harhaan. Luther toteaa, ettei ole mitenkään vaikea tunnistaa tekijää silloin, kun kristittyjen rakentaessa kirkon sielunvihollinen rakennuttaa kapakan. Vaikeampaa on silloin, kun kirkon viereen tulee kappeli, jossa julistetaan vierasta, toista evankeliumia.

On siis syytä olla valppaana, että valo, jota seurataan, on aitoa valoa, ja että myös itse välittää sellaista. Jeesus varoittaa vuorisaarnassaan (Matt. 6): ”Jos siis se valo, joka sinussa on, on pimeyttä, millainen onkaan pimeys!” Johannes puolestaan 1. kirjeensä luvussa 1: ”Käsky, jonka teille kirjoitan, on uusi – – sillä pimeys jo hälvenee ja tosi valo loistaa jo. Joka väittää olevansa valossa, mutta vihaa veljeään, on yhä pimeydessä – –. Jos me sanomme elävämme hänen yhteydessään mutta vaellamme pimeydessä, me valehtelemme emmekä seuraa totuutta.” Jeesus itse Johanneksen evankeliumin 3. luvussa: ”Tuomio on tämä: valo on tullut maailmaan, mutta pahojen tekojensa tähden ihmiset ovat valinneet sen asemesta pimeyden. Se, joka tekee paha, kaihtaa valoa: hän ei tule valoon, etteivät hänen tekonsa paljastuisi.”

On turvallista tietää, että tässä valon ja pimeyden taistelussa Jumala on kuitenkin suurempi, väkevämpi. Vaikka pimeys saa usein sijaa Kristukseen turvaavankin sydämessä, vaellamme psalmikirjoittajan tapaan pimeässä, kuoleman varjon laaksoissa, emme jää sinne ainiaaksi. Vaikka lankeamme syntiin, jopa samoihin asioihin uudestaan ja uudestaan, Jumala on uskollinen ja kärsivällinen. Edellä mainitussa 1. Joh:n kohdassa kirjoittaja jatkaa:

”Mutta jos me vaellamme valossa, niin kuin hän itse on valossa, meillä on yhteys toisiimme ja Jeesuksen, hänen Poikansa veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä.”

Miten sitten voisi välttyä tässä ajassa houkuttelevilta valoilta, harhauttavilta majakoilta? Vastaus on vanha mutta koeltu: Jumalan sanan avulla. Sana, Raamattu, on annettu meille oppaaksi, valoksi, tuikuksi, taskulampuksi, led-valoksi tai mihin tahansa sitä haluammekin verrata. Ps. 119: 105 sanoo vanhan käännöksen mukaan: ”Sinun sanasi on jalkaini lampu ja valkeus minun tielläni.” Jalkojen lampu on pieni öljytuikka. Sen avulla on mahdollista läpäistä syväkin pimeys, kun kuljetaan askel kerrallaan.

”Sanan valossa nyt meitä, Jeesus armas kasvata. Harhateille eksyneitä luoksesi näin johdata. Anna kirkas tähtesi kaikkialle valoksi.” ●

Reijo Huuskonen
Rovasti

Pohjalla

Kun Helsingin piispaa **Irja Askolaa** haastateltiin seurakuntavaalipäivänä televisiossa, hän sanoi mm. ettei meillä kirkossa nyt ole varaa oppikiistoihin. Lausunto kuulosti liian hyvältä ollakseen totta. Oliko nyt siis todella niin, että Helsingin piispa ja arkkipiispa, joiden lausunnoista oppikiistat pääosin ovat viime aikoina syntyneet, nyt lakkaisivat esittämästä kirkon opista poikkeavia lausuntoja? Voisiko kirkko siis yksimielisesti alkaa jälleen opettaa uskontunnustuksen mukaisesti Kristuksesta, hänen ihmeellisestä syntymästään, sovituskuolemastaan ja ruumiillisesta ylösnousemuksestaan? Hienoa kun oppiriidat voidaan jättää taakse ja opettaa yhdessä Raamatun ja kristillisen kirkon enemmistön mukaisesti myös avioliitosta ja kirkon virasta. ●

Perusta

Uskon ja ajattelun avuksi
41. vuosikerta
Ilmestyy kuudesti vuodessa.

Julkaisijat

Suomen Evankelisuterilainen Opiskelija- ja Koululaislähetys ry | OPKO
Suomen Raamattuopiston Säätiö | SROS
Suomen teologinen instituutti ry | STI

Vastaava päätoimittaja 2014–2016

Timo Junkkaala | timo.junkkaala@sro.fii
09 5123 9110, 050 545 8446

Toinen päätoimittaja 2014–2016

Timo Eskola | timo.eskola@sti.fi
09 668 9550

Toimitussihteeri ja taittaja

Paula Eskola | paula.eskola@sro.fi
050 361 4099

Ulkoasun suunnittelu

Teemu Junkkaala | teemu@gstj.fi

Toimitus 2014–2016

Soili Haverinen | soili.haverinen@opko.fi
Ville Kettunen | ville.kettunen@helsinki.fi
Markus Korri | markus.korri@opko.fi
Leif Nummela | leif.nummela@uusitie.com
Elina Rowland | elina.rowland@gmail.com
Arno Toivanen | arno.toivanen@meili.fi
Lauri Vartiainen | lauri.vartiainen@sro.fi

Neuvottelukunta 2014–2016

Keijo Rainerma (puheenjohtaja), Juha Auvinen, Ville Auvinen, Ruth Franzén, Markku Ihonen, Sammeli Juntunen, Lauri Melamies, Jussi Miettinen, Pekka Mäkipää, Olavi Peltola, Tapio Puolimatka, Erkki Ranta, Teuvo V. Riikonen, Niilo Räsänen, Matti Sartonen, Jouko Talonen, Mauri Tervonen, Lauri Thurén, Juha Vähäsarja

Toimituksen osoite

PL 15, 02701 Kauniainen

Kustantaja

Perussanoma Oy

Tilauspalvelu ja osoitteenmuutokset

Yap | tilaajapalvelu@yap.fi
0303 9778

Tilauhinnat 2013

Opiskelijatilaukset 15 €/vuosi, kestotilaukset 38 €/vuosi, määräaikaistilaukset 41 €/vuosi, irtonumerot 7 €.

Ilmoitushinnat

1/1 sivu: 130 mm (lev.) × 193 mm (kork.) 250 €,
½ sivu: vaaka 130 mm × 96,5 mm 140 €,
pysty 62,5 mm × 193 mm 140 €,
muut: 0,80 €/pmm, palstaveveys 62,5 mm.
Hintoihin lisätään alv. (24 %).

Ilmoitusten vastaanotto

aineistot.perusta@perussanoma.fi |
050 361 4099

Kirjapaino

Kirjapaino Uusimaa. Perusta-lehti painetaan ympäristöystävällisesti.

Aikakauslehtien liiton jäsen.
ISSN 0355-7111

